

Universitat Oberta de Catalunya
Estudis de Pedagogia i Ciències de l'Educació
Llicenciatura en Psicopedagogia

Projecte de Pràcticum
Consultor: **Ramon Duch i Almo**

LA INTEGRACIÓ DE PERSONES AMB DISCAPACITATS EN EL LLEURE

**Una resposta educativa i social: les colònies
integradores**

Alumna: **Ma. Teresa Mas Vidal**

Curs acadèmic 1999 - 2000 (2)

Índex del projecte	2
1. Introducció.....	5
1.1. Justificació del projecte	5
1.2. Descripció de l'àmbit d'intervenció	6
2. Context	9
2.1. Descripció de l'associació cultural	9
2.2. Característiques del context d'integració: les colònies	10
2.3. Descripció del tercer torn de colònies	12
3. Descripció del tema i referents teòrics	14
3.1. L'oci i les persones amb discapacitat	14
3.2. Educació no formal: El triangle interactiu	15
3.3. L'atenció a la diversitat	20
3.4. El concepte d'integració	21
3.5. La integració en l'àmbit del lleure	22
3.6. La intervenció socioeducativa en les colònies	23
3.7. El paper del psicopedagog en l'orientació i l'assessorament per a la integració	25
4. Desenvolupament del projecte	28
4.1. Justificació de l'elecció del paradigma i la metodologia	28
4.2. Els objectius	29
4.3. Avaluació psicopedagògica dels infants i joves que assisteixen a les colònies	29
4.3.1. Aspectes generals	29
4.3.2. Fases del procés de l'avaluació psicopedagògica	30
4.4. El procés de recollida d'informació sobre els infants i joves que assisteixen a les colònies	30
4.4.1. Les fitxes de pre-inscripció i de formalització de la matrícula	32
4.4.2. La reunió informativa als pares	33
4.4.3. El context familiar	35
4.4.3.1. Entrevista amb els pares	36
4.4.3.2. L'entrevista amb els infants i joves	36
4.4.4. El context escolar: entrevistes amb els educadors de les escoles d'origen	37
4.4.5. Altres fonts d'informació	38
4.4.6. El context de les colònies. El relat de situacions viscudes	38
4.5. Les fitxes d'integració d'informació	39

4.6. El traspàs d'informació	40
4.7. L'orientació i l'assessorament als monitors	40
4.7.1. Les bases teòriques psicopedagògiques	40
4.7.2. Les funcions dels monitors	43
4.7.3. La coordinació entre els monitors	44
4.7.4. La presa de decisions	45
4.8. La intervenció psicopedagògica en l'elaboració dels projectes individuals i de grup per als nois i noies amb discapacitats	47
4.8.1. Els objectius individuals i de grup: la socialització i l'educació en els valors	48
4.8.2. El treball dels monitors. La motivació	50
4.8.3. El treball del grup d'iguals	51
4.9. Propostes per a facilitar la integració: Estratègies i recursos	52
4.9.1. L'adaptació i la supressió de barreres	54
4.9.1.1.Les barreres arquitectòniques	54
4.9.1.2.Les barreres psicològiques	55
4.9.2. L'adaptació de les activitats i els materials	56
4.9.2.1.Els jocs	58
4.9.2.2.Els tallers	59
4.9.2.3.Les activitats esportives i les excursions	61
4.9.2.4.La música	62
4.9.3. El comportament i l'actitud	63
4.9.3.1.Actituds i comportament dels monitors	64
4.9.3.2.Actituds i comportament envers les persones amb discapacitat ..	66
4.9.3.3.Actituds i comportament envers el grup d'iguals	66
4.9.4. De la convivència a la integració al grup	67
5. Reflexions i conclusions sobre el projecte	69
5.1. Reflexions sobre les ofertes de lleure per a les persones amb discapacitats .	69
5.2. Conclusions sobre el projecte d'intervenció psicopedagògica	71
5.2.1. L'assessorament als monitors	71
5.2.2. La participació en la programació	72
5.2.3. La presencialitat en reunions.	73
6. Seguiment i propostes de futur	74
6.1. L'avaluació dels objectius d'integració	75
6.2. Avaluació formativa i avaluació final. L'observació	76
6.3. Propostes de millora	78
7. Seminari Pràctic Virtual	81
7.1. Presentació dels casos	82
7.2. Síntesi del seminari	99

8. Valoració i reflexió personal del pràcticum	105
8.1. Idoneïtat del tema triat	105
8.2. Aspectes a valorar com a futura psicopedagoga	107
8.3. Dificultats sorgides	111
8.4. Valoració global del Pràcticum	112
9. Referències bibliogràfiques	114
9.1. Llibres	114
9.2. Vídeos	115
10. Annexos	116
10.1. Còpia del Full de Pre-inscripció	117
10.2. Còpia de la Fitxa de dades personals	118
10.3. Còpia de la Fitxa d'informació sanitària	120
10.4. Model. Guió d'entrevista amb els pares	121
10.5. Model. Guió de l'entrevista amb els professors	125
10.6. Model. Fitxa integral	130
10.7. Fitxes integrals dels infants i joves del tercer torn de colònies	131
10.8. Còpia de diferents apartats del punt 9.2 del projecte de les colònies els MCM	146
9.2. El plantejament pedagògic	146
9.2.1. Els objectius	146
9.2.2. Els hàbits	150
9.2.3. Criteris bàsics de funcionament	152
9.2.3.1. L'equip de monitors. Organització	152
9.2.3.2. Les relacions durant la colònia	154
9.2.3.3. El consum desmesurat	155
9.2.3.4. Els càstigs	156
9.2.3.5. Les excursions i/o sortides	157
9.2.3.6. Àpats i menjador	157
9.2.3.7. Quina música han d'escoltar durant les colònies?	158
9.2.4. El centre d'interès	159
9.2.5. El Pla d'activitats o Plànning i la previsió del ritme	160
10.9. Model. Fitxa jocs	162
10.10. Exemple d'una fitxa de jocs	163
Còpia del joc de la fitxa de l'exemple que consta al dossier del projecte de colònies	167
10.11. Model. Fitxa adaptació jocs	171

1. Introducció

Aquest vol ser un treball que, emmarcat dins l'esfera del lleure, centra la seva atenció en la interrelació dels vèrtexs d'un triangle que formen els següents components: un grup d'infants i d'adolescents, un grup de monitors i unes activitats de lleure.

Els objectius van dirigits als nens i als monitors, perquè aquesta empresa la construeixen entre tots els que hi prenen part.

La intervenció psicopedagògica vol aconseguir que la interacció d'aquests elements, en aquest context, possibiliti que tots els nens assoleixin uns objectius educatius i socials determinats. No es tracta d'un plantejament descriptiu dels tipus d'aprenentatge que tenen lloc a la colònia, alguns tant evidents com l'aprenentatge per imitació de models o l'aprenentatge vicari per a l'aprenentatge social d'actituds i de comportaments, sinó d'assessorar els monitors per intervenir en les relacions que s'estableixen en el sí de la colònia per arribar a aconseguir els canvis en els comportaments i en les actituds.

“El resultado de una educación integral no es posible sin la Educación del Ocio. Un ocio entendido como ámbito de desarrollo personal, preocupado de hábitos y actitudes del niño que necesariamente incidirán en su futura vida de adulto. Un ocio que les permita reencontrarse consigo mismo y con los demás, en medio de un mundo cada vez más deshumanizado” (Cuenca, 1995, p.13).

1.1. Justificació del projecte

L'educació en el temps lliure es dona en activitats permanents i en activitats puntuals. D'entre aquestes darreres activitats, les colònies d'estiu tenen a Catalunya una llarga tradició organitzades des d'institucions molt diverses com són els espais, les associacions culturals, les empreses privades per als fills dels seus treballadors, les escoles, les parròquies, etc. que representen opcions diferents.

L'àmbit es situa en el lleure d'infants i adolescents, però també en el lleure d'un equip de monitors, tant en el moment de programar les colònies, com en la realització i posterior valoració de les mateixes.

Les colònies presenten unes característiques educatives remarcables i peculiars (Trilla, 1996):

1. Desvinculació transitòria del medi familiar
2. Possibilitat de tractament educatiu de diversos aspectes de la quotidianitat
3. Contacte amb un medi ambiental distint
4. Vivència d'una situació extraordinària i memorable.

El projecte de colònies manifesta la voluntat d'integració d'infants i joves discapacitats. Aquest és punt que motiva la demanda, formulada pel director de les colònies, d'assessorament als monitors, per a facilitar la integració, i de col·laboració en l'elaboració de la programació de les colònies de l'estiu del 2000.

Les activitats que es realitzen en la colònia es mouen entre dues vessants: d'una banda pretenen una actuació educativa i social i de l'altra hi ha unes finalitats de lleure. Totes dues són inseparables, i condició sine qua non a tenir en compte, per aconseguir els objectius d'intervenció psicopedagògica que es pretenen amb la realització d'aquest projecte de pràcticum.

La realització d'aquest projecte d'orientació i d'assessorament als monitors es justifica pels aspectes següents:

1. Per conèixer les bases teòriques en les quals es fonamenta tota pràctica.
2. Per poder formar els monitors per tal que tinguin el bagatge i els instruments necessaris per a poder intervenir amb els nois i noies amb discapacitats.
3. Per fer que els monitors se sentint valorats, aportant suport i confiança a la tasca que realitzen i minimitzant angoixes i inseguretats.
4. Per establir uns criteris d'actuació definits i consensuats
5. Per comprendre que cal partir de les necessitats, dels interessos i de la motivació dels nens.
6. Per comprendre que treballar en equip i de manera coordinada millora la qualitat de la feina.
7. Per comprendre el paper de mediador del monitor en el context del lleure.
8. Per prevenir dificultats, adaptar-se a situacions i avaluar actituds, actuacions i decisions preses.

1.2. Descripció de l'àmbit d'intervenció

Sempre s'ha diferenciat l'oci i el treball en el sentit de considerar l'oci com a temps lliure o temps no utilitzat per al treball.

“Històricament, l'oci s'ha associat a un estil de vida de l'aristocràcia, mentre que la resta de la població no podia gaudir-ne per haver de treballar per a subsistir. De fet, i segons el protestantisme, l'objecte de la vida és glorificar Déu per mitjà del treball. Paradògicament el creixement econòmic s'ha explicat en part com a resultat d'una major acceptació del protestantisme, i avui és justament en aquests països on la gent disposa de més temps lliure per a l'oci en ser més rics i tenir més ingressos.

En la realitat social, no obstant, oportunitats d'oci i recreació han passat a formar part de la vida en totes les societats. Han variat d'acord amb les condicions climàtiques i la natura circumdant, i han anat progressant a mesura que s'han produït millores tecnològiques i s'ha aconseguit un major control sobre el medi ambient. (...) Segons sembla, l'oci, no és una pèrdua de temps sinó una activitat recreativa. D'igual manera, el treball ja no es defineix tant sols com una activitat, sinó com una modificació del món físic i mental a través d'un esforç, i sols es considera com a treball si no constitueix un motiu de recreació per a la persona. En

última instància, la diferència entre treball i oci radica en el significat que donem al concepte de recreació (...) la tendència actual aposta per menys treball i més oci o temps lliure(...)”¹.

La paraula lleure i la paraula oci sovint s'utilitzen com a paraules sinònimes. Si busquem al diccionari les definicions d'aquestes dues paraules, tenim:

- ⇒ “Lleure: temps lliure de què hom disposa per a fer alguna cosa no relacionada amb el treball remunerat o dur a terme activitats no derivades de motivacions no equiparables a les pròpies obligacions o ocupacions”².
- ⇒ “Oci: el fet d'estar sense fer res”.³

D'aquí que és digui persona ociosa a la persona desocupada; i que la qualitat d'ociós o ociositat, es defineixi com a “vici d'estar ocios, de no treballar”. Adjectiu i qualitat que sovint tenen direccions negatives a les què, en algunes ocasions, s'associen greus problemes personals i socials.

També hi ha la direccionalitat positiva de l'oci que va unida a la vivència gratificant del lleure, tant des del punt de vista de la persona com del de la societat. Interessa destacar, però, la diferenciació que fa M. Cuenca dins d'aquest oci de direcció positiva,

“...la direccionalidad positiva del ocio nos conduce a la práctica del ocio en su sentido más estricto; pero desde un punto de vista social, la observación de dichas prácticas permite diferenciar entre el ocio autotélico y el ocio útil o interesado. El ocio autotélico sería propiamente el verdadero ocio, es decir, aquel que se realiza sin una finalidad utilitaria, el ocio desinteresado desde el punto de vista económico, un ocio que se manifiesta en cualquiera de sus dimensiones: lúdica, ambiental-ecológica, creativa, festiva y solidaria” (Cuenca, 1995, p. 57)

Les **activitats de lleure** que es programen a les colònies (jocs, excursions, tallers de manualitats, danses, cant, ...), responen als objectius d'aquestes 5 dimensions d'oci. Responen també a la **finalitat educativa i socialitzadora** que tenen totes les activitats per a tots els participants: infants i adolescents i els mateixos monitors.

El propòsit de les colònies és la **integració** de nens amb discapacitat. Integració en l'àmbit específic del lleure que es vol dur a terme a través d'una experiència de quinze dies d'estiu en un entorn natural de muntanya.

Per als monitors la integració suposa plantejaments específics d'educació en els valors personals i socials com ara l'autoestima, la tolerància, el respecte, la solidaritat, la convivència, la cooperació, l'ajut als altres,... Suposa també adoptar

---

¹“Ocio”, *Enciclopedia Microsoft® Encarta* © 98 © 1993-1997 Microsoft Corporation. Reservados todos los derechos

² **Fundació Enciclopèdia Catalana, SA.** (1982). “*Diccionari de la Llengua Catalana*”. Barcelona.

³ **Fundació Enciclopèdia Catalana, SA.** (1982). “*Diccionari de la Llengua Catalana*”. Barcelona.

mesures d'atenció a la diversitat, amb la finalitat que els objectius i activitats que es plantegen s'ajustin a les necessitats de tots els participants.

L'assessorament psicopedagògic als monitors que descriu el present treball es veu limitat pel temps i el moment en que s'ha de dur a terme: durant la precolònia, és a dir durant la programació dels objectius, les activitats, la metodologia, ... Quedarà fora del treball la participació durant les colònies, el seguiment, l'avaluació i la valoració de la consecució dels objectius plantejats i la realització de propostes de canvi i/o millora per a les properes colònies.

La intervenció comportarà l'avaluació psicopedagògica dels infants i joves, aprofundint en el coneixement de les persones amb discapacitat, les característiques de la mateixa i les necessitats que li ocasiona, la previsió de les dificultats que puguin tenir en el context on tenen lloc les colònies.

Comportarà l'aproximació a les bases teòriques psicopedagògiques que guien els criteris d'actuació per aconseguir els objectius educatius i socialitzadors, així com la definició de les funcions d'aquests monitors en la realització del projecte de lleure.

L'assessorament en l'elaboració dels projectes individuals i de grup, atenent als objectius d'aquests projectes i la tasca per assolir-los des de la construcció personal dels infants i joves, amb la mediació dels monitors i del grup d'iguals.

El treball d'assessorament es clou amb les propostes per a facilitar la integració. Concretament s'indiquen mesures psicopedagògiques, organitzatives i funcionals contextualitzades per a la supressió de barreres arquitectòniques i barreres psicològiques, per facilitar la participació en les activitats de lleure pròpies de la colònia i adaptar els recursos materials necessaris. Finalment, l'assessorament té en compte com les actituds i el comportament de tots els participants, infants, joves i monitors potenciaran els objectius d'integració.

Per aconseguir els objectius d'assessorament que es proposa aquest treball, cal realitzar una tasca coherent i coordinada amb els objectius de la colònia. És per això que el projecte de Pràcticum i el projecte de la colònia es van realitzant simultàniament.

Aquest treball consta d'una primera part de contextualització del projecte i marc de referència teòric; una segona part de desenvolupament del projecte i una tercera part de valoracions i reflexions en la que s'inclou els 5 casos del Seminari Pràctic Virtual (seminari que forma part de l'assignatura Pràcticum a l'igual que aquest projecte).

2. Context

2.1. Descripció de l'associació cultural

L'Associació Cultural "N..." (a partir d'ara ACN) és una entitat sense afany de lucre ubicada a Lleida, comarca del Segrià. És una associació legítimament constituïda, democràtica i oberta a tothom que en l'article 2 dels seus estatuts diu⁴:

"Els fins de l'associació són:

1. *Cooperar* en l'**educació permanent**
2. *Promoure* el **diàleg** i l'**esperit de convivència social** i *afavorir* unes relacions humanes sòlides, basades en els **valors individuals i col·lectius de la persona** i en els **principis de convivència i solidaritat**, per a forjar una societat més justa.
3. *Interrelacionar* la **cultura i l'oci** i fomentar les actituds culturals, folklòriques...
4. *Desenvolupar* i *promoure* actituds que facin possible l'**enriquiment i la vivència i transmissió de valors musicals** per a forjar una societat amb un ordre més espiritual.
5. *Aconseguir* una **consciència de coneixement, estima i respecte de la natura** que suposi un ús correcte de les seves possibilitats.
6. *Desenvolupar* actituds de **coneixement, respecte i consideració vers la cultura catalana**, a partir d'una dinàmica de treball constant i equilibrada
7. (...)
8. *Promoure* i organitzar activitats de lleure entre persones de totes les edats
9. (...)

En queda exclòs tot ànim de lucre."

Una característica que marca la seva trajectòria de l'ACN és, doncs, la fidelitat a la tradició catalana i popular i a una manera de fer altruista i voluntària, així com una gran sensibilitat per la cultura en general i per la música en particular.

Diverses seccions configuren i modelen l'esperit de l'ACN: les colònies d'estiu per a infants i adolescents, la secció de muntanyisme i excursionisme, l'aula musical, el grup de grallers, l'equip de futbol sala, les exposicions, les publicacions, les xerrades i col·loquis, els cursos de formació, els tallers diversos, etc.

Entre els objectius fundacionals no hi consta el d'integració, no obstant, aquest és un objectiu no escrit però present en totes les seves seccions.

L'ACN es va crear l'any 1995, és doncs, una entitat molt jove i amb ganes de créixer. Alguns membres de l'equip humà fundacional tenen, però, una llarga història al darrera, que s'inicia quan un equip de persones organitza per primer cop, uns trenta tres anys enrera, unes colònies per a infants i joves promogudes per una associació musical. Any rera any s'anà forjant un equip de voluntariat amb un bagatge excepcional d'amistat, d'il·lusió, d'anhels, però també un equip disciplinat, compromès i entusiasta, capacitat per a desenvolupar grans i petits projectes basats en el progrés i la solidaritat.

---

⁴ Es citen els punts de l'article 2 que tenen relació amb aquest projecte. Les paraules en *cursiva* així com les que estan en **negreta** consten amb aquests formats en els estatuts.

Així doncs, les colònies d'estiu han estat un projecte de lleure que ha anat creixent i que han desenvolupat un marc per a esdevenir una entitat jurídica independent. Han desencadenat la creació d'un nou projecte molt més ampli, com és l'ACN.

2.2. Característiques del context d'integració: les colònies

Les colònies "Els M... C..." (a partir d'ara CMC) palesen un compromís seriós i responsable vers el món del lleure amb voluntat integradora i una especial atenció a la diversitat.

Tal com hem dit en l'apartat anterior, tot i que no consta en els estatuts de l'entitat, la integració és una de les constants en tots els àmbits en que es mou l'ACN i en el sentit més ampli possible de la paraula. L'ACN està oberta a totes les persones que hi desitgin pertànyer i que vulguin treballar i compartir els seus valors.

En les colònies la integració s'entén des de la pluralitat d'interessos, de capacitats, de territoris, de cultures, de condicions socials,... tant dels infants i adolescents que hi participen, com dels monitors que en són responsables. Les colònies estan obertes a tothom que vulgui participar en un projecte que han de construir entre tots.

Tant els monitors com els nens i joves que participen en les colònies provenen de llocs d'arreu de Catalunya, n'hi ha de les quatre províncies catalanes i un grup de la Catalunya Nord. També hi han participat i hi participaran també aquest any, nens d'altres comunitats autònomes, i d'altres països, tot i que en un nombre molt reduït.

Les CMC tenen entre el seu ideari el foment de la catalanitat, en el sentit de pertànyer a un poble, d'estimar-lo i de respectar-lo i el foment de fer conèixer aquest poble, la seva cultura, les seves tradicions, la seva llengua,... sempre dins d'un context d'interculturalitat i de globalització.

S'organitzen cada estiu en 3 torns quinzenals. En els 3 es dona la característica d'integració, però és en el darrer que hi ha nens i nenes i adolescents amb discapacitats més severes. Això és així perquè es tracta d'un grup poc nombrós, al voltant de 50 – 60 nois, mentre que el primer i el segon torn, en canvi, són grups molt nombrosos, d'uns 130 nens i joves en cada torn.

Un equip de 55 monitors fa possible aquest projecte. Hi ha un grup amb una molt dilatada experiència en l'organització i realització de colònies. Entre aquests, és significativa la presència de professionals relacionats amb el món educatiu, varis mestres, una pedagoga, un psicòleg, una psicopedagoga. I hi ha un grup de joves novells, la majoria dels quals han estat participants de les colònies, gairebé tots són estudiants que han realitzat els cursos per a ser monitor i cursos de socorrisme. Tots ells són voluntaris que, de manera altruista, prenen aquest projecte amb molt d'interès, il·lusió, disciplina i responsabilitat.

Durant les colònies es realitzen excursions que requereixen el transport amb autocars o vehicles per a la muntanya. Algunes activitats requereixen subcontractar els serveis d'altres professionals (per exemple quan es realitzen activitats com muntar a cavall, o baixar en tirolina des d'un pont tot travessant un riu, etc.). Això fa que el cost sigui considerable i que no tothom hi pugui tenir accés, amb la qual cosa, la procedència social dels nens i joves és, majoritàriament de classe mitja i mitja-alta. L'ACN, però, subvenciona una part de la matrícula d'alguns nens.

Els interessos de nens, joves i monitors que els mouen a formar part d'aquest projecte tenen un fil conductor format per l'amistat, pel contacte amb la natura, pel fet de ser unes colònies musicals, per l'animació i el divertiment, etc. Tot plegat aglutina el conjunt de motivacions per participar en les colònies.

Les vacances d'estiu són un moment especialment idoni per sortir de les rutines, per viure experiències noves, per fer amics en un context diferent. Són moltes les situacions que esdevenen diferents: no hi ha l'obligació rigorosa de l'estudi, no tenen els pares i altres membres de la família al costat, no tenen el televisor a tothora engegat, etc. Per a la majoria dels participants sols són 15 dies, que sovint són recordats durant una bona part de la resta de l'any. Per a alguns monitors és una bona part de l'estiu, ja que participen en dos i fins i tot, uns pocs monitors, participen en els tres torns de colònies.

Per a tots ells, les colònies esdevenen un espai de convivència amb iguals, un temps per gaudir de paisatges i espais molt diferents als habituals, uns moments de descoberta de jocs nous, de creació artística o artesanal, etc.

És una barreja de fer allò que es desitja i de sorpresa al mateix temps. Els infants i joves saben que es trobaran amb alguns amics coneguts però també amb altres de nous. Saben que hi haurà les activitats pròpies de la colònia com són la música, les excursions i les activitats d'animació, però diferents perquè el centre d'interès al voltant del qual gira la colònia canvia cada any. Saben que faran excursions, que faran jocs, que treballaran en diferents tallers,... però cada moment és diferent i irrepètible.

Tots aquests elements són igualment vàlids per als monitors. La seva tasca és, però, ben diferent.

Els infants i joves de la colònia tenen edats compreses entre els 8 i els 17 anys. S'agrupen en dos grans grups:

- el grup A està format per nens i nenes de 8 anys (o que cursin 2n de primària – Cicle Inicial) a 13 anys (o que cursin 2n. d'ESO)
- el grup B està format per nois i noies de 13 anys (o que cursin 2n. d'ESO) a 17 anys

Els nens i nenes de 13 anys si cursen 2n d'ESO poden triar entre anar al grup A o anar al grup B d'adolescents. Aquesta opció és important pel fet que algunes activitats del grup B són diferents de les del grup A, com algun taller d'expressió

corporal i de plàstica, però sobretot hi ha una activitat que és la que marca la principal diferència d'entre les activitats: una travessa de 3 dies.

Les colònies tenen lloc en una casa situada al Pirineu que no és de propietat de l'associació, cal doncs, llogar la casa i els serveis necessaris per al seu manteniment. Durant el primer i segon torns els nens del grup A estan en l'edifici principal, mentre que els del grup B ocupen un altre edifici al costat del principal. En el tercer torn, en canvi tots els nens estan en la mateixa casa.

La programació d'aquestes colònies inclou les activitats de lleure típiques d'animació, dansa, jocs, excursions,... però també un projecte al voltant de la música i uns objectius d'integració, d'educació en valors i un coneixement del medi natural i social que apropi al coneixement del poble i de la cultura de Catalunya.

Entre les activitats que realitza la colònia no hi falten excursions curtes per l'entorn i una excursió més llarga que implica passar una nit d'acampada. El grup d'adolescents realitza a més a més, com ja he comentat, una travessa per la muntanya que dura 3 dies.

La travessa suposa l'excursió més forta de les que es realitzen durant la colònia. Enguany hi ha una ascensió al pic de Baieta de 2.814 m. o als pics orientals de Font Negra de 2.878 m.(hi haurà dos grups segons les preferències) en la primera etapa de la travessa. En la segona etapa es farà el cim del Puigpedrós de 2.911 m. La tercera etapa porta fins a la població de Meranges i d'aquí a la colònia. La primera nit de la travessa està previst passar-la en un refugi, mentre que la segona es farà una acampada en tendes. Tot i que es procura que tothom pugui ascendir a algun dels pics, hi ha punts d'estada per als que no tinguin prou força per a continuar o no puguin.

Algunes excursions i la travessa requereixen fer una part del viatge en autocar. I un problema afegit és que fins al moment no s'ha disposat mai d'un vehicle adaptat per al trasllat dels nois/es amb discapacitat motriu. Per poder fer que aquests joves puguin compartir l'experiència de viure la natura des d'aquesta altra vessant que és l'acampada, les vetllades nocturnes, les tertúlies,... alguns monitors han d'anar amb vehicles particulars per poder fer front a la necessitat de dur les cadires de rodes, les croses, els caminadors,... i el material que els nois no es poden fer càrrec.

La realització d'aquesta activitat cal tenir-la en compte per la dificultat que suposa per als nens i nenes que es cansen més i per als que pateixen alguna discapacitat, sobretot els nois i noies amb discapacitats motrius.

2.3. Descripció del tercer torn de colònies

Conèixer la ja llarga història de la colònia és important entre altres coses per poder adonar-se de la seva evolució. En els 33 anys d'existència ha canviat en molts

aspectes, ens interessa, però, remarcar l'evolució relacionada amb els nens que hi participen.

De manera resumida direm que inicialment eren unes colònies per a infants en que s'organitzaven torns de nens i torns de nenes, separatament i un torn musical. Uns anys més tard, les colònies per a infants van esdevenir mixtes en tots els torns i es va crear un torn per a adolescents també mixt. Més endavant tots els torns van incloure infants i adolescents. Des de fa uns 5 anys, les colònies han evolucionat en el sentit de ser inclusives, de contemplar, en els tres torns, la participació de nens i joves amb deficiències físiques, psíquiques o sensorials, és a dir ser unes colònies d'integració. Aquesta opció per la integració es dona també entre l'equip de monitors.

Durant el tercer torn, tots els nens tenen estada en l'edifici principal i més gran de la colònia. La casa té dos pisos. Les cambres del grup A es situen a la planta baixa, mentre que les cambres per als adolescents se situen al primer pis. La casa no disposa ni d'ascensor ni de cap altre aparell elevador adaptat per als nens i joves que han de desplaçar-se amb cadira de rodes. Aquesta, junt amb la manca d'adaptació en els lavabos i dutxes, són les barreres més importants per a la vida quotidiana a la colònia.

En aquest tercer torn sempre hi ha hagut un màxim de 5 nens amb discapacitat. Aquest any, però, hi ha hagut una demanda superior de nens, la qual cosa ha provocat un debat sobre si es podien atendre aquestes demandes, fruit del qual ha estat l'acceptació de totes les sol·licituds, un total de 8 nens, tots ells amb discapacitat motriu.

3. Descripció del tema i referents teòrics

Els monitors realitzen una tasca d'animació sociocultural que incideix en un sector de la vida social; això suposa realitzar una certa transformació de les actituds i de les relacions interindividuals i col·lectives, exercint una acció sobre els infants i joves, les seves actituds, les seves relacions interindividuals i socials. Aquesta acció s'exerceix a través d'activitats diverses i amb l'ajuda d'una pedagogia basada en mètodes no directius i actius (Simonot, 1974, citat per Quintana, 1992).

Es tracta d'una incidència en un pla personal i social, en les actituds, en el comportament i en la manera de ser. És en aquest concepte de cultura que cal incloure el dret que tenen tots els nens i joves a aquest espai de lleure, entenent que tots som diferents i que ser diferents ens enriqueix. Les colònies són un espai de convivència entre persones amb necessitats diferents i on la integració de persones amb discapacitats suposa un aspecte més d'una determinada manera de viure.

3.1. L'oci i les persones amb discapacitat

Durant molts anys l'educació de les persones amb discapacitat es va plantejar des d'un **model mèdic-rehabilitador**, centrat en la malaltia i en les dificultats de les persones, en el que no podien fer. El diagnòstic que els etiquetava "es feia servir per a assignar els **serveis** als infants amb discapacitat, serveis **diferenciats** en la localització, **especialitzats** mèdicament i de **cura personal** quant a l'enfocament educatiu" (Basil, Bolea i Soro-Camats, en Giné, 1996).

Poc a poc s'ha anat introduint elements que proporcionen una atenció més apropiada a les necessitats de les persones discapacitades fins al model funcional actual, en el que es proposa atendre-les dins d'un entorn educatiu ordinari, sempre que sigui possible.

"Durant els **anys seixanta i setanta**, en el nostre país, es generen nous enfocaments educatius basats en les idees socials del respecte a totes les persones (...)

Cap als anys **setanta i vuitanta**, s'estén l'aplicació del principi de normalització que implica que els serveis que es donen a una persona amb dificultats han de ser similars als que la societat dona a tothom i s'han d'oferir en el mateix context (Bank-Mikkelsen, 1975), acceptant i respectant les diferències de cada persona.

Per acabar, es generalitza l'acceptació que el problema no està només en la persona amb discapacitat, sinó també en el context on es troba, és a dir en els materials, els espais, les organitzacions, les persones i, sens dubte, en els professionals de l'educació" (Basil, Bolea i Soro-Camats, en Giné, 1996)

El lleure de les persones discapacitades ha seguit una evolució paral·lela a la del món educatiu, d'un model mèdic-rehabilitador, on l'oci es considerava amb una finalitat terapèutica i rehabilitadora o com a simples activitats complementàries amb que les persones amb discapacitat podien ocupar l'excés de temps lliure que moltes vegades tenien. Aquest oci terapèutic va portar al reconeixement de la importància de l'oci en

la vida de les persones amb discapacitat fins a convertir-se en una àrea d'interès i un camp d'intervenció.

Amb els principis de normalització i d'equiparació d'oportunitats es comença a reflexionar sobre les característiques i els determinants de les experiències d'oci de les persones amb discapacitat. Es planteja en primer lloc un oci normalitzat; i en segon lloc, es planteja un oci que pot ser integrat o segregat (Gorbeña, González i Lázaro, 1997). Segregació o integració que pot ser respecte a la població que hi participa i/o respecte al lloc de participació. Aquests conceptes són difícils de catalogar quan es refereixen a experiències que es perceben subjectivament, com ho són les de temps lliure. Posem, per exemple, que uns amics que tenen mateixa discapacitat, decideixen anar junts de vacances o fer una excursió, es pot catalogar com a activitat normalitzadora, però és difícil de dir si es tracta d'una activitat integradora o segregadora, depèn de com s'experimenti aquesta vivència i de les oportunitats d'accedir-hi.

Tot i que l'oci pot servir com a mitjà per a diverses finalitats, l'oci és, principalment, un fi per si mateix al que hi tenen dret totes les persones tinguin o no una discapacitat. Aquest dret està recollit en les declaracions de principis de les organitzacions internacionals, o en la mateixa Constitució Espanyola de 1978, quan diu:

“ els poders públics realitzaran una política de previsió, tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts físics, sensorials i psíquics, als quals prestaran l'atenció especialitzada i els emparaments que requereixin, especialment per al gaudi dels drets que aquest Títol atorga a tots els ciutadans” (art. 49 CE)

No s'ha traduït, però, en mecanismes concrets que facin completament efectiu el poder gaudir-ne, tot i que hi ha avenços significatius, impulsats sobretot per col·lectius de persones afectades i per organitzacions no governamentals que fan esperar un millor futur.

3.2. Educació no formal. El triangle interactiu

“L'educació en el lleure intenta alliberar les persones, potencia la comunicació i crea una relació en contacte directe i continuat per aconseguir una persona que creixi en tota la seva integritat. I això, ho fa:

- En un temps divertit,
- en una activitat voluntària triada per ells,
- per mitjà d'un contacte i una comunicació espontànies
- que la van fer responsable progressivament
- i que li obren camins personals i col·lectius esperançadors,
- perquè hi ha una intencionalitat educativa,
- que es fa en grups o moviments,
- acompanyada per adults que l'ajuden a anar endavant. “(Alegre, 1992, p. 9)

El terme educació que es fa servir en aquest treball es refereix sempre al d'educació com a procés i la necessitat d'intervenir-hi per a provocar el canvi en les actituds, en els coneixements, en la manera de fer, etc. cap als objectius proposats.

És el concepte d'educació com a conjunt de processos d'aprenentatge que fan possible el creixement integral de la persona en funció d'una escala de valors que li permetin viure amb el seu medi essent-ne agent transformador (Gallifa, 1986)

La característica definidora de l'educació formal rau en la intencionalitat d'educar i la consciència de ser educats en un marc determinat com és l'escola. Quan no hi ha aquesta intencionalitat o la consciència de ser educats és quan parlem d'educació informal com la que es produeix, per exemple, amb el contacte amb els mitjans de comunicació.

L'educació no formal està entre aquests dos tipus d'educació i es diferencia poc de l'educació formal, la principal diferència la trobem en el marc on es produeix l'educació, en el nostre cas, un espai de lleure com són les colònies. A banda de diferències com la formació dels professionals educadors, del tipus de continguts, etc. que no són objecte d'aquest treball.

No sempre és fàcil distingir la frontera entre l'educació informal i les formal i no formal. Tal com diu Trilla (1996) si bé no és qüestionable que tots els processos educatius intencionals estan dins de l'educació formal i no formal, si que resulta més qüestionable que tota la educació informal sigui no intencionada. El mateix autor ens posa l'exemple de l'educació informal que té lloc en el si de la família quan els pares actuen educativament no ho fan sense la intenció d'educar.

En les colònies la influència educativa es duu a terme a través de les activitats que s'hi organitzen. En un taller de manualitats, per exemple, es promou l'habilitat manual, l'adquisició d'hàbits de treball individual o en grup, el sentit d'ordre i neteja, etc. Aquesta influència educativa es situa a voltes dins l'educació no formal i a voltes dins de l'educació informal, ja que sovint no es té consciència d'estar aprenent, sinó jugant, ni es té sempre la intenció d'educar com succeeix quan els nens aprenen per imitació.

Al mateix temps estem davant d'una concepció de l'educació des d'una **perspectiva constructivista**, en que es considera la persona com a persona activa per a construir el seu propi coneixement. Una construcció que no realitza en solitari sinó interactuant amb el medi, en un context social, cultural i de comunicació. Aquesta concepció situa l'educació en un procés caracteritzat per la simultaneïtat de l'ensenyament i l'aprenentatge.

L'animació sociocultural és una dinàmica d'un procés educatiu obert, entenent l'educació com a acció i les persones implicades en el procés educatiu com a subjectes actius, que tal com diu A. Requejo:

“La educación se refiere a un sujeto activo. Este elabora su propia experiencia, su propio mundo cognitivo desde su propia emergencia genética en interacción con la realidad ambiental que interfiere en la construcción de su ser individual” (Quintana, 1992, p. 50)

En aquest procés educatiu hi intervenen dues dimensions: una psicobiològica i una altra sociocultural (Quintana, 1992). Des de la dimensió psicobiològica, es té en compte que hi ha un procés de maduració, creixement i desenvolupament personal. Des de la dimensió sociocultural, es té en compte que es desenvolupa dins d'unes estructures socials, culturals i econòmiques.

D'aquestes dues corrents antropològiques, de la primera se'n desprenen conseqüències de considerar l'individu aïlladament, individualment, mentre que de la segona són conseqüències de valoració de les relacions humanes i de participació cultural.

Des de la dimensió sociocultural se situa a l'home com un ser en desenvolupament capaç d'aprendre, i que necessita formació per a constituir la seva pròpia personalitat i que depèn durant llarg temps d'ajudes pedagògiques. Està en influència dels trets culturals propis de la societat i assimila els mateixos. L'educació serveix per tant, per perpetuar i conservar la cultura per part de la societat i com a inserció social, com a procés de socialització per part de l'individu.

Diuen M. Collado i V. Alvarez (Quintana, 1992, p 79) que l'educació no formal a més de *vivencial* i *comunitària*, es caracteritza per ser *crítica*, en tant que pretén fomentar l'anàlisi de tots els factors que intervenen, en cada situació, *creadora* perquè estimula la creativitat de tots els membres d'una comunitat per a descobrir nous mètodes d'anàlisi i noves solucions als problemes, *realista* en la mesura que s'allunya de solucions utòpiques, i *integradora* perquè pretén establir un diàleg amb l'educació formal per a trencar les fronteres artificials existents entre ambdues, incompatibles amb l'objectiu d'una educació global i permanent, de forma que els diversos grups d'una comunitat –nens, joves i adults- participin en la prevenció de problemes i articulin els seus respectius recursos.

Aquests mateixos autors (Quintana, 1992), destaquen en l'educació no formal els següents factors:

- Es realitza en contextos desinstitucionalitzats i autònoms pel que fa a l'organització i funcionament;
- L'acceptació de qualssevilla que siguin les característiques de personalitat dels individus, i en particular les seves necessitats i interessos, com a punt de partida de l'acció educativa;
- El talant pedagògic –principis i actituds- en el que es basa dita acció: educació/acció, no directivitat, formació com a tasca cooperativa, formació en i a través del propi entorn socioambiental, etc.

La colònia té darrera una filosofia, uns ideals, uns valors i uns objectius que sols es poden aconseguir seguint un procés en que es planteja la necessitat de planificar, de

programar, de dur a terme i d'avaluar tot el projecte des d'un punt de vista pedagògic que doni sentit a l'acció educativa i social que es realitza. Les colònies poden ser, doncs, un instrument, un mètode i una tècnica per aconseguir els objectius de l'educació no formal. Cal situar el projecte dins d'una dinàmica integradora que estimula la iniciativa personal, fomenta la participació i la creativitat i dona eines per a la convivència, la responsabilitat i autonomia personal.

En l'educació formal, el protagonisme educatiu cal buscar-lo en la interrelació dels components de l'anomenat **triangle interactiu** format per tres elements clau: alumne, contingut i docent. En el sistema que formen les colònies el triangle interactiu el constitueixen també tres elements clau: nen/jove, continguts i monitor. L'èxit dels objectius de les colònies depenen de les interrelacions que es puguin establir entre aquests tres elements i de la contribució que cada part pugui fer a la situació i al procés d'aprenentatge que volem que es doni durant l'estada de lleure.

Aquest triangle interactiu en l'àmbit de les colònies, és una proposta en la que els nens/joves i els monitors organitzen la seva activitat conjunta entorn a uns continguts de lleure. Els **nens/joves** que aprenen, els **continguts de lleure** que són objecte d'aprenentatge i els **monitors** que són els que promouen l'aprenentatge dels infants i joves

Ens interessa, sobretot, les interrelacions entre els diferents elements que formen el triangle interactiu, més que cada un d'ells de manera aïllada. Aquesta anàlisi permetrà considerar variables i factors relacionats amb la situació i els processos d'ensenyament i aprenentatge i prioritzar activitats de caràcter preventiu. En la interrelació d'aquests tres elements podrem trobar l'explicació de l'aprenentatge dels continguts que es planteja l'equip de monitors.

Els continguts de la colònia tenen l'avantatge de la seva presentació en forma de jocs, d'activitats, d'excursions, ... de manera que la motivació per a participar en les activitats que es proposen per aconseguir els objectius és una fita fàcilment accessible. Tots els continguts han de tenir una coherència interna i han de poder ser assimilats i interpretats pels infants i joves per a poder-hi veure un significat.

En aquesta interrelació cal tenir en compte que els infants i joves aporten a la colònia no sols uns coneixements sobre els continguts que es volen ensenyar, sinó també experiències personals, escolars, familiars, d'altres centres de lleure, etc. i que aquestes influeixen en com construirà els aprenentatges que faci a la colònia. Entre aquest bagatge que porten els infants i els joves hi ha les expectatives que tenen, el seu autoconcepte, els seus interessos, la seva actitud, etc. És a dir, que els nens i joves aporten factors de tipus cognitiu i també factors de tipus afectiu, motivacional i relacional que condicionaran el sentit que donaran a la seva estada a la colònia.

L'explicació d'aquesta interrelació dels vèrtexs del triangle interactiu es basa en la concepció constructivista, la qual considera, com ja s'ha dit, la persona activa per a

construir el seu propi coneixement. En aquest aprenentatge, cada nen i cada jove té el seu procés de construcció de significats i d'atribució de sentit.

Si la construcció del coneixement a l'escola no és mai un procés solitari, tampoc ho és a la colònia, tot al contrari, és un procés que fa amb els altres, tant amb monitors com amb el grup d'iguals. La construcció que cada nen/jove faci de la seva estada dependrà, doncs, de la influència dels monitors i del grup d'iguals.

Els continguts són una selecció d'una parcel·la de la cultura i de la realitat social catalana, són els valors, les actituds, els hàbits, la natura més propera, la música, el folklore català.. Es tracta d'una construcció individual en el sentit que ha de fer-la cada persona per ella mateixa i és cultural en la mesura que els significats construïts remetent a formes i sabers culturals. Però les situacions de la colònia són situacions comunicatives i els nens construeixen individualment coneixements però ho fan amb els monitors i els altres nens i joves.

En el procés d'ensenyament i d'aprenentatge, els mecanismes d'influència educativa es situen en els intercanvis funcionals entre els nens/joves, la situació i els agents educatius. Els mecanismes d'influència tenen lloc en la zona de desenvolupament pròxim –diferència que existeix entre allò que un nen/jove pot fer o aprendre ell tot sol i allò que pot fer o aprendre amb l'ajut dels altres- ; és a dir, que hi ha un espai interactiu on es pot donar una influència educativa eficaç. Aquesta influència educativa es dona en els intercanvis funcionals entre els tres elements del triangle interactiu en termes d'ajut al procés de construcció de significats i d'atribució de sentit.

“La concepció constructivista entén l'aprenentatge escolar com un procés de construcció de significats i d'atribució de sentit la responsabilitat última del qual correspon a l'alumne; i entén l'ensenyament com l'ajut que donen a l'alumne els agents educatius –professors i companys- per tal que aquest procés de construcció es pugui dur a terme i s'orienti en la direcció adequada. En aquestes coordenades és on cal interpretar la influència educativa”
(Coll, 1997)

L'origen de l'ajut pot raure en el monitor i en els companys. Tots dos són fonts d'influència educativa (com ho són els amics, la família, els companys de l'escola, els professors, la televisió, etc.

L'objectiu de les colònies de promoure el desenvolupament de la persona, té dues vessants: una constituïda pels processos d'individualització, és a dir, de construcció de la identitat personal, i una altra constituïda per processos de socialització, és a dir, d'incorporació a una societat i a una cultura. Es tracta de les dues cares de la mateixa moneda, no es pot donar una sense l'altra. Així, doncs, per a la concepció constructivista, no hi ha desenvolupament personal possible al marge d'una societat i d'una cultura.

L'educació és abans que res una pràctica social i socialitzadora per arribar al desenvolupament personal, per a construir persones iguals que les altres persones, però alhora diferents cada una d'elles. El procés socialitzador permet incorporar una

persona a un grup humà i compartir amb els altres membres del grup un conjunt de sabers i de formes culturals.

Aquesta concepció constructivista sobre l'educació, entesa com a construcció personal i com a socialització, és la que adopten les colònies per enfocar la construcció dels continguts que figuren en la programació de les activitats de lleure.

Dins d'aquest triangle interactiu, ens interessa destacar el **paper d'agents educatius del grup d'iguals**. Aquests guien els més petits, o els menys experimentats en una activitat i els ofereixen l'ajuda que precisen. La seva actuació s'explica des de la ja clàssica **metàfora de la bastida** (Wood, Bruner i Ross, 1976, citats per Miras i Onrubia en Coll, 1998), en què, a través de la interacció entre els nens menys avesats en fer una activitat i els nens més experts (també els monitors) fa que es produeixi un mecanisme d'ajuda mitjançant el qual s'aconsegueix l'aprenentatge seguint tres fases:

1. permet que el nen menys expert participi, des de l'inici, en el marc global de l'activitat que cal realitzar, fent que hi tingui algun paper, encara que reduït o parcial, malgrat que el seu nivell de competència en relació a la tasca sigui molt baix, pot participar perquè està **tutoritzat** pels seus companys més experts o pels monitors
2. aquests experts ofereixen un suport i una **ajuda contingent** al nivell de competència del menys expert. És a dir, ofereixen ajudes més importants qualitativament i quantitativa quan més baix és el nivell de competència del nen, i una ajuda menor qualitativament i quantitativa conforme s'incrementa el nivell de competència d'aquest nen. Això vol dir que els companys i els monitors realitzen una avaluació constant del nivell de competència del nen
3. la tercera fase consisteix en **retirar de forma progressiva les ajudes** i els suports a mesura que el nen adquireixi més autonomia i més control sobre l'activitat a realitzar fins que desapareix totalment l'ajuda perquè el nen ja pot participar d'una manera independent en l'activitat que es tracta

Els monitors són agents educatius voluntaris en el lleure. Es tracta d'una opció personal que es torna un compromís d'acció amb els nens i amb les famílies d'aquests nens, però és, sobretot, un compromís davant d'ells mateixos, dels ideals que van construint, dels valors socials i personals que creuen primordials i de la resposta social que cal donar per construir la societat que desitgen. El seu paper com a agents educatius és de mediadors entre els altres dos vèrtex del triangle interactiu. Les colònies són, però, un context d'aprenentatge també per a ells, en el que els agents educatius són els infants i joves i el seu grup d'iguals.

3.3. L'atenció a la diversitat

La persona té la capacitat per aprendre i adaptar-se a les necessitats del medi. Aquesta no sols ha estat característica de l'ésser humà al llarg de la història, sinó que ha estat

una necessitat que cada ésser ha desenvolupat des de la seva potencialitat i segons les possibilitats que li ha ofert el medi.

L'educació que es proposa dins de les colònies és complementària a la que es dona dins els centres escolars, però la naturalesa dels continguts fa que el procés educatiu es pugui atendre des d'un punt de vista més ampli, cosa que permet una millor consideració dels diferents condicionants individuals i socials dels nens/joves de la colònia. En el torn de colònies que possibilita aquest treball, la diversitat adquireix la singularitat de la integració de persones amb discapacitat motora

L'atenció a la diversitat implica tenir en compte tots els participants de la colònia i no sols els que presenten alguna discapacitat, per això cal tenir en consideració les característiques i les necessitats particulars de tots els participants.

Les colònies volen donar una resposta respectuosa o coherent amb el principi d'atenció a la diversitat a través d'una educació en valors que possibilitin el reconeixement i el respecte per les diferències de tot tipus i que permetin assolir el desenvolupament equilibrat de la identitat personal i cultural.

La diversitat requereix evitar situacions de discriminació procurant un ensenyament adaptatiu, un ensenyament que pugui ajustar-se a les capacitats, als interessos i a les motivacions de cada nen/jove, i ensenyar valors de respecte, solidaritat, igualtat, dignitat i tolerància envers qualsevol tipus de diferència. És a dir, que atendre a la diversitat implica reforçar actituds i valors lligats a la dimensió ètica i moral.

“El respecte envers els altres, la tolerància, la solidaritat o la cooperació no s'aprenen només defensant les idees, sinó diàriament, quan s'ha de treballar, conviure i aprendre amb persones diferents d'un mateix” (Echeita, 1997).

3.4. El concepte d'integració

Atendre a la diversitat fa referència, dins el món educatiu, al principi de normalització del qual es deriven dos principis bàsics:

- ✓ el principi d'integració escolar, mitjançant el qual els nens tenen dret a ser escolaritzats en l'escola ordinària que els correspon segons l'edat i e la situació geogràfica.
- ✓ El principi d'individualització de l'ensenyament, en que es té en compte quines són les necessitats de cada nen per a poder progressar i no les deficiències que presenta i impedeixen que progressi.

En l'àmbit social, atendre a la diversitat implica procurar la seva autonomia i independència per tal que sigui efectiva la seva integració dins de la societat.

El concepte d'integració ens porta a conceptes com: no segregació, participació social de dret i de fet, inclusió, discriminació positiva, etc. per arribar a la concreció del principi de **normalització**, és a dir, a dur a terme un projecte tant normal com sigui

possible en el terreny educatiu i social en funció de les possibilitats de cada persona. Per aconseguir-ho és important considerar la integració no com una finalitat sinó com un mitjà per arribar a una plena participació personal i social.

3.5. La integració en l'àmbit del lleure

“En la sociedad actual se estan produciendo cambios importantes en:

- a) las estructuras mentales
- b) las actitudes y valores
- c) las formas de vida y de comportamientos respecto a las costumbres, la percepción del medio y las normas éticas o morales.

Estan aflorando una serie de valores propios de la sociedad del bienestar en la que están cubiertas a nivel individual y social, una serie de necesidades de salud, seguridad, capacidad, conocimiento, etc.

(...)

Supuesto que los valores del bienestar social están en cierto modo garantizados en las sociedades avanzadas, y supuesto además que los individuos y grupos sociales mayoritarios no se preocupan en Europa, tanto por su supervivencia económica cuanto por la autorrealización y satisfacción personal y social –parafraseando a Maslow- la sociedad actual se preocupa, más que por la supervivencia, por los valores de la calidad de vida, el medio ambiente, la cultura, el ocio, la autoestima, el arte y la belleza.” (Pérez Serrano, 1994)

Tal com diu Pérez Serrano (1994), la persona, un cop ja no s'ha de preocupar per la supervivència, es centra en altres aspectes de la vida personal, social, cultural,... i en la qualitat de tots els àmbits de la vida.

La qualitat tant en el terreny educatiu com en el del lleure, no es pot donar mai si no és atenent a la diversitat, proporcionant allò que necessita cadascú, en un àmbit normalitzat al què tothom hi pugui tenir accés.

Es tracta d'oferir millors escenaris de lleure, un lleure més innovador, un lleure més cultural,... i que sigui el que ens interessa, el que s'adapta a les necessitats de cadascú i al qual hi puguin accedir tots aquells que ho desitgin. És a dir, cal més oferta i amb més recursos per a la integració.

Per a conduir un bon procés d'integració en el lleure cal un coneixement de les discapacitats que sovint no és possible, entre els monitors, pel fet de ser joves voluntaris que acostumen a exercir aquest rol durant pocs anys i de manera no professional. No obstant, el tema de la manca de formació específica en temes de discapacitats, queda ocult pel compromís social i la responsabilitat que mostren els joves monitors.

Perquè les persones amb discapacitats puguin gaudir del lleure normalitzat seran necessaris:

- proposar activitats de lleure amb recursos per atendre les diferències, adaptant les activitats i els mitjans per a poder tenir accés a participar-hi
- eliminar barreres arquitectòniques

- prendre consciència de la concepció d'integració en tots els àmbits
- conèixer el màxim de cada discapacitat sense posar etiquetes
- tenir una actitud d'acceptació de les diferències
- tenir professionals o voluntaris o col·laboradors amb la formació adient per a cercar les estratègies i els recursos necessaris per a cada persona
- recursos econòmics que sovint poden solucionar qüestions tant importants com la possibilitat de disposar d'un transport adaptat

També serà necessària una tasca educativa i socialitzadora que tingui en compte totes les persones amb alguna discapacitat, amb les seves necessitats personals, socials, laborals,... i d'oci. Cal més sensibilització i més actuació per part dels afectats, de les seves famílies, dels centres educatius, de les institucions, dels legisladors, etc.

3.6. La intervenció socioeducativa en les colònies

No hi ha un camp teòric propi per al treball que es desenvolupa en aquest àmbit, així es que cal constituir un marc teòric de referència amb aportacions de diferents disciplines com la sociologia, la psicologia, l'educació, l'antropologia, etc.

Tampoc hi ha un mètode i unes tècniques exclusives d'aquest camp, però sí que són tècniques, mitjans i metodologia específics: són les normes, les creences i els valors els que formen la ideologia que justifica tota intervenció social i educativa en aquest camp.

“Por una parte, la educación del ocio es un proceso continuo de aprendizaje personal en el que resulta esencial el desarrollo de actitudes, valores, conocimientos y habilidades de ocio. Por otra, el ocio se contempla como parte importante del proceso de socialización y del desarrollo comunitario, regional y nacional.” (Cuenca, 1995, p. 55).

Com a desenvolupament personal i social el lleure possibilita (Gallifa 1986):

- poder contemplar l'aprenentatge de les actituds, tenint en compte les necessitats dels infants i joves
- que els aprenentatges impliquin més dimensions de la persona, donades les característiques d'aquest marc, la qual cosa fa que l'educació en el lleure pugui ser més integral
- un doble sentit de la influència entre el monitor i el nen/jove, donat que també el monitor és una persona en procés de formació

L'àmbit del lleure és idoni per a treballar habilitats socials d'higiene, de salut, de relació, d'organització, d'autonomia, de normativa, de socialització, etc. que han de procurar els objectius de clara intencionalitat d'educació, de socialització i de transmissió d'una cultura

L'educació i la cultura ens serveixen per a configurar l'home i la societat de manera interactiva, dins d'un context sistèmic, dinàmic i històric. La relació home i societat és una relació d'interdependència que implica una interacció constant en el

desenvolupament de les activitats. J. A. Caride (Quintana, 1992), diu que no hi ha educació, cultura o societat al marge de l'home, o dit d'una altra manera, l'home com a ser històric i social rep sempre l'acció transformadora dels seus processos, al temps que els afecta i modifica intencionalment en un marc dialèctic d'accions i interaccions de diversos tipus. L'educació com a pràctica sociocultural representa, d'alguna manera, la síntesi de la seva expressió: el sistema educatiu es dissenyat i regulat socioculturalment d'acord amb l'organització social, el sistema econòmic, axiològic, polític, etc., en tant que la praxis sociocultural està al seu torn relativament influenciada per la dinàmica que respecte de la producció o el canvi es genera en el sistema educatiu. L'home i la societat són simultàniament, objecte i subjecte d'ambdós processos.

El mateix autor (Caride) diu que el caràcter dialèctic de les relacions educació-cultura-societat fa referència a la dimensió contextual que defineix les seves circumstàncies: el procés sociocultural i educatiu es desenvolupa en un espai determinat, en una estructura i ecosistema social característics, en un sistema institucional propi, en funció d'una cultura, d'una ideologia i d'un sistema polític social reconegut explícita o implícitament.

L'educació sempre cal inserir-la dins d'una realitat social i cultural. La intervenció social gira entorn d'objectius de valors, expectatives, aspiracions, ideologies, etc. i del desig d'un canvi qualitatiu. Es tracta d'un canvi social progressiu, actiu i contextualitzat respecte a les necessitats dels grups socials, de les seves demandes, de les seves necessitats socioculturals i educatives.

La intervenció educativa i social que es vol dur a terme en aquest espai de lleure s'orienta a l'individu i a la societat, en un espai físic i en un temps determinats i tenint en compte que està dirigit a un sector d'edat en desenvolupament personal i social. Les colònies volen ser un exponent per a desenvolupar un projecte educatiu, social i cultural definit dins d'un sistema obert i d'interrelacions.

Mitjançant les experiències viscudes per la participació activa en les activitats proposades, tots els participants es van imbuït dels objectius d'integració, de creació artística, d'amor a la natura, a la música, a la cultura popular, etc. tots ells són petites mostres de la nostra cultura i dels valors que la fomenten: són objectius educatius i són objectius de socialització.

“(…) el uso del lenguaje como medio de comunicación y herramienta de pensamiento; la regulación y control progresivo de la conducta, los sentimientos y las emociones; la competencia social; el sentido de individualidad y, al mismo tiempo, de pertenencia y vinculación a diversos sistemas y grupos sociales... y un largo etcétera. Se trata de aprendizajes inseparables de los procesos de socialización, de culturización social, de interacción con los otros; de aprendizajes que se realizan en el contexto de las relaciones sociales: en la familia, en la escuela, con el grupo de iguales, a través de los medios de comunicación, etc. (...) todos estos grupos, instituciones, sistemas, tienen diversas finalidades encaminadas a satisfacer determinadas necesidades básicas de los individuos: de subsistencia, de afecto, de compañía i amistad, de autoestima... y cada uno prioriza unas sobre otras. Ahora

bien, todas tienen un punto en común: ayudar al individuo a asimilar diversas parcelas de la cultura de su grupo.” (I. Solé en Coll, 1998, p. 142).

3.7. El paper del psicopedagog en l'orientació i l'assessorament per a la integració

L'aplicació de la Teoria General de Sistemes al desenvolupament i comportament humà demanda un nou tipus de professionals que han de treballar tenint en compte les aportacions de les diferents especialitats (medicina, sociologia, psicologia, pedagogia, assistència social, etc.), evitant l'excessiva parcel·lació de funcions i amb una actuació professional polifacètica que sigui capaç de comprendre la complexitat de cada nen, de cada situació familiar i de cada grup social. (Verdugo, 1995).

Tota persona està immersa en una realitat que està formada per un seguit de sistemes que s'interrelacionen entre ells, i cada un d'aquests sistemes té les seves característiques d'estructura i funcionament. Això implica entendre el desenvolupament del nen dins d'un entramat familiar i social, perquè allò que interessa són les relacions que s'estableixen en els marcs en què actua. I quan hi ha un problema, es deixa de buscar-ne les causes des d'una visió parcial de causa-efecte i es veu el problema des d'un significat global, en un moment i situació determinats i es dóna més importància a la manera en que s'organitzen les seqüències d'interacció que condueixen a situacions problemàtiques, que a saber la causa d'una conducta.

“Se concibe que la realidad es circular, que los fenómenos que actúan en la realidad están en interacción continua unos respecto de otros y que las conductas de unos influyen en los otros de manera recíproca” (Bassedas i altres, 1997, p. 27)”

El psicopedagog pot estar en contacte amb el sistema que forma la colònia i amb els diferents sistemes en els què cada nen participa, en aquests cas, amb l'escola, amb la família, amb els monitors, amb l'associació cultural, amb cada grup dins de la colònia, amb altres professionals que tenen cura del nen (fisioterapeutes, logopedes, psicòlegs, etc.), amb diverses entitats de l'Administració Pública, etc. Tots són sistemes relacionats amb els participants de la colònia i tots són sistemes oberts que tenen una relació entre ells i s'influeixen mútuament perquè hi ha interaccions personals dins d'aquests sistemes i entre els sistemes.

En aquest marc de la Teoria General de Sistemes, la tasca del psicopedagog ha de centrar-se en les seqüències d'interacció i les relacions que es produeixen ja que cada sistema té les seves característiques pròpies i funciona com un tot, de manera que quan es produeixen canvis en una part també es modifica el tot.

La intervenció del psicopedagog està justificada per la concepció que des de la teoria constructivista es dóna del desenvolupament de la persona, afirmant que cada individu participa en la construcció de la realitat. És per això que la intencionalitat del psicopedagog és la de provocar petits canvis en els subsistemes en que participa la

persona, perquè aquests puguin provocar canvis en altres subsistemes i sistemes en els que també està immersa.

“Desde el punto de vista constructivista de la evolución y el aprendizaje de los seres humanos, se defiende que el individuo participa activamente en la construcción de la realidad que conoce y que cada cambio o avance que realiza en su desarrollo presupone un cambio en la estructura y organización de sus conocimientos. Desde este punto de vista, cuando una persona se enfrenta a determinadas situaciones, su respuesta, reacción o aprendizaje dependerá, evidentemente, de las características de esta situación, pero estará también en buena medida determinada por sus características personales y por la organización de sus conocimientos (Bassedas i altres, 1997, p. 36)”

A aquesta manera d'entendre la construcció de la realitat i les relacions que es donen en cada àmbit d'aquesta realitat, cal afegir-hi les idees que (Vygotsky, 1979, citat per Miras i Onrubia, en Coll, 1998) va desenvolupar referent a l'aprenentatge. La seva manera d'afrontar l'ensenyament i l'aprenentatge es centra en el que anomena zona de desenvolupament proper, com a distància que hi ha entre el nivell de desenvolupament que té el nen per poder resoldre un problema i el desenvolupament potencial que pot tenir amb l'ajuda d'un adult o amb la col·laboració d'un company. És, també, en aquesta idea de progrés que es situa la tasca educativa dels iguals i dels monitors en la colònia.

La intervenció del psicopedagog considerarà primordialment els aspectes afectius i relacionals que s'estableixen en la colònia, en el sentit de donar confiança en les capacitats dels nens i en les possibilitats de canvi i de millora de les actituds que es volen promoure.

D'altra banda, l'assessorament als monitors ha de fomentar la motivació d'aquests monitors, tasca que d'entrada, amb aquests nois i noies voluntaris, sembla fàcil donada l'energia, l'entusiasme i la dinàmica de les activitats que proposen. Malgrat tot, també hi ha moments de cansament, d'angoixa per problemes que sorgeixen, de sentiment de manca de preparació, etc.

Si prenem com a referència els criteris constructivistes, l'assessorament als monitors ha de tenir en compte els següents aspectes:

- dins de la demanda d'assessorament, cal partir dels coneixements que tenen els monitors per a iniciar l'assessorament
- definir quines són les necessitats, els punts conflictius, els dubtes, les angoixes, etc. dels monitors pel que fa l'atenció a la diversitat, a l'atenció a les persones amb discapacitats, als problemes que poden sorgir per qüestions de salut a causa de dèficits afegits a la discapacitat, a la manca de recursos materials i econòmics per a superar barreres, al sentiment d'incapacitat d'actuar davant de determinades dificultats, ... i, en definitiva, al sentiment de coneixement insuficients per atendre les necessitats de les persones discapacitades, de suport professional especialitzat insuficient i de recursos materials i econòmics també insuficients.

- veure quines són les possibilitats dins el context en que es duran a terme les colònies, tenint en compte factors temporals, recursos que es disposa, diferències individuals de possibilitats d'intervenció, etc.
- adoptar decisions de manera consensuada sobre aspectes organitzatius (formar grups equilibrats, distribució de l'espai, ...), sobre aspectes de metodològics (com i quan dur a terme les activitats), sobre aspectes psicopedagògics (ajuts, estratègies, recursos,... adaptats a cada nen/jove), etc.
- revisar la força de les decisions personals sobre esforç que cal fer, el compromís adquirit, la tasca humana i social, etc.

L'organització i la planificació fan que es pugui tenir un control sobre l'acció educativa i al mateix temps afavoreix la confiança en la tasca, ja que es saben coneixedors de les activitats i del seu desenvolupament perquè han estat ells mateixos els que les han definit per arribar als objectius.

4. Desenvolupament del projecte

4.1. Justificació de l'elecció del paradigma i la metodologia

Aquest projecte d'intervenció no es pot dur a terme sense considerar les quatre dimensions que comporta tota intervenció: investigació, programació, execució i avaluació. El primer és fonamental per al bon desenvolupament de la resta. Cal identificar quins són els recursos disponibles, quines són les mancances, quins són els problemes, els interessos, les motivacions, etc. per a poder fer un diagnòstic que possibilitarà la programació i les adaptacions i/o els canvis necessaris per a la integració.

La manera de dur a terme aquests propòsits és emparant-se en un paradigma perquè aquest serveix com a guia, per a desenvolupar esquemes explicatius, per a establir criteris de treball, etc. seguint un patró determinat, un marc de referència.

En aquest treball es pren com a guia el paradigma ecològic. El terme ecològic (segons Caride i Trillo, 1983, citats per Quintana 1992) designa els estudis de les condicions d'existència i les interaccions de tot tipus que existeixen entre els sers i el seu medi, propiciant una explicació a la dinàmica de la vida en una accepció unitària i sistèmica del medi ambient. D'acord amb això, la finalitat de la seva anàlisi serà l'estudi de les relacions de les diferents variables ambientals que intervenen junt amb les característiques de les persones, dels grups i de les situacions que construeixen els participants en la seva interrelació.

L'elecció del paradigma ecològic rau en la necessitat de conèixer i comprendre les experiències que es duren a terme en la colònia d'una manera contextualitzada. La integració no es pot dur a terme d'altra manera: des de situacions concretes, considerant les variables particulars i des de la interrelació entre la persona i el medi en que està immers.

Per a aconseguir aquesta comprensió dels fets i de les relacions que es donen entre totes les variables i tenint en compte la complexitat de la intervenció en un espai de temps de només 15 dies, la metodologia emprada serà de tipus qualitatiu.

En aquest paradigma el punt de partida no és una teoria prèvia, sinó que la teoria sorgeix dels fets, de manera inductiva. Utilitza un tipus de coneixement tàcit, que es basa en les intuïcions, en els sentiments, etc. i que utilitza dissenys de treball oberts, canviant segons les necessitats i els esdeveniments que sorgeixen.

La metodologia emprada en aquest projecte, tot i tenint en compte que sols es realitza en la fase de precolònia, és l'observació naturalista participativa. Es tracta d'implicar els monitors de la colònia en la comprensió del treball que es pretén dur a terme amb aquest projecte. La tasca en aquestes pràctiques presencials tutoritzades és de participant-observador, però també és una tasca de col·laboració en la concreció de la

programació, donat que és en les mateixes reunions que sorgeix l'assessorament i l'orientació.

La metodologia ha de conjuntar variables situacionals i variables personals, és a dir que les metes d'integració s'han de contextualitzar en el medi ambient on tindran lloc, medi que inclou els rols dels monitors, les activitats, el lloc físic on es desenvolupen les activitats, etc. i les experiències personals de tots els participants. Es tracta d'una visió interaccionista del comportament de les persones, entenent que el comportament dels participants de la colònia és fruit de les seves experiències personals i de les relacions que es construeixen en el medi de la colònia.

4.2. Els objectius

L'orientació i l'assessorament als monitors vol procurar la millor adaptació possible per als infants i joves amb discapacitats. La resposta que es vol donar a la integració passa per provocar un canvi mitjançant dues propostes totalment interrelacionades: l'educativa i la social.

La finalitat d'aquest projecte es concreta en els següents objectius d'intervenció:

1. Orientar i assessorar els monitors perquè entenguin la diversitat com una característica inherent a l'ésser humà que depèn de la varietat de capacitats, interessos i motivacions, de manera que puguin fer viure aquesta concepció de la diversitat als nens i joves que participen en les colònies.
2. Col·laborar en l'elaboració d'una programació de lleure amb una visió global que afavoreixi el desenvolupament integral de les persones.
3. Col·laborar en l'organització de la programació de la colònia amb la finalitat d'afavorir que els monitors comprenguin la coherència entre el pla d'atenció a la diversitat i el projecte de lleure.
4. Col·laborar en la identificació dels recursos propis de les colònies per tal de prioritzar l'atenció a la diversitat dels participants.

4.3. Avaluació psicopedagògica dels infants i joves que assisteixen a les colònies

4.3.1. Aspectes generals

L'avaluació psicopedagògica es planteja per als casos d'integració d'una manera pròxima a l'anàlisi de casos. No es tracta, però, de considerar-la com un conjunt de casos individuals sinó que va molt més enllà, d'una banda, aquests casos s'insereixen sota l'etiqueta que tots suporten discapacitats motores, d'altra banda, no es tracta d'un grup de nens amb discapacitats, sinó que són nens amb discapacitats que es vol integrar en un grup. És pretén la màxima normalització per evitar qualsevol índex de segregació.

4.3.2. Fases del procés de l'avaluació psicopedagògica

La realització d'aquest projecte de pràcticum de la llicenciatura en Psicopedagogia implica un temps determinat de presència en el centre en el que es desenvolupa el projecte i un temps marcat per a la realització del treball, això comporta una limitació a l'hora de completar totes les fases que requereix el projecte: investigació, programació, execució i avaluació. En el treball que presentem es recopilen les dues primeres parts i solament s'apunten les dues darreres.

La fase 1, d'investigació, aplega l'apartat de recollir informació sobre els participants de la colònia. Ens centrarem, però, en els infants i joves de la colònia que precisaran d'adaptacions i/o modificacions de les activitats a causa de les discapacitats que presenten.

En la fase 2, de programació, la col.laboració ha consistit en contribuir en la programació de les colònies i en l'assessorament als monitors per a dur a terme les adaptacions i/o modificacions que potencialment es creuen necessàries i possibles de realitzar.

4.4. El procés de recollida d'informació sobre els infants i joves que assisteixen a les colònies

Després de parlar del treball que s'havia realitzat en les colònies de l'any anterior i valorar la feina feta i la necessitat d'introduir canvis que responguin a una línia de coherència amb els objectius de la colònia, la demanda de la intervenció psicopedagògica es va concretar primerament en:

- Col.laborar en obtenir informació sobre els infants i joves amb discapacitats que assistiran a les colònies del tercer torn. La informació que es disposa dels nens i joves amb discapacitat és la recollida amb les fitxes de matrícula i la que proporcionen els pares i educadors. Aquestes informacions rellevants caldria reunir-les de forma sintetitzada i ordenada en forma de fitxes complementàries obtingudes amb la informació facilitada pels pares, mestres, monitors i altres professionals implicats, la informació dels quals pugui ser necessària per als monitors de la colònia.
- Realitzar un guió amb els apartats i qüestions bàsiques que cal plantejar als pares i als educadors d'aquests nens amb discapacitats
- Completar les fitxes realitzades amb la informació obtinguda del traspàs d'informació de monitors de colònies que l'any anterior sobre diferents qüestions d'índole organitzativa i pedagògica en referència als nens discapacitats que repeteixen aquest any.

Partint d'aquest acord de demanda d'intervenció, cal iniciar forçosament l'avaluació com a fase prèvia a la intervenció, ja que amb l'avaluació es pretén obtenir informació, precisament per a poder programar la intervenció que necessita, identificant les possibilitats de cada nen i valorant la manera de compensar les dificultats que pugui tenir.

En el desenvolupament de la integració en la vida i les activitats de la colònia, s'han de valorar els aspectes relacionats amb el nen i els aspectes relacionats amb l'entorn físic, els companys amb qui conviurà més directament i els de la resta de la colònia i els monitors, i cal veure-ho des d'una perspectiva d'interrelació de tots els factors. Com més gran sigui el coneixement sobre el nen més possibilitats hi haurà d'incidència amb èxit.

Ens caldrà seguir un procés per a la recollida d'informació per tal de tenir-ne la necessària per conèixer el noi o la noia i poder anticipar situacions inconvenients. Aquesta informació l'obtindrem de:

- les fitxes de pre-inscripció i de formalització de la matrícula, responent a les demandes d'informació dels monitors als pares,
- el propi nen /a, noi/a
- les entrevistes amb els pares,
- les entrevistes amb els educadors de les escoles d'origen
- les informacions que ens puguin facilitar altres professionals que ens assessorin, si és convenient, sobre el noi
- els monitors

Els monitors, a més d'informació sobre les característiques de l'entorn, ens poden facilitar informació mitjançant el relat de les experiències i situacions viscudes en edicions anteriors de la colònia, i sobretot quan es tracta d'infants i nois que ja coneixen.

Totes les informacions provenen d'un procés interactiu i contextualitzat i així s'ha de reflectir en les fitxes de dades sobre els nens i en la valoració i conclusions que en puguem treure.

Cal tenir en compte les percepcions de tots els participants, i les percepcions que hi poden haver ocultes o encobertes, per a elaborar un diagnòstic d'intervenció. En la Teoria del Desamparo Aprendido, Seligman, 1975; Abramson, Seligman i Teasdale, 1978, (citats per F. Trillo, en Quintana, 1992) ens parlen del fenomen de la incontrollabilitat que adquireix importància en les expectatives que els participants poden tenir en referència a la seva conducta, i els resultats que n'obtindran de la mateixa. D'aquesta expectativa sorgeixen quatre dèficits: cognitiu, emocional, d'autoestima i motivacional. Trillo manifesta que la concepció que un subjecte té del món i de sí mateix està poderosament influenciada per la seva pròpia i específica història reaccional.

Seguint aquestes concepcions, en el diagnòstic caldrà detectar la presència dels dèficits esmentats:

1. El factor cognitiu, caracteritzat per creure en la ineficàcia del control personal sobre qualsevol situació i per la tendència a atribuir-se sempre la responsabilitat dels fracassos, explicant, per contra, els èxits per influència de l'atzar o la sort - locus de control extern-
2. El factor afectiu, caracteritzat per un estat emocional de gran ansietat que, en alguns casos, pot portar a conductes de passivitat, expectatives negatives, sentiments d'imptència, etc.
3. El factor d'autoestima, caracteritzat per emetre un judici negatiu de sí mateix, atribuint els resultats insatisfactoris a si mateix i creant expectatives negatives davant la possibilitat de poder controlar la situació com ho fan els altres.
4. El factor motivacional, caracteritzat perquè bàsicament impossibilita el subjecte per a reavaluar i replanificar la seva conducta.

Per a la intervenció caldrà plantejar, d'una banda, els problemes concrets que sorgeixen en la realitat; de l'altra, una escala de potencial de participació a partir de la consideració de les percepcions de tots els participants.

Aquests factors cal valorar-los en tots i cadascun dels membres de la colònia, però resulta especialment important tenir-los en compte amb els nens i joves que tenen una situació de discapacitat.

4.4.1. Les fitxes de pre-inscripció i de formalització de la matrícula

Un cop sol·licitada la preinscripció per a poder participar en la colònia, l'equip de monitors envia una carta informativa a tots els pares dels nens i nenes, en la que es sol·licita, a més de documentació com la tarja de la Seguretat Social, la fotocòpia del carnet de vacunes, etc., la complementació de dues fitxes, que cal retornar emplenades.

Aquestes fitxes són⁵:

- ✓ fitxa de dades personals -fitxa de color salmó- en la que s'hi han d'indicar les següents dades:
  - dades personals mínimes d'identificació (nom, domicili, població, telèfon, data naixement)
  - una autorització, que cal que signin els pares, per a poder participar el seu fill/a a les colònies, a les activitats que s'hi realitzaran i autorització per a les decisions medicoquirúrgiques que calgués adoptar en cas d'extrema urgència i sota direcció facultativa
  - dades sobre els estudis que realitza (curs, centre i població)

---

⁵ Fitxes incloses en l'apartat "Annexos".

- dades en referència a la música, on cal respondre a qüestions com si pertany a alguna coral, en quina veu canta, si té coneixements de solfeig, si toca algun instrument, etc.)
- dades sobre esports que practica i excursions que realitza durant l'any
- ✓ fitxa d'informació sanitària –fitxa de color blanc- en la que s'hi han d'indicar les següents dades:
  - dades referents a si pateix alguna malaltia, si pren medicació, si és al·lèrgic a algun medicament, etc.
  - dades a tenir en compte per les excursions, com si a les caminades es fatiga aviat, si es mareja,
  - dades a tenir en compte per l'estada en la colònia, com si és al·lèrgic a algun aliment, si té insomni, si pateix enuresi, etc.
  - finalment hi ha un apartat per a indicar les observacions que els pares creguin convenientes

La informació que ens proporcionen aquestes fitxes és la mínima imprescindible per conèixer el nen/a i per a poder treure algunes valoracions per a fer els agrupaments a la colònia, sobretot si el nen és el primer cop que participa en aquesta colònia.

Com ja s'ha comentat les agrupacions es fan per edat dins de cada nivell, i amb les fitxes sabem una dada important: l'edat. Sabem, però, altres dades que, en aquest context de lleure ens seran molt útils, com per exemple si són de la mateixa població, o si van a la mateixa escola o si es coneixen perquè canten en la mateixa coral, o si toquen el mateix instrument, o si no es compleix cap de les anteriors dades i és inicialment una persona sense cap contacte, aparentment, amb cap altre nen de la colònia, etc.

4.4.2. La reunió informativa als pares⁶

La finalitat de la reunió informativa als pares és, d'una banda, donar a conèixer el projecte de lleure, qui l'organitza i de quina manera es vol fer aquest projecte; de l'altra, serveix per a donar resposta a les inquietuds dels pares i prendre nota de totes les qüestions, dubtes, angoixes, suggeriments, demandes, etc. que van sorgint durant la sessió.

Hi ha també un tercer aspecte que motiva la realització d'aquesta reunió conjunta: la coneixença entre ells de molts pares i l'engrescament d'aquests pares per la colònia. Els també ajuden a preparar aquests 15 dies de lleure, s'interessen per les activitats o pels tallers que realitzaran els nens, s'interessen pel concert per als pares, amics i familiars que aquell dia vulguin visitar la colònia, i per les activitats que l'últim cap

---

⁶ A aquesta reunió hi assisteixen la majoria de pares i monitors i es realitza en tres localitats diferents: a Lleida, a Manresa i a Barcelona. D'aquesta manera es poden agrupar la majoria de pares i monitors sense fer desplaçaments molt més llargs que podrien dificultar l'assistència de pares interessats en ser-hi.

de setmana de cada torn s'organitzen per a tothom que estigui en la colònia: monitors, nens, pares, avis, germans, amics,... perquè es puguin divertir i participar junts tots els qui ho desitgin.

Aquesta reunió proporciona una interrelació entre monitors i pares que no sols implica informació dels monitors cap als pares, sinó també dels pares cap als monitors. Els monitors provoquen converses informals en petits grups, sol·licitant dubtes, preguntant sobre com els han conegut, o simplement parlant de si coneixen l'entorn natural, els atractius turístics, la bellesa arquitectònica de determinats indrets, etc. del lloc on es realitzen les colònies tot proporcionant-los informació -facilitada per institucions de promoció turística- sobre establiments on poden allotjar-se quan vagin a compartir el darrer cap de setmana amb llurs fills. Es tracta, en definitiva, d'engrescar tant als pares com als fills.

A la reunió s'exposa el projecte educatiu de lleure donant resposta a les preguntes: qui som?, què volem fer?, com ens organitzem? (Alegre,1992). Aquestes preguntes conformen el guió bàsic de la reunió:

- ✓ Qui som?. De manera succinta s'explica :
  1. què és l'ACN, la seva ideologia, qui en forma part, les diferents seccions
  2. que són les colònies CMC, la seva història, les colònies antecessores a les creades per l'ACN, on tenen lloc, procedència dels participants i dels monitors
  3. quin és l'equip humà que forma les colònies, el nombre, la distribució per grups, la seva preparació pedagògica, d'animació i sanitària, l'organització dels monitors per torns,...

- ✓ Què volem fer?.
  1. els objectius generals i específics del projecte que es vol dur a terme
  2. com es vol dur a terme, les funcions de cadascú, les normes, ...
  3. l'atenció a la diversitat de llocs de procedència dels nens i dels monitors, la diversitat de capacitats

- ✓ Com ens organitzem?.
  1. estructura organitzativa dels monitors
  2. organització del treball durant la precolònia: l'equip de treball de les comissions, l'equip de treball dels monitors de torn, la comissió de coordinació,...., durant la colònia i en la postcolònia

Tot seguit la reunió adquireix un to molt més informal en que es dona pas a aspectes molt més pràctics que tenen lloc durant la colònia:

- quin és l'horari estàndard a la colònia
- quins són els serveis domèstics que realitzen els nens, com s'organitza la rotació d'aquests serveis
- la música, importància que se li dóna, la cura dels instruments, ...
- les activitats
- les excursions

- els tallers
- les hores de descans
- l'alimentació
- especificitat del primer i últim dia
- qüestions pràctiques: la roba, el calçat, la higiene personal, ...
- que han de dur: llanterna i piles, instruments musicals, llistat d'adreces per enviar cartes i postals, ...
- que no han de dur: walmans , videojocs, mòbils,...
- especificacions sobre qüestions relacionades amb malalties i medicaments i per qüestions com incontinència, enuresis, etc.
- qüestions relacionades amb els diners i el consum durant les colònies
- el contacte amb els pares durant la colònia, etc.

Després d'haver exposat el projecte educatiu i de lleure, es crea un clima de confiança amb els monitors, d'il·lusió perquè els infants i joves es divertiran i aprendran, però també de reflexió sobre la tolerància, l'ajuda mútua, l'enriquiment que proporciona la diversitat, etc.

4.4.3. El context familiar

La informació que volem obtenir sobre els nens amb discapacitat cal que sigui contextualitzada, és a dir, cal que considerem el nen dins el seu context, el situem en el medi social i cultural en què creix i considerem les relacions que estableix amb les persones que té al seu voltant. Els contextos en què participa són espais físics on es desenvolupa la persona i ens interessen les activitats, els rols i sobretot les relacions interpersonals que s'hi estableixen, amb els pares, amb altres adults, amb els germans, etc.

El familiar, és un context en què el nen, des del seu naixement, participa de les situacions rutinàries i de les extraordinàries i és on observa comportaments i els imita. És on aprenen els valors culturals i les actituds. És on tenen lloc aprenentatges bàsics com caminar, parlar, conèixer múltiples objectes, etc. o l'aprenentatge entre germans. És on tenen lloc les principals oportunitats per aprendre els valors culturals de la comunitat en la que es situa cada persona.

És també dins d'aquest entorn que trobem les expectatives ajustades o no dels pares sobre els fills, les idees d'educació que tenen els pares, l'autonomia que donen al fill, la comunicació que s'estableix entre pares i fill,... però, sobretot, és dins la família que es produeix una xarxa afectiva i de relació que té un gran impacte en el desenvolupament de la persona.

Tota la informació que obtinguem ens pot ser útil perquè obtenim dades explícites i dades tàcites sobre les actituds, els comportaments, les possibilitats, les capacitats, els interessos,... de cada nen i nena.

4.4.3.1. Entrevista amb els pares⁷

El primer contacte amb els pares acostuma a ser per telèfon amb algun dels directors de la colònia. Posteriorment hi pot haver una entrevista personal cara a cara que es realitza sempre abans de la colònia -es dóna obligatòriament quan es tracta d'infants i joves amb discapacitat que participen per primer cop a la colònia-. Aquesta entrevista, pot, però, tenir lloc abans de començar el període de colònies, és a dir abans de finalitzar el mes de juny o durant un cap de setmana del mes de juliol en plena colònia, per tal de veure in situ alguna activitat, les instal·lacions, conèixer els monitors, etc. Aquesta segona opció de prendre contacte personal és la més habitual per als participants amb discapacitat que participen en el tercer torn.

La finalitat de l'entrevista és obtenir dades sobre les influències que poden rebre els nens de l'ambient en que habitualment es mouen, les adaptacions fetes a la llar que es poden aplicar a la colònia, les activitats preferides durant el temps lliure, si forma part d'algun grup de lleure, els hàbits d'higiene, alimentaris, de dormir, etc. De manera succinta, també es recollirà apreciacions dels pares sobre les activitats que realitza de forma autònoma i les oportunitats que se li proporciona, la influència que rep dels medis de comunicació (especialment la televisió), les expectatives envers el seu fill, les preocupacions dels pares per l'estada en la colònia, etc.

4.4.3.2. L'entrevista amb els infants i joves

El coneixement del nen és molt important, però no ho és menys el coneixement mutu, tant amb la família com amb el propi nen. El nen amb discapacitat ha de saber en quines colònies es vol apuntar. No són colònies a la seva mida com ho poden ser unes colònies específiques per a nens d'educació especial. Ni són unes colònies en què tot està en les condicions òptimes que pot demanar un nen que utilitza cadira de rodes o caminador, etc.

El nen ha de saber que tindrà les adaptacions que necessita i se li puguin oferir, però que no tindrà activitats diferenciades especialment per a ell, perquè llavors ja no parlaríem de colònies integradores.

Ha de saber que l'entorn de la muntanya presenta grans beneficis per la seva bellesa, per la seva conservació natural, per l'aire pur que s'hi respira, etc. però també presenta inconvenients com el terreny abrupte, el llarg desplaçament que suposa des del lloc d'origen, les nombroses barreres arquitectòniques, etc. És a dir, que ha de tenir un coneixement de la realitat amb la que es trobarà.

En el primer contacte amb el nen/jove ens interessarem pels seus interessos, per les seves afeccions, per la música que prefereix, ... per saber què és allò que més li

---

⁷ Model d'entrevista amb els pares en l'apartat "Annexos"

agrada i allò amb que més gaudeix. Al mateix temps, procurarem transmetre-li les il·lusions, les expectatives de divertiment, les ganes de conèixer nens i adolescents amb els que farà gresca i s'ho passarà molt bé, les ganes per conèixer monitors simpàtics, divertits i que han treballat molt perquè les colònies siguin un èxit, etc.

És per aquest motiu que, si poden els pares, es prefereix que l'entrevista es faci en el context de la colònia. Tant els pares com els nens es posen aviat en situació i totes les explicacions prèvies sobre la planificació del treball, el projecte que es vol dur a terme i la manera de fer-ho, es clarifiquen i es comprenen. Aquesta trobada serveix als pares per analitzar amb coneixement de causa els avantatges i els inconvenients que pot trobar-se el seu fill i aquest és un exercici que va molt bé per a preparar tot el material propi que l'infant o el jove durà a la colònia.

En aquesta trobada l'entrevista amb el nen o la nena o l'adolescent no segueix un guió predeterminat, ja que es tracta d'una xerrada informal que resulta força diferent segons el moment en que el jove o l'infant arriba a la colònia, i l'activitat que s'hi està realitzant. En tot cas, mentre s'ensenya les instal·lacions de la colònia (menjador, cuina, lavabos, habitacions, tallers,...), alguns dels treballs realitzats, es presenta a alguns monitors i participants, etc. van sorgint les preguntes, es veuen les barreres, i van sorgint també les possibles adaptacions, les comparacions amb com es resolen els obstacles a casa o en altres indrets en que participa i les necessitats que poden resoldre els pares amb material propi.

4.4.4. El context escolar: entrevistes amb els educadors de les escoles d'origen ⁸

Pot semblar excessiu el recórrer al context escolar per adaptar una programació de quinze dies de colònies. No és així si pensem que els que pretenem és la integració de 8 nens amb discapacitat motriu i alguns dels quals tenen plurideficiències associades. El fet de considerar el desenvolupament de la persona com un procés socialment i culturalment mediatitzat, fa necessari, en alguns casos acudir als contextos més significatius on té lloc aquest desenvolupament: la família i l'escola.

En els dos contextos es donen les funcions educatives i de socialització. Les experiències que viu el nen a la família es veuen ampliades, en alguns camps, en el context escolar, a més d'altres que, tot i ser específiques de cada context, s'influencien mútuament, perquè és el mateix nen el que situem en els dos contextos.

El coneixement mutu del context familiar i l'escolar possibilita el poder compartir la tasca educativa d'una manera coordinada en molts continguts, mètodes i procediments, a més de fomentar el respecte pel treball que es fa en cada context.

Per a les colònies conèixer els dos contextos pot resultar molt enriquidor per la informació sobre les actituds i el comportament del nen. De l'escola ens interessen qüestions relacionades amb estils d'aprenentatge, amb la motivació per aprendre,

---

⁸ Model d'entrevista amb els professors en l'apartat "Annexos".

amb l'estil de treball, amb els hàbits, amb les relacions amb companys i els adults que en tenen cura, etc. De la família ens interessen dades referents a la seva autonomia, els seus gustos, les activitats de lleure, etc. i qüestions de relació amb els pares i germans, de suports que se li ofereix, d'hàbits que ha adquirit, etc.

L'entrevista amb els professors de l'infant o del jove, al contrari que la dels pares, no es fa en tots els casos⁹. La necessitat de realitzar-la o no la manifesten els monitors segons el coneixement que tenen del nen després de valorar:

- les fitxes de preinscripció i matriculació,
- els informes mèdics que sovint adjunten a la fitxa d'informació sobre qüestions relatives a la salut
- la informació que han proporcionat els pares en l'entrevista
- el coneixement que tenen sobre la discapacitat del nen o jove i les mesures que cal preveure per a la convivència i les adaptacions que pot precisar.

4.4.5 Altres fonts d'informació

Quan el coneixement, per part dels monitors, de la discapacitat que presenta l'infant o el jove, requereix de més informació sobre com actuar en qualsevol dels àmbits que tenen lloc en aquest espai de lleure: de relació, de comunicació, de motricitat, de realització d'activitats plàstiques,... no es dubta en acudir a altres professionals amb els que l'infant o el jove manté contacte habitualment. La finalitat és, doncs, buscar més informació sobre el nen i suport per a aconseguir estratègies d'actuació.

Aquest pas sempre es fa amb la complicitat dels pares, a l'igual que es fa amb els professors del centre on està escolaritzat.

Aquests professionals poden ser: un logopeda, un especialista del CREDA, un especialista de l'ONCE, un psicòleg, un fisioterapeuta, ... segons la discapacitat que es tracti. D'ells es vol aconseguir assessorament i orientació, així com tranquil·litat i suport per al projecte que els monitors accepten de dur a terme.

4.4.6. El context de les colònies. El relat de situacions viscudes

El coneixement del marc on tindrà lloc el desenvolupament de tot el procés educatiu i socialitzador és essencial per a poder intervenir-hi. Ens cal saber com són els espais i la seva distribució, el mobiliari, els serveis que disposa, etc. per poder intervenir per millorar-lo, adaptar-lo o fer els canvis necessaris per a resoldre les necessitats que presenta el tercer torn.

En aquesta tasca ens són d'una inestimable ajuda els relats procedents de l'experiència de:

---

⁹ Normalment es fa en casos de nens que assisteixen a escoles d'educació especial.

- els monitors que hi han participat
- les indicacions dels pares que han vist les adaptacions que s'han dut a terme
- els propis infants i joves discapacitats que han viscut inconvenients que no s'han sabut o no s'han pogut resoldre

4.5. Les fitxes d'integració d'informació¹⁰

Tota la informació recollida sobre els casos d'integració de la colònia suposa un cúmul de fitxes important. Aquestes fitxes és convenient de mantenir-les per separat perquè situen va molt bé cada context. No obstant, hem cregut convenient, per evitar la dispersió de dades, reelaborar tota la informació en una nova fitxa més àgil i funcional en la que traspasarem la informació segons les necessitats que es preveuen en la colònia. L'hem anomenat **fitxa integral** perquè compren totes les parts o tots els elements dels diferents contextos tinguts en compte.

Les fitxes¹¹ han estat confeccionades amb les dades que, fins al moment, es disposa en la secretaria de l'ACN. Això vol dir que hi ha fitxes en les que no queda reflectida l'entrevista amb els pares (s'ha pactat de fer-les el mes de juliol a la colònia).

D'altra banda, en el moment de tancar aquest projecte, encara s'està pendent de rebre algunes fitxes. En aquest punt cal matisar que el fet que aquest tercer torn es realitzi al mes d'agost, fa que els pares hagin retardat la tramesa de les fitxes de matrícula i la documentació que se'ls requereix. A banda que allò que més preocupa als pares dels nens amb discapacitat ja ho han resolt en el primer contacte -normalment per telèfon- amb el director de la colònia.

L'entrevista personal amb els pares -dels nens amb discapacitat que s'inscriuen per primer cop a la colònia- és, no obstant, un requisit imprescindible d'acomplir, tot i que de vegades no es possible realitzar-la amb prou antelació com seria desitjable.

Enguany seran 8, enlloc de 5, els participants amb discapacitat (nombre màxim de cada any en aquest torn). En la darrera reunió del tercer torn es va debatre, la possibilitat d'acceptar 2 propostes més. La demanda venia de famílies, amigues dels nens amb discapacitat que participaven en aquest tercer torn, que havien insistit molt en poder inscriure els seus fills. En aquest debat es va valorar:

- si es podien atendre les necessitats dels dos nens nous
- si l'amistat dels nens podia ser positiva per als nous i per als coneguts
- si ho permetia la distribució dels grups ja establerts
- si es podria comptar amb el reforç de monitors del primer i segon torns

Totes les qüestions van ser positivament valorades i es va acceptar la proposta d'ampliació de dos nens més amb discapacitat motriu tots dos. El darrer nen que

---

¹⁰ Model de fitxa integral en l'apartat "Annexos".

¹¹ Reproducció de les 8 fitxes en l'apartat "Annexos".

manca per formar el nombre de 8, es tracta d'un nen que ja havia participat en la colònia altres estius i també l'any passat. Enguany havia manifestat que no podria assistir-hi, però, finalment i a última hora, ha pogut inscriure's i s'ha acceptat la seva matrícula. Els 8 nens tenen una discapacitat motriu.

4.6. El traspàs d'informació

Pel que fa als relats de les situacions viscudes, cal anar amb molt de compte a l'hora de fer valoracions perquè és fàcil que es barregin qüestions afectives i emocionals, i que es facin valoracions que poden comportar la creació de clicés.

Es tracta de fer una transferència d'informació sobre com es va adaptar a les colònies, sobre la seva actitud, el comportament amb els companys, el comportament amb els monitors, com van viure els monitors la responsabilitat encomanada, l'esforç requerit per algunes de les situacions en les que es van trobar, etc. per tal conèixer les formes d'intervenció que han portat millors resultats i per tal de crear un entorn favorable a la millor distribució de tasques per part dels monitors en la programació de les actuals colònies.

4.7. L'orientació i l'assessorament als monitors

La funció assessora no es pot considerar com una actuació en un moment puntual sinó en un marc més ampli i molt més global que afecta a tots els monitors de la colònia. És una tasca que cal plantejar des dels diferents àmbits que componen la colònia: des de les diferents comissions, els grups de monitors, la direcció, la coordinació i les activitats programades, i inclou l'avaluació del que, del quan, del com i del perquè s'ha fet en la precolònia, durant la colònia i un cop finalitzada la colònia.

4.7.1. Les bases teòriques psicopedagògiques

El coneixement de quines són les bases en que es fonamenta tota l'activitat que es vol dur a terme és el primer objectiu d'aquest treball de pràcticum, ja que sobre aquestes bases teòriques es construeix l'acció dels monitors per tal d'elaborar el seu projecte educatiu, social i de lleure. Això ens porta a **reflexionar**, a nivell de tot l'equip de colònies, sobre els elements que poden ajudar-nos a prendre consciència de la tasca educativa i de les finalitats que es pretenen aconseguir.

D'aquesta reflexió sorgeixen els **valors** que creiem fonamentals per a la formació integral de la persona, per a la convivència social i per a la transmissió de la nostra cultura, és a dir que ens porta a un model de concepció de la persona i del món.

En l'orientació i assessorament als monitors cal fer adonar-se que no n'hi ha prou en seguir un model que agrupi els valors i les finalitats que ens proposem, és necessari identificar els **condicionants** que han de presidir, anticipadament, les decisions que s'adoptin en la programació. Aquests condicionants són de tres tipus: psicològics, socials i culturals i biològics (Gallifa 1986).

Els condicionants psicològics fan referència a tenir present l'edat madurativa dels nens i joves a l'hora de decidir el nivell en que han de ser tractats els objectius.

Els condicionants socials i culturals són els que defineixen el medi en que viuen els participants i cal tenir-los en compte a l'hora de decidir qualsevol actuació.

Els condicionants biològics ens marcaran característiques de l'edat dels nens o de deficiències que puguin tenir i que hauran de ser tingudes en compte per a saber que és el que poden i que no poden fer els nens.

Aquests condicionants afecten no sols allò que poden fer sinó també els interessos que poden tenir, tant els nens com els monitors, ja que hi ha nens i monitors de diferents edats i capacitats.

Cal tenir en compte que únicament es disposa de 15 dies, és per això que no es pot proposar un projecte ampli de finalitats educatives. Aquestes bases teòriques educatives, tot i que en la ment de tots els monitors, no s'han posat per escrit sinó que es manifesten en els següents **objectius**, que al seu torn estan dividits en apartats que els concreten¹²:

- ✓ Potenciar l'autonomia dels nois i noies durant les colònies i vetllar per la seva capacitat d'autoestima.
- ✓ Promoure la vida en grup i afavorir unes relacions humanes sòlides, basades en els valors individuals i col·lectius de la persona, i en els principis de convivència i solidaritat.
- ✓ Desenvolupar la creativitat dels infants i joves.
- ✓ Despertar l'interès dels nois i noies envers el medi natural i aconseguir una consciència de coneixement, estima i respecte de la natura que suposi un ús correcte de les seves possibilitats.
- ✓ Promoure i desenvolupar actituds que facin possible la vivència, l'enriquiment i transmissió de valors musicals.
- ✓ Desenvolupar actituds de coneixement, respecte i consideració vers la cultura catalana, a partir d'una dinàmica de treball constant i equilibrada.
- ✓ Aconseguir un desenvolupament harmònic, equilibrat i natural, així com un domini i acceptació del propi cos.

És important fer veure, sobretot als monitors més joves, que hi ha objectius que afecten al que cal saber, d'altres que afecten al que cal saber fer i altres que afecten al

---

¹² Veure els objectius en l'apartat "Annexos"

saber ser i saber estar, i que és en aquests últims en els que més s'incideix en l'àmbit del lleure.

Pel que fa a la **metodologia**, l'assessorament va encaminat a la reflexió sobre cinc grans trets metodològics (Gallifa, 1986):

- ✓ Funcions i paper del petit grup
- ✓ Un rol per a cadascú segons diferents predisposicions, potencialitats i interessos
- ✓ El grau de participació de nens i monitors
- ✓ Elements d'organització del gran grup, les normes d'organització i funcionament
- ✓ Actuar de manera coherent amb les actituds que es vol potenciar

Finalment, les activitats seran les que ens portaran a l'obtenció dels objectius. S'hauran de programar totes les activitats. Durant aquesta tasca cal reflexionar sobre la motivació, l'organització i la revisió de cada activitat i cal respondre a les cinc preguntes que componen tota **programació**:

- ✓ Què cal fer?
- ✓ Qui ho farà?
- ✓ Com es farà?
- ✓ Quan es farà?
- ✓ On es farà?

Una altra qüestió és la identificació dels **recursos disponibles**. La llista pot ser molt exhaustiva si volen indicar-los tots: el nombre de monitors, els espais de la casa de colònies, els materials per a les excursions, el material per a les manualitats, etc. Allò que és important no sols és tenir-los quantificats sinó fer-ne un ús correcte optimitzant les possibilitats de cada un.

Tot el procés d'orientació i assessorament fins ara explicat es situa en l'etapa de precolònia. Cal portar a terme les activitats durant la colònia per poder, en la postcolònia, avaluar si s'han assolit els objectius i les fites.

En el tercer torn els nens que presenten alguna discapacitat, tot i que per causes diferents, tenen com a conseqüència un problema motriu de severitat més o menys greu. La integració d'aquests nens requereix actuacions coherents amb les reflexions que a l'inici d'aquest apartat comentàvem. Diferents **enfocaments**, ens ajudaran a definir actuacions per aconseguir el desenvolupament personal dels infants i joves de la colònia. Entre els quals destaquem:

L'enfocament **conductual** fa referència a no fer comparacions amb altres nens de la seva edat, sinó amb ell mateix en moments diferents i en moments anteriors.

Des d'una **perspectiva ecològica** tindrem en compte el comportament del nen, no d'una forma aïllada, sinó en relació amb l'ambient en que té lloc un determinat comportament. Bronfenbrenner (Bronfenbrenner, 1979, citat per Verdugo, 1995) enfatitza les interaccions i els transaccions entre el nen i els estímuls externs, com els

pares i els iguals. El canvi de conducta no s'explica únicament per fenòmens de maduració biològica o d'aprenentatge. Es trasllada el punt d'interès des del nen a les interaccions i als contextos on el nen es desenvolupa (llar, escola, barri, esplai,...) Allò que interessa és la interacció del nen amb l'entorn

Des dels postulats de les **teories sistèmiques**, es dóna molta importància a la família en el desenvolupament dels nens, i la família és una unitat que depèn de condicions i recursos ambientals. El desenvolupament del nen estarà afectat per les interaccions que té amb els seus pares, però també per les interaccions que aquests mantenen amb altres sistemes (Bronfenbrenner 1979, citat per Verdugo, 1995). Seguint aquestes teories, qualsevol intervenció ha de tenir en compte a més del nen, a la família i a la comunitat i al grup d'iguals.

En cada persona hi haurà components, interaccions o contextos més significatius que d'altres sobre els que poder intervenir per produir canvis en algun dels sistemes, que al seu torn repercutirà en la resta de sistemes. Cal tenir, doncs, en compte tota una xarxa d'interaccions que es condicionen i es modifiquen mútuament. Influències dels sistemes més pròxims condicionaran el desenvolupament del nen, de la mateixa manera que aquest nen condicionarà les relacions entre ells.

4.7.2. Les funcions dels monitors

La tasca dels monitors té lloc des de l'inici de la precolònia fins a la postcolònia, participant tots els monitors en les diferents fases d'aquest projecte. El compromís, però, que té cada persona en el projecte no és el mateix ja que depèn de les disponibilitats de cadascú per poder-hi destinar temps i recursos, i de l'interès i/o prioritats que suposa aquests projecte per a cada persona. Tot i amb això, la seva tasca en totes les fases incideix sobre els participants de la colònia i sobre ell mateix.

Sobre ell mateix, perquè en el desenvolupament de la seva tasca pren decisions, reflexiona sobre els esdeveniments, adapta la programació a les situacions noves que sorgeixen, etc. Tot això el forma com a persona i com a monitor, li dóna seguretat, equilibri, acceptació per part dels altres, etc.

La tasca¹³ del monitor també incideix sobre la resta de membres de la colònia tant sobre els nens i joves, com sobre els altres monitors, en tant que crea situacions que condueixen a l'aprenentatge, a l'amistat, a la diversió, etc., és a dir que, contribueix a la formació de la resta de monitors i dels nens i joves.

La funció dels monitors dins del grup no està al mateix nivell que la dels nens. Ells són els que formen l'estructura del grup i són un punt de referència educativa, sovint transmeten una manera de fer, de ser i d'estar que és model a imitar, són, doncs, un exemple de transmissió de valors.

---

¹³ Veure les tasques dels monitors definides al dossier en l'apartat "Annexos"

En les diverses reunions de l'equip de monitors, és on s'ha dut a terme el diàleg sobre la filosofia de les colònies, les opinions sobre la tasca que es duu a terme, l'exposició de com han succeït els esdeveniments en diferents situacions durant les colònies, etc. i on s'ha reflexionat, valorat i acordat les qüestions pròpies de l'orientació i l'assessorament psicopedagògic.

Pel que fa a la integració de nens discapacitats, el monitor ha de ser realista i veure les dificultats que té el nen però cal prendre consciència de l'oportunitat d'integració que suposa el fet de conviure amb altres nens de la seva edat, de poder participar en diferents activitats de grup de manera divertida, entretinguda i relaxada.

En la integració, els monitors tenen una funció estimuladora i animadora que ha de tenir en compte segons Urquía (1978) els següents punts:

- és millor adaptar el joc al nen i no el nen al joc
- fer que les activitats siguin compreses
- aprofitar els jocs espontanis que puguin sorgir
- estar alerta del perill que pot suposar per aquests nens activitats que no ho són per a la resta de nens

4.7.3. La coordinació entre els monitors

Una de les característiques del treball dels monitors és que es tracta d'una feina que sols és possible si es treballa en equip. Cal coordinació en tot el procés, però és en el moment de la programació d'activitats quan millor es veu la importància del treball en equip i del treball coordinat, i de la necessitat que tothom assumeixi les seves funcions i responsabilitats ja des de l'inici de tot el procés.

En el treball que cal realitzar durant la precolònia entren en joc les diferents comissions que s'han creat i que han d'elaborar els diferents grups d'activitats de la colònia. Són les següents:

- ✓ Comissió de Música. Selecciona les cançons, la música, prepara el concert, ...
- ✓ Comissió d'Excursions. Prepara les rutes, els mitjans de transport, el material necessari, ...
- ✓ Comissió d'Animació. Selecciona les activitats d'animació acordes amb el centre d'interès, prepara els materials, ...
- ✓ Comissió del Centre d'Interès. Organitzen els tallers plàstics i d'expressió corporal, ...

Tothom està dins d'una de les comissions, segons els interessos i les possibilitats de poder-se trobar per treballar i posar en comú les aportacions de tots els membres de la comissió (hem de tenir present que els monitors viuen en diferents llocs de Catalunya i que la majoria són estudiants, cosa que condiciona molt la disponibilitat de temps i medis per a reunir-se). Tothom pot col·laborar, si ho desitja, amb altres comissions.

Hi ha una altra comissió anomenada Comissió de Coordinació, formada pels directors de cada torn de colònies, per un representant de cada comissió i per alguns monitors novells que desitgen formar part d'aquesta comissió per poder aprendre a organitzar i coordinar totes les tasques. Aquesta comissió posa en comú el treball parcial de totes les comissions, elabora el dossier de treball, organitza i duu a terme les tasques administratives de matrícula, correspondència, etc. i les de relacions amb institucions, amb pares, amb els responsables de la colònia, amb les empreses de transport col·lectiu, etc.

4.7.4. La presa de decisions

La presa de decisions no es pot separar del sistema organitzatiu de la colònia. A més de la presa de decisions que té lloc durant el treball de les comissions, comentat en l'apartat anterior, les decisions s'adopten de manera consensuada i democràtica en les següents reunions:

- ✓ Les **reunions generals**, prèvies a la creació de les diferents comissions. Dues d'aquestes reunions es realitzen al principi de l'elaboració del projecte de colònies, hi assisteix i hi participa tot l'equip de monitors, per organitzar, decidir i planificar les línies generals de tot el procés de programació de les colònies.

Es debaten els objectius, els hàbits que es vol treballar, l'elaboració d'un projecte unificat per als tres torns de colònies, la tria d'un centre d'interès, la elecció dels membres que coordinaran tot el projecte, la creació de comissions de treball, l'assignació de monitors a cada torn, etc. i es comprometen a realitzar les tasques assignades i a posar-les per escrit i lliurar-les als coordinadors que han d'elaborar el dossier que recull tot el projecte.

Cap al final de tot el procés de preparació de les colònies hi ha una darrera reunió general amb l'assistència de tots els monitors per posar en comú el treball dels tres torns i acabar de perfilar la globalitat del projecte.

En aquesta reunió es presenta el dossier amb les activitats preparades per totes les comissions i es posen en pràctica –els que és possible fer-ho– per veure la seva viabilitat o si cal dur a terme alguna modificació. És a dir, que es juga als jocs proposats per tal d'entendre i ser capaços explicar com s'hi juga i poder promoure la participació de tots els nens. S'explica quines cançons s'han seleccionat i el perquè de la selecció, com serà el concert que es farà al final de cada torn i com hi han de participar els monitors, els nens i els pares. S'explica què ha preparat la comissió d'animació, el grau de dificultat, la participació que requereix, etc. S'explica la tipologia dels tallers que s'han creat, com s'han de dur a terme, els materials que es precisen, etc. I es parla de les excursions que s'han programat, del grau de dificultat, del que cal dur en cada d'elles, etc.

Aquestes reunions generals es realitzen en trobades d'un cap de setmana sencer perquè fomenten també la convivència i el conèixer-se tots els monitors.

- ✓ En les **reunions de les comissions específiques** es convoca únicament els membres de cada comissió i es reuneixen quan ho acorden lliurement cada comissió. A cada comissió hi ha monitors dels tres grups de colònies i la seva tasca és fer la feina encomanada implicant tots els membres de la comissió en la planificació de les activitats i dels materials necessaris. Cada comissió fa un seguiment de cada àmbit de treball.

Tenen una data límit per realitzar la feina perquè tot aquest treball ha de constar al dossier que elabora la comissió de coordinació. Pel que fa a la preparació dels materials com ara la creació d'un tauler d'un joc, la preparació de disfresses, etc. es van reunint i fent aquesta tasca fins a pocs dies abans de la realització de les colònies.

- ✓ A les **reunions de torn** hi assisteixen tots els monitors de cada torn i la direcció de les colònies, ja que aquesta forma part de la comissió de coordinació i ha de seguir la globalitat del treball que realitza cada grup. En aquestes reunions es fa un reajustament del programa als nens de cada torn; es perfila la tasca més concreta del treball a la colònia: la distribució de tutories per cada grup de nens, l'assignació de monitors a cada un dels 8 serveis que s'han de dur a terme en la colònia (cambres, exteriors, menjadors, revista, etc.), la delimitació tasques i responsabilitats de cada monitor de manera individual i com a grup, la distribució de les guàrdies, etc.

També es posa en comú la informació obtinguda de cada nen a través de les fitxes de matrícula, i de les informacions de les entrevistes que s'hagin fet amb els pares i amb els educadors dels nens que presenten alguna discapacitat i en funció de tot plegat es fan grups equilibrats.

Les decisions que es prenen en aquestes reunions afecten concretament els infants i joves de cada torn i és aquí on cal donar coherència a tot el treball d'orientació i assessorament de manera concreta segons les necessitats i interessos que es preveuen en el grup de nens del torn que es tracti.

- ✓ Finalment les **reunions de la comissió de coordinació** en les que, com ja s'ha comentat en l'apartat anterior, es coordina el treball de totes les comissions. Aquesta comissió té com a funcions els primers nivells de discussió i reflexió sobre els aspectes pedagògics i organitzatius que afecten tota la colònia. Les decisions que es prenen són de caràcter general per tal de conferir una coherència en la línia de treball de la colònia.

Per a la presa de decisions es parteix sempre d'una pedagogia participativa, de l'autonomia dels monitors, de la responsabilitat i del compromís adquirits per a promoure el desenvolupament dels infants i joves i la promoció de la cultura.

El sistema organitzatiu adoptat es caracteritza per:

- ✓ el sistema de treball en comissions que afavoreix:
  - la participació i el compromís dels monitors
  - l'autonomia per triar les activitats que creuen que poden portar a l'assoliment dels objectius
  - el control i la responsabilitat compartida sobre les decisions preses
- ✓ el fet d'haver-hi una comissió de coordinació afavoreix el control de la idoneïtat del treball de totes les comissions
- ✓ el sistema de reunions periòdiques a més de necessari per la programació conjunta serveix per mantenir el contacte i l'amistat durant les trobades
- ✓ les trobades de la potscolònia possibiliten els elements a tenir en compte per a la programació de les properes colònies, obtinguts després de:
  - posar en comú la valoració del treball fet
  - fer l'anàlisi, l'avaluació i la proposta de canvis o l'aprovació de les millores aconseguides
- ✓ el sistema de reunions suposa un mitjà de formació ja que l'exposició de com han succeït les activitats programades, com s'han dut a terme les adaptacions, com s'han resol situacions conflictives, etc. són una font de coneixement.

4.8. La intervenció psicopedagògica en l'elaboració dels projectes individuals i de grup per als nois i noies amb discapacitats

Els valors, el treball dels monitors i el treball del grup d'iguals que s'esmentaran en els següents apartats, pot semblar que no difereix dels que es poden presentar per a qualsevol altra activitat en la que no hi participin nens amb discapacitats. I és que realment és així, perquè es tracta de valors per al desenvolupament personal, social i cultural vàlids per a tota persona situada en el nostre context social, cultural i històric present, amb la intenció que siguin valors que serveixin per a aquest present i que permetin un futur millor.

En l'atenció a les persones discapacitades hi ha un àmbit mèdic força conegut amb múltiples professionals implicats. Hi ha, també, un àmbit psicosocial, potser més desconegut, que compta amb múltiples professionals implicats que atenen la persona i el seu medi familiar, professional i social i també a aquesta persona en l'àmbit del lleure.

En aquest àmbit del lleure, les colònies volen garantir una participació plena i activa de les persones amb discapacitat en les activitats i en les relacions que s'estableixin i ajudar-les a tenir una vida el més autònoma possible. Per això cal prevenir o eliminar dificultats a tots els nivells: de participació, de socialització, de desenvolupament personal, etc.

La intervenció, en la majoria dels casos, tindrà per objecte buscar plantejaments metodològics, buscar els moments idonis i buscar el sistema de comunicació per propiciar el desenvolupament de valors personals.

4.8.1. Els objectius individuals i de grup: la socialització i l'educació en els valors

El projecte educatiu se centra en les persones de manera global i en el seu desenvolupament integral, tenint en compte el moment evolutiu dels infants i joves, les característiques físiques i psicològiques i les conseqüències personals i socials que aquestes porten, o poden portar, afegides.

Aquest projecte està conduït per monitors que, gairebé tots, estan relacionats d'una o altra manera amb el món educatiu, i és per aquest motiu que els plantejaments que es fan són molt propers als objectius escolars, com ho és també la manera en que es considera la participació dels pares.

Els pares no tenen un lloc com a mers espectadors del dia dels pares, sinó que participen també en l'elaboració de la colònia amb les aportacions de les seves opinions, les crítiques constructives, les idees innovadores, etc. Alguns pares fan a més a més aportacions de caire més material, com la participació en l'edició d'un tríptic informatiu sobre la colònia, el disseny de samarretes, gorres, i altres materials identificatius de la colònia i de l'associació cultural, etc. La participació dels pares respon al desig de crear un espai de lleure positiu i, com diuen molts pares, un lleure sa.

L'associació ACN i l'equip de monitors de les colònies CMC responen als desitjos i interessos dels pares quan duen a terme reflexions sobre l'educació en l'oci:

- ✓ per prendre consciència de la implicació que tenen amb l'educació en l'àmbit del lleure
- ✓ per fomentar l'educació del lleure
- ✓ per promoure programes d'educació del lleure en funció de les demandes que existeixen a la comunitat
- ✓ per facilitar i donar suport a les iniciatives dels seus membres

Aquestes reflexions condueixen a comprendre la importància de la vivència del lleure com a element de desenvolupament humà i, per tant, a la necessitat de definir uns valors específics per a aquest lleure que es proposa des de l'ACN establint prioritats de qualitat de vida, en benefici de la persona i de la comunitat.

També és una resposta per als infants i joves amb discapacitat ja que és una resposta de motivació per la tasca i de repte personal davant les expectatives d'aquests joves. És al mateix temps, una resposta per als companys d'aquests nens perquè puguin

compartir i adquirir valors ja que, probablement, no tinguin una altra ocasió per fer-ho en aquest àmbit del lleure.

La resposta que proposa l'ACN i les colònies és una **resposta socialitzadora** que aposta per l'**educació en els valors**.

Hi ha processos d'aprenentatge que no els considerem normalment educatius. Certs coneixements, tècniques o actituds no els valorem com a educatius i d'altres sí. Això és així perquè hi ha una escala de valors que fa considerar positivament o negativament un determinat aprenentatge (Gallifa, 1986).

Aquesta escala de valors l'ha d'anar construint cada persona, en la interacció amb l'entorn i amb les relacions socials en les que participa. L'espai de lleure esdevé un lloc ideal per a la transmissió de valors personals i valors de la societat com són: l'esforç, la participació, el compromís, el respecte, la voluntat, l'esperit crític, la responsabilitat,...

Els valors que es transmeten afecten a la persona individualment i al grup. Aquests valors els podríem classificar en:

- ✓ valors referits a la persona, com l'autonomia, la llibertat, la responsabilitat, el compromís, etc.
- ✓ valors referits al grup, com la participació, la convivència, la comunicació, el diàleg, la solidaritat, l'amistat, la sinceritat, etc.
- ✓ valors referits a la integració, com l'acceptació de les diferències, l'altruisme, l'ajuda i el servei als altres, etc.

Els objectius educatius i de socialització, individuals i de grup, es pretenen obtenir mitjançant la vivència d'una experiència positiva que condueixi a reforçar l'autoestima i el concepte que un té de si mateix.

“El autoconcepto (Fierro, 1990) incluye un conjunto amplio de representaciones (imágenes, juicios, conceptos) que las personas tenemos acerca de nosotras mismas, y que engloban aspectos corporales, psicológicos, sociales, morales y otros. Puede referirse al individuo globalmente entendido o bien a alguna dimensión o aspecto concreto. El autoconcepto se refiere al conocimiento de uno mismo, e incluye juicios valorativos, lo que se denomina autoestima”. (I. Solé, en Coll, 1993)

A les persones amb discapacitat els ha tocat viure situacions difícils que han interioritzat segons com han percebut les actituds envers elles, de les persones amb les que s'han relacionat. Si les experiències que vivim van formant el nostre autoconcepte, l'objectiu de les colònies serà el de fer viure experiències gratificants a tots els participants de manera individual i com a grup.

Les relacions que s'estableixen en el curs dels quinze dies de colònies seran el mitjà per crear expectatives positives i per fer comprendre la necessitat de no prejudicar ningú.

4.8.2. El treball dels monitors. La motivació

La característica principal que defineix el treball dels monitors és el compromís social, la voluntat personal de servei i la consciència de fer una tasca educadora.

El seu treball, com ja s'ha comentat, té tota una elaboració durant la precolònia, però és durant la colònia que es posa en escena tota la feina feta, la il·lusió, les ganes de passar-s'ho bé, les ganes de viure plegats la construcció d'un projecte que fa sorgir situacions, emocions i amistats que sovint deixen una gran petjada en el record dels moments viscuts.

La feina feta fins al moment s'ha recollit en un dossier, on hi consta els objectius, les activitats, els horaris, la distribució de tasques, etc. malgrat que tot està programat, l'equip de monitors ha de saber en tot moment tenir una capacitat per modificar allò previst adaptant-se a noves situacions o esdeveniments sorgits.

La seva tasca durant la colònia ha d'estar marcada per crear un element que ha de guiar la realització de les activitats: **la motivació**. Els monitors han de procurar que els nens participin en les activitats, que juguin, caminin, cantin o es disfressin, amb ganes de fer-ho, manifestant interès, gaudint en totes les activitats.

Per als infants i joves de la colònia, els monitors són amics, són companys, són col·laboradors, són els que els ajuden, són els que resolen els problemes,... i són també els animadors, en el sentit d'encoratjar, d'estimular la participació en les activitats. En definitiva, els que motiven els nens a actuar i a interactuar amb els companys en un medi plaent, atractiu i generós que possibilita experiències i vivències a través d'aquestes activitats.

La motivació pot ser ben diferent per a engrescar a uns o als altres perquè els interessos d'uns i altres també són força diferents. Hem de tenir present, doncs, les activitats i a qui van dirigides, és a dir, si es tracta de nens del grup A o d'adolescents del grup B, i els diferents subgrups d'edat dins de cada grup, i les capacitats, interessos i habilitats de cada participant. Amb tots els participants cal actuar amb destresa i habilitat, amb afecte i comprensió.

A l'hora de preparar i presentar les activitats cal tenir en compte que els nens del grup A necessiten entrar en un món d'imaginació i fantasia; els del grup B, en canvi, preferiran l'aventura, la intriga, la descoberta d'enigmes, etc. En tot cas cal introduir elements extraordinaris, que surtin de la normalitat perquè estimulin l'acció física i mental.

Veiem que aquest treball dels monitors és vàlid per a tots els nens, cal tenir, però, una especial cura perquè els nens amb alguna discapacitat tinguin la possibilitat de participar en totes les activitats i tant intensament com sigui possible.

Per aquesta tasca el treball en equip continua sent fonamental, sobretot per cobrir la necessitat de rebre suport, de sentir-se segur, d'estimular la superació i la pròpia estima,... cal la motivació dels monitors i cal, també, la motivació, el suport i l'empenta des del grup d'iguals.

Tal com diuen Urquía i Perez-Portabella (Urquía,1978) per a poder obtenir una educació que contempli l'autonomia, la comunicació, la socialització i l'ocupació cal tenir en compte 4 aspectes:

- ✓ L'educació per l'exemple
- ✓ L'educació per l'ambient
- ✓ L'educació per la convivència
- ✓ L'educació per la imposició d'hàbits

4.8.3. El treball del grup d'iguals

Els nens durant les colònies estan immersos en un món on són els protagonistes de totes les activitats que s'hi realitzen, tot gira al seu voltant d'una manera lúdica, divertida i diferent de la quotidianitat habitual. Amb el grup d'iguals poden compartir els mateixos interessos, els gustos musicals, la manera de vestir, etc. coses que no tenen res a veure amb tenir una determinada discapacitat.

Hem de tenir present el fet que els participants de la colònia han estat agrupats pels monitors atenent al criteri de l'edat i quan encara no coneixen tots els nens i joves. Els grups formats, tot i que alguns dels seus membres no es coneixen, tenen, ja des de l'inici, la capacitat d'actuar com un tot, com una unitat. En el seu si es creen uns lligams d'identificació, d'organització, de lideratge, etc. que influeixen en els membres que el formen. Aquesta característica dels grups ha de ser aprofitada per afavorir la integració, perquè des del grup d'iguals es pot treballar per respondre a les necessitats del grup, però també es pot treballar per a respondre a les necessitats individuals dels seus membres, fent que s'adonin que no són les mateixes per a tots els membres.

Una bona part de la socialització que es proposa el projecte de colònies es donarà dins del grup, ja que les interaccions entre els seus membres creen situacions de comunicació i afectives, que són un canal que permet treballar el pluralisme i la integració. És important, doncs, el fer grups equilibrats en els que es treballarà el compromís personal i social envers les persones que presenten alguna discapacitat.

D'altra banda, les tasques d'animació i moltes activitats que es realitzen, són impensables en solitari, es requereix el grup perquè tinguin ple sentit. El treball en grup (Alegre, 1992):

- ✓ posa en comú les qualitats de cadascú i selecciona les millors per a les diverses tasques
- ✓ dóna continuïtat al treball perquè crea una estructura que va més enllà de les persones mateixes

- ✓ gràcies a la seva diversitat i a la seva creativitat enriqueix més les solucions als problemes
- ✓ permet fer tasques complexes de manera més acurada que a nivell personal, si bé cal dividir-se i coordinar-se adequadament
- ✓ fa que hi hagi més visions de les coses i això influeix en l'objectivitat de la feina
- ✓ el contrast que es provoca dins el grup motiva i anima la tasca que cal realitzar
- ✓ fa que s'elabori un sistema d'autoritat col·lectiva
- ✓ el contacte permanent fa el treball més agradable, dinàmic i ric.

Les colònies integradores poden ser un mitjà per a conèixer els problemes que tenen les persones amb discapacitats, per comprendre com es senten, per a intentar posar-se en el seu lloc i veure quants inconvenients suposen les barreres que es troben contínuament. Tot això s'aconsegueix amb les relacions que s'estableixen. És per això que és tant important que el nen amb discapacitat pugui participar en el màxim d'activitats possibles amb el seu grup. Si aquesta relació resulta gratificant per al nen, també ho serà per als altres membres del grup i per als monitors que en tenen cura.

4.9. Propostes per a facilitar la integració: Estratègies i recursos

Per a afavorir la integració cal evitar la segregació i procurar l'optimització de les capacitats funcionals de cada persona amb discapacitat per tal que pugui gaudir, tant com sigui possible, de les possibilitats que tenen els altres participants de les colònies. És per això que haurem de prevenir les situacions que hi puguin conduir, per la qual cosa haurem d'identificar:

- ✓ els inconvenients que ens pot presentar l'espai físic,
- ✓ les adaptacions que calgui realitzar en les activitats i en els materials que cal utilitzar
- ✓ i els recursos de què es disposa

Un cop feta aquesta identificació cal actuar seguint uns criteris. Els que considerem bàsics per a abordar la diversitat i promoure la integració són:

- ✓ **criteris d'heterogeneïtat.** La sensibilització social envers les persones amb les persones discapacitades, ha permès atendre la diversitat com a part substancial de qualsevol grup humà. L'accés a la inscripció a la colònia segueix uns criteris homogenis d'edat, criteri que també s'utilitza a l'hora de fer grups, en canvi, els criteris són heterogenis per a definir les estratègies i els tipus d'ajut que necessita cada participant
- ✓ **plantejaments de treball normalitzadors.** Es considerarà les necessitats de cada nen/a i adolescent, tenir en compte els seus interessos, les seves motivacions i les seves habilitats. La programació de les activitats és única per a tots els infants i joves, amb les adaptacions que puguin requerir les situacions en que una persona amb discapacitat pot tenir dificultats d'accés o de participació
- ✓ **emprar el màxim de solucions ordinàries.** Es proporcionarà una resposta global i polivalent. L'adaptació a les necessitats passarà per l'anàlisi d'aquesta resposta

en tots els seus components: prioritat d'unes activitats sobre altres, metodologia, material utilitzat, itineraris alternatius en excursions i en la manera de procedir en les activitats, etc.

- ✓ **basar-se en criteris compartits.** Totes les actuacions de les colònies es basen en un programa que mostra la filosofia de l'ACN. En aquest programa s'expressa un plantejament pedagògic sobre qüestions genèriques referents a les característiques dels infants i joves a qui va dirigida la colònia, els interessos genèrics dels grups d'edat, tant individuals com socials, les necessitats socials i culturals, etc. Aquests criteris generals són la base per a poder planificar les activitats tenint en compte característiques concretes dels infants i joves, situacions contextualitzades al marc físic de la casa de colònies i el seu entorn, a les possibilitats de cada participant, etc.
- ✓ **treball en equip.** Aquest criteri respon a una mètode concret de treballar que afavoreix la interrelació entre els infants i joves permet aconseguir:
  - establir relacions personals de comunicació, de participació, de cooperació, de col.laboració, ...
  - el vincle que suposa sentir-se membre d'un grup
  - equilibrar les diferències individuals
  - proporcionar oportunitats d'aprenentatge i d'integració
- ✓ **plantejaments realistes.** Cal comptar amb les possibilitats del grup de monitors pel que fa a la seva preparació, els mitjans de què disposen i els recursos que tenen al seu abast. Cal tenir present que, ni els monitors són professionals en medicina, en pedagogia, en psicologia, en assistència social, etc. , ni el projecte que proposen té una finalitat rehabilitadora d'una deficiència. Tot al contrari, el plantejament és habilitador i funcional per a poder participar. En la planificació s'haurà de reflectir la consideració de les possibilitats de cada noi/a, les possibilitats del context i les possibilitats del grup - monitors i companys -. Les propostes han de ser proporcionals als recursos - materials o personals- de què es disposa
- ✓ **actuacions ajustades a les necessitats i al context d'intervenció.** Oferir ajuts per atendre les necessitats de cada nen/a i adolescent, implica tenir en compte els factors derivats de la deficiència, les característiques de l'entorn natural, les característiques del que es trobarà en la vida diària de la colònia i els factors derivats de la seva experiència en l'àmbit del lleure i en els altres en què participa. Totes aquestes variables s'interrelacionen amb les dels companys i monitors que també aporten els seus interessos, les seves possibilitats, les seves experiències,... per proporcionar l'ajut.

Aquests criteris volen conduir a que tothom pugui participar en totes les activitats de la colònia i obtenir d'aquesta participació una satisfacció individual i de grup, utilitzant els ajuts pedagògics compensatoris que siguin precisos i possibles. La finalitat és que la persona adquireixi el grau màxim de capacitat que li permetin les seves característiques personals. Les mesures que caldrà realitzar poden ser:

- ✓ **adaptacions d'accés:** per a poder participar, per al desplaçament, etc.

- ✓ **adaptacions d'espais:** la funcionalitat dels espais per a fer activitats, el mobiliari, rampes, etc.
- ✓ **adaptacions de materials:** per a realitzar activitats, per participar en jocs, per qüestions de necessitats vitals com alimentar-se, dormir, etc.
- ✓ **adaptacions de sistemes de comunicació:** ampliació de plafó, observar i preguntar molt per saber què vol, etc.
- ✓ **adaptacions de recursos personals:** més monitors i amb la formació o preparació adient
- ✓ **adaptacions de la programació:** de metodologia, d'activitats, d'objectius, de continguts i d'avaluació.

Cal posar en marxa procediments capaços de compensar les habilitats funcionals que li manca a la persona discapacitada degut a la deficiència que pateix. Caldrà, doncs, fer adaptacions, com les indicades en aquest mateix apartat, que tot seguit abordarem en els punts:

- ✓ l'adaptació i la supressió de barreres
- ✓ l'adaptació de les activitats i els materials
- ✓ el comportament i l'actitud
- ✓ de la convivència a la integració al grup

4.9.1. L'adaptació i la supressió de barreres

Perquè la persona discapacitada pugui participar en les mateixes activitats i jocs que els altres integrants del seu grup, caldrà utilitzar mitjans per a compensar la funció que la persona ha perdut o que té limitada i adaptar els espais físics i els materials que farà servir. Caldrà, també, utilitzar estratègies i tècniques dirigides a les persones amb qui es relaciona -companys i monitors- per minimitzar les limitacions que presenta la persona i les limitacions que presenta l'entorn en relació a la persona, ja que estem davant d'una intervenció dirigida a la persona i a l'entorn en que es mou.

4.9.1.1. Les barreres arquitectòniques

Entenent per barrera arquitectònica qualsevol trava o qualsevol obstacle físic que impedeixi el desplaçament i/o l'accessibilitat, tant dins dels edificis com a l'aire lliure. D'aquesta definició tenim que ens podem trobar amb:

- barreres arquitectòniques en els edificis: escales, portes estretes, ascensors reduïts, lavabos de petites dimensions, etc.
- barreres en el disseny i la realització urbanística dels pobles i ciutats: voreres sense rampa o estretes o amb obstacles, serveis públics als que no es pot accedir, etc.
- barreres en el transport: inaccessibilitat al transport públic, dificultat per disposar de vehicles adaptats, etc.

En aquestes colònies ens troben els tres tipus de barreres arquitectòniques. Les principals són en la mateixa casa de colònies i en els mitjans de transport. L'entorn natural de la muntanya ens posa, també, moltes traves quan no es disposa de medis tècnics adients per a superar-les.

Les principals adaptacions que es duen a terme per als infants i joves amb discapacitat motriu són fruit, bàsicament, de la col·laboració i de l'ajuda mútua:

- ✓ per tal de disminuir les condicions de desavantatge que poden suposar les escales als adolescents (el primer i segon estan ubicats en un edifici per a ells sols, en canvi els del tercer torn, degut al menor nombre d'inscrits, estan ubicats tots els participants en un únic edifici i són els adolescents els que n'ocupen el primer pis). Per accedir a les cambres o a un dels tallers, no es disposa de cap recurs tècnic com un aparell elevador, ni es pot instal·lar una rampa, degut al traçat i el pendent de les escales. La solució que s'adopta passa per pujar la persona a pes, tasca que realitzen els monitors i alguns dels companys adolescents més forts
- ✓ el desnivell del sòl en un dels espais d'accés més quotidià com és el menjador, s'habilita posant una rampa
- ✓ per als desplaçaments llargs com algunes excursions o la travessa que realitzen els adolescents, alguns dels monitors s'enduen a la colònia el seu vehicle particular per a poder disposar del mateix en aquestes situacions i en d'altres circumstàncies que puguin sorgir (per exemple haver d'anar al metge)
- ✓ en els desplaçaments curts, per realitzar jocs, activitats o excursions curtes són els monitors i alguns adolescents els que s'encarreguen de tenir cura dels companys que van amb cadira de rodes o caminador o els que cal vigilar més, degut a la seva debilitat òssia, perquè no caiguin o no es donin cap cop.

Algunes vegades és especialment odiós el fet de no poder eliminar-les, ja que impliquen prendre decisions no conformes a l'ideal que es pretén conquerir. Aquestes barreres poden fer que un adolescent, per la seva corpulència i la seva manca de mobilitat, s'hagi de veure allotjat en les habitacions de la planta baixa i no poder gaudir de les converses, confidències, relats,... amb el seu grup d'iguals durant la nit, tot i que el seu grup passarà amb ell el màxim de temps possible abans d'anar a dormir, aquesta de ben segur que no és l'opció que hauria triat l'adolescent de poder-li oferir junt amb la d'estar al primer pis.

4.9.1.2. Les barreres psicològiques

Hi ha unes altres barreres que de vegades és molt més difícil de suprimir, perquè no són físiques sinó que estan en la ment de les persones en forma d'estereotips, d'inseguretats, de pors,... per relacionar-nos amb una persona amb discapacitat. Aquestes barreres poden suposar per al nen o per al noi discapacitat un veritable obstacle per a relacionar-se amb els altres companys de lleure.

Una de les tasques principals dels monitors serà la de potenciar els valors d'aquests nens per a obtenir la seva confiança i fer-los sentir segurs d'ells mateixos i davant els altres. El treball de les actituds i els valors és fonamental per eliminar barreres psicològiques.

4.9.2. L'adaptació de les activitats i els materials

En les adaptacions de les activitats i els materials no podem perdre de vista quin són, en tot moment, els fins que perseguim:

1. d'una banda, les vessants pròpies del lleure
2. de l'altra, les vessants educativa i social

De **les vessants pròpies del lleure**, tot seguit citem les 5 dimensions del lleure que descriu M. Cuenca, (1995). Les citem perquè totes elles estan relacionades i les podem trobar en la base d'aquest projecte de colònies i les hem de tenir presents per a no conferir a les adaptacions un caràcter rehabilitador sinó un caràcter, com hem dit, habilitador i funcional:

- ✓ La dimensió **lúdica** és la que està formada pel descans, tant el passiu necessari des d'un punt de vista fisiològic, com l'actiu entès com un canvi d'ocupació que surt d'allò que és quotidià. També està formada pel joc, la diversió, l'entreteniment o els hobbies.
- ✓ Dins de la dimensió **ambiental-ecològica** M. Cuenca inclou l'ambient físic, el social o el psicològic. La dimensió ecològica fa referència al retrobament amb la natura, el realitzar activitats a l'aire lliure i la cultura de l'ecologisme. És una immersió de coneixement, d'amor i de respecte a la natura. Aquest és un dels trets més definidors de les colònies.
- ✓ La dimensió **creativa** va destinada bàsicament al desenvolupament personal. És aquí on situaríem la música, el cant, les representacions, la dansa i els diferents tallers que es realitzen a la colònia. Weber diu que les experiències culturals, artístiques i poètiques "pueden desempeñar para el hombre las funciones de regeneración, compensación e ideación, que se esperan de una vida de tiempo libre llena de sentido" (Weber, 1969, p.354). M. Cuenca també veu aquesta dimensió creativa des del punt de vista d'atribució de sentit al lleure, des del punt de vista d'una educació estètica i com a foment de la vida cultural.
- ✓ En la dimensió **festiva** del lleure, M. Cuenca citant a Laín Entralgo (1960) diu que "la fiesta es la hora del ocio gozoso y alegre, un ocio que se realiza en la esfera del culto, de lo extraordinario y de lo sagrado". Dins la festa hi cap la música, la dansa, el cant,... S'aprofita la festa per a promoure la cohesió grupal, per dur a terme processos de socialització i actituds afectives positives.
- ✓ Pel que fa a la dimensió **solidària** del lleure, a l'altruisme, és com una manera de donar-se als altres per reconfortar-se interiorment, és voler una vida millor,

centrada en els valors personals i socials, és un estil de vida i de fer les coses, és un estil de ser persones.

De **les vessants educativa i social**, podem dir que la finalitat de la colònia està orientada a aconseguir una formació integral de la persona i procurar una maduració personal i social perquè la persona adquireixi seguretat en ella mateixa i seguretat dins l'entorn en que es mou, segons les seves possibilitats.

Aquestes són fites educatives presents en totes les activitats que es realitzen a la colònia. Per això les colònies integradores es proposen identificar tot un conjunt de variables com les possibilitats de cada participant, la complexitat dels trastorns associats quan hi són, les expectatives que es generen respecte a aquests nens, la disponibilitat i la utilització d'ajuts tècnics apropiats, etc. i es proposen valorar la manera de compensar els dèficits per a dur a terme els objectius a través de la programació d'activitats.

Les activitats individuals que es realitzen en els tallers estimulen la iniciativa i la capacitat creadora i amb l'ajuda precisa la persona discapacitada podrà realitzar-les igual que la resta de nens i sentir-se'n satisfet tant dins la colònia quan les realitza com a casa seva tingui l'obra realitzada.

En les activitats en grup, la seva participació és important per a desenvolupar hàbits i per treballar l'esforç, l'autodisciplina i la responsabilitat envers els companys i per crear lligams d'amistat i afecte.

Entre les activitats de la colònia, hi ha també una tasca important d'hàbits d'ordre, de neteja, de treballs de la vida quotidiana com parar taula, tenir cura de la roba, respectar el son dels altres, etc. que es contempla com a objectius a educar i com a tasques a realitzar tots els participants de les colònies.

Per a tot això, les dades que tenim dels nens ens són de gran utilitat per a poder realitzar un procés d'avaluació de les necessitats de cada nen, des de la precolònia, i preveure algunes de les adaptacions, des d'una perspectiva normalitzadora i des d'un enfocament habilitador per millorar les condicions de participació en les activitats.

La màxima que es planteja és la participació de manera directa o indirecta en totes les activitats possibles de manera integrada al grup. En tot cas, cal evitar que el nen tingui un paper passiu i es quedi quiet mirant com juguen els altres o com fan esports o activitats en els tallers.

Pel que fa a l'adaptació de materials, la tasca resulta més fàcil d'allò que en principi cal suposar. El motiu és la gran quantitat de material que els nens amb discapacitats associades a la motriu duen a la colònia. Es tracta d'un veritable desembarcament de materials propis que l'infant o l'adolescent està avesat a utilitzar per a comunicar-se,

per a pintar, per a realitzar les atencions mèdiques prescrites si les requereix, utensilis per a menjar, etc.

4.9.2.1. Els jocs

Del joc es poden trobar moltes característiques definitòries que recullen diferents autors, referent a que serveix per a descarregar energia, que serveix per descansar, que prepara per a la vida adulta, etc. però la definició que ens ha semblat més adient per als propòsits d'aquest projecte és la que formula Russel (citada per Urquía, 1978, p.289): "es la actividad que se realiza con libertad, con gozo y con ausencia de objetivo exterior a ella. El juego tiene su finalidad en sí mismo".

A més a més de ser una activitat de divertiment, els jocs ens són útils per a millorar múltiples aspectes com els que enumera Musselwhite (citada per Gallardo, 1994): la motricitat general i de precisió, la sociabilitat, l'autoajuda, la cognició, la comunicació i la reducció de conductes indesitjables.

Per això, també en el joc tindrem en compte les característiques de cada nen, ja no sols per les seves possibilitats a l'hora de realitzar-lo sinó per les seves preferències, ja que hi ha nens que necessiten jocs molt moguts i altres nens, jocs més tranquils, i hi ha qui necessita jocs competitiu i d'altres, jocs de participació.

En els jocs, sovint el que necessiten els nens amb problemes motors és una adaptació d'accés al joc. D'altres vegades caldrà canviar les formes, la complexitat o els objectius o fins i tot les regles.

Una activitat molt útil és fer una anàlisi de les capacitats i habilitats que es posen en marxa en un joc. Això ens permetrà veure fins on pot fer el nen i que cal modificar o adaptar. Per a dur a terme aquesta tasca hem realitzat un model de fitxa de jocs¹⁴ que ens servirà per seguir una pauta a l'hora d'analitzar cada joc i proposar adaptacions segons les discapacitats que presentin els participants de la colònia. El fet de presentar-se en forma de fitxa possibilita el confeccionar un fitxer al que es podrà recórrer per anar afegint les adaptacions que calguin quan s'utilitzi un altre cop el mateix joc, així com per anar revisant les propostes d'adaptació i els resultats obtinguts en la pràctica.

També es proposa un model de fitxa-resum¹⁵ en la que s'hi poden fer constar tots els jocs que es realitzen en una jornada, indicant de manera succinta les principals característiques dels jocs i les adaptacions previstes. Es tracta d'una fitxa que pretén sintetitzar els principals elements que cal tenir en compte per a poder coordinar la preparació dels jocs, i la combinació de diferents jocs apel·lant a la variabilitat del lloc on es realitza, o el tipus d'agrupament o el tipus de joc que es tracti, o segons les

---

¹⁴ Veure Model de fitxa de jocs en l'apartat "Annexos".

¹⁵ Veure Model de fitxa-resum d'adaptacions de jocs en l'apartat "Annexos".

adaptacions que es precisen fer en cada joc depenent del grau de dificultat que presenten.

En l'anàlisi d'un joc tindrem en compte tres premisses importants:

- ✓ l'accessibilitat
- ✓ la normalització
- ✓ la seguretat.

L'accessibilitat és important perquè es tracta del primer pas per a poder participar. La normalització és important perquè evita la segregació. La seguretat és important perquè és imprescindible evitar riscos innecessaris tant per qüestions de salut com per motius de confiança de l'infant o el jove que podrien inhibir la participació del nen en aquesta i altres activitats, com per motius de sentiments de por i/o angoixa dels seus companys de joc.

4.9.2.2. Els tallers

Els tallers que es realitzen a la colònia es divideixen en dos grans grups:

- ✓ tallers d'expressió plàstica:
  - "ditets treballadors"
  - tallers d'ambientació
- ✓ tallers d'expressió corporal

La participació en els tallers es fa seguint els grups d'edat que s'han creat. En el nivell A, de nens i nenes fins a 13 anys, les activitats són diferents segons les edats dels participants. Dels 7 grups formats, l'1 i el 2 fan una activitat, el 3 i el 4 en fan una altra, i el 5, el 6 i el 7 en fan una altra de diferent. En el nivell B, tots els participants realitzen les mateixes activitats.

En els **tallers d'expressió plàstica**, el nen s'expressa a través del dibuix, la pintura, el modelat i altres manualitats. Amb l'ajuda dels monitors es pot expressar d'una manera lliure i pot col·laborar amb la resta de companys.

El treball de tallers és un moment adient per ser ajudat pels altres membres del grup. És molt important valorar el treball del nen o nena i el dels companys que l'ajuden.

Els **tallers d'ambientació** els realitzen els adolescents i consisteixen en crear decorats, disfresses, organitzar músiques,... per a la realitzar, per exemple, algunes activitats de nit, o una obra de teatre.

Impliquen un treball de creativitat i d'imaginació que són un repte constant, utilitzant materials i eines que es disposa a la colònia: alguns preparats d'antuvi, d'altres totalment improvisats.

En aquests tallers d'ambientació, els adolescents s'adonen de la importància d'atendre les necessitats de tothom i les possibilitats o limitacions de les situacions o contextos que es creen amb l'ambientació. Per exemple, que no sols és important fer una bonica disfressa, sinó que cal adonar-se que si aquesta disfressa l'ha de portar un nen/a que utilitza cadira de rodes, haurà de reunir les característiques adients per ser funcional per a la persona que l'ha de dur.

Posem un altre exemple més concret: la preparació de l'activitat del cinquè dia de la colònia. Es tracta de crear un *passatge del terror*, que s'haurà de recórrer després d'haver explicat una història de misteri i intriga. Els adolescents realitzaran l'ambientació del passatge. Caldrà tenir en compte els elements que s'introdueix en el passatge, tant elements materials, com l'itinerari del recorregut. Aquest treball implica una tutorització prèvia en la que es vigilarà de fer veure la necessitat de participar-hi tots i per tant, la necessitat d'evitar un recorregut amb elements obstaculitzadors per als companys que tenen dificultats motores, i la necessitat de contemplar que els nens més petits poden tenir por de fer el recorregut sols i hi ha d'haver monitors i/o adolescents que els acompanyin.

Aquest treball de tutorització és una tasca educativa i socialitzadora que es realitza en totes les activitats programades. En les reunions de la precolònia de tot l'equip de monitors és el moment en que es realitza la mateixa tasca de tutorització i d'assessorament als monitors sobre els aspectes psicopedagògics que cal tenir en compte en cada una de les activitats programades.

En els **tallers d'expressió corporal** es treballa el moviment com a expressió, les activitats psicomotrius, la dansa, el teatre,... Totes aquestes activitats són un recurs educatiu integrador de primer ordre. Segons Gallardo (1994), els millors beneficis de treballar en aquests camps els trobem en les àrees corresponents al desenvolupament motor, la comunicació, la cooperació, el treball en equip, la facilitació de relacions, l'autosuperació, l'augment de l'estima personal i la diversió.

En aquestes activitats ens tindran en compte les variables següents:

- ✓ respectar el ritme del nen
- ✓ centrar-se més en l'expressió que en la tècnica i en la producció
- ✓ no marcar un ritme rígid
- ✓ valorar el treball fet

L'expressió corporal, la dansa i el ritme són fonamentals perquè són un mitjà d'expressió, de creació, de manifestació de l'estat d'ànim,... i es poden fer amb qualsevol part del nostre cos. Amb la qual cosa, gairebé tots els nens hi tenen un bon accés. I els que no l'hi tenen, perquè no poden controlar els moviments amb precisió, són materialment acollits pels monitors i els companys, fent-los dansar i movent-los al ritme que toca.

El teatre, el mim, les representacions d'acudits, etc. no sols es treballen com a expressió, sinó que es treballen, en els diferents tallers, aspectes que hi estan relacionats: fer un guió, el decorat, el vestuari, etc.

4.9.2.3. Les activitats esportives i les excursions

Aquestes activitats suposen una millora en qualitat de vida. També es poden observar beneficis a tres nivells (Gallardo, 1994):

- físic: en la musculatura, aparell respiratori, sistema nerviós, sistema metabòlic i cardiovascular
- psicomotor: potencia habilitats i evita deformacions
- psicosocial: hi ha una inclusió en un grup, amb millores de les relacions socials, augment de l'autoestima, millora la imatge corporal i la confiança en les seves potencialitats.

En aquestes activitats, potser més que en d'altres, cal tenir cura de vetllar per les possibilitats reals de cada nen, extremar la seguretat i controlar el nivell d'exigència i el cansament.

Una de les fites de la colònia és incidir en l'**amor a la natura** i aquí, moltes vegades es fa especialment difícil la participació dels nois amb dificultats quan es tracta d'unes colònies de muntanya, les barreres arquitectòniques tot i que de manera natural hi són presents. Fer adonar-se de la bellesa, de la immensitat, de la senzillesa de la natura, de l'aire pur, de la quietud,... són aspectes imprescindibles per educar els sentits: observar, olorar, escoltar, tastar i tocar. Educar en el respecte i la cura de la naturalesa són nocions imprescindibles per continuar gaudint d'ella.

Pel que fa a l'**acampada** i a la **travessa**, cal valorar tots els inconvenients d'una sortida amb les persones que tenen discapacitat motriu, en major o menor grau, tant pel que fa a alguns monitors com pels infants i adolescents. Cal valorar totes les possibilitats de cadascun d'ells per poder estar amb els companys i poder gaudir de la sortida i de l'ambient diferent que suposa una acampada.

L'esforç que suposen aquestes activitats a vegades és molt difícil de dur a terme. Ja fa uns anys l'equip de monitors va considerar que aquestes activitats no havien de ser un impediment, ni un obstacle continu a l'hora de fer la programació de les sortides i es va acordar optar per una programació intermitent pel que fa a la travessa. Així és que cada any es programa una excursió en la que hi ha una nit d'acampada per a tots els infants i adolescents de la colònia; però és un any si, i un any no, que es fa una travessa de muntanya per als adolescents, ja que suposa 2 nits d'acampada, i un alt grau de dificultat per als objectius d'integració dels adolescents amb discapacitat motriu. L'any que no hi ha travessa, aquesta es substitueix per excursions de menor dificultat - tant d'organització, com funcionals- pel que fa a la participació dels nens amb discapacitat motriu.

No obstant l'esforç que estiguin disposats a realitzar els monitors a l'hora de responsabilitzar-se en aquests tipus d'activitats, els infants i els joves sempre poden optar per la possibilitat de restar a la casa de colònies i fer allí altres activitat paral·leles. De la mateixa manera, els monitors poden decidir, segons les possibilitats de cada nen, les recomanacions dels pares o mèdiques, les condicions meteorològiques i atmosfèriques, etc. no realitzar la voluntat del nen de fer l'excursió o la travessa.

Les excursions amb acampada i les travesses són les activitats que requereixen prendre decisions més valorades, per l'esforç que han de realitzar els nois i els monitors i per qüestions de seguretat, ja que la travessa pot suposar un perill físic en determinats moments de l'itinerari.

En les **activitats esportives** que es realitzen, els infants i els adolescents amb discapacitats, hi participen sempre, ja sigui adaptant l'activitat a un ritme més lent, ja sigui reduint el temps, ja sigui adaptant el material necessari per jugar-hi, o que un monitor o un company l'acompanyi en el joc, etc.

4.9.2.4. La música

La música i les cançons són a la base de les finalitats de la colònia, cosa que implica que es donin en tots els grups i procurant la coordinació amb els centres d'interès de cada any.

Tot i que les cançons es trien per a tot el conjunt de nens de la colònia, sempre n'hi ha de més populars i de més fàcils d'aprendre, tenint en compte l'edat del nen. En els nens amb dificultats un cop ensenyada la lletra i la melodia es treballarà portant el ritme amb cops de mans, marcant el ritme, representant-la si es pot, etc.

L'aprenentatge de les cançons, la coordinació i rigor que exigeix la realització d'un concert i l'actuació davant els pares i visitants en el moment que les colònies ja arriben a la seva fi, fa que es creï una atmosfera molt especial de retrobament amb els pares, germans, avis, amics,... i d'acomiadament dels companys i amics que s'han retrobat o que s'han fet en quinze intensos dies .

Les activitats musicals també impliquen un treball d'hàbits que cal treballar, com endreçar, netejar i recollir els materials utilitzats i tenir cura dels instruments.

En les diverses reunions de l'equip de monitors és on s'ha dut a terme el diàleg sobre la filosofia de les colònies, les opinions sobre la tasca que es duu a terme, l'exposició de com han succeït els esdeveniments en diferents situacions durant les colònies, etc. i on s'ha reflexionat, valorat i acordat les qüestions pròpies de l'orientació i l'assessorament psicopedagògic. Pel que fa a l'actitud dels monitors envers els jocs, els tallers, els esports i les excursions i la música, es van definir els següents punts

com a bàsics, sempre que es fes des d'un plantejament realista de les possibilitats de cada persona discapacitada:

- ✓ estimular la participació de la persona
- ✓ no obligar-la a participar
- ✓ en totes les activitats que participi, deixar que sigui ella qui decideixi fins on vol participar, que sigui la qui marqui fins on se sent segura
- ✓ no ajudar-la més del que necessita
- ✓ estar el màxim de temps i en totes les activitats i jocs amb el seu grup
- ✓ donar temps suficient o avantatges o modificar el temps segons el joc o l'activitat que es tracti
- ✓ adaptar els materials si cal
- ✓ adaptar les jocs i les activitats a les possibilitats reals de cada persona

En cada una d'aquestes situacions es té cura de la integració de les persones amb discapacitats i pensem, i l'experiència també ens ho confirma, que les possibilitats d'èxit gairebé es pot dir que estan garantides pels següents motius:

- ✓ per la motivació dels infants i joves
- ✓ per la gran varietat d'estímuls que se li ofereixen
- ✓ pel clima que propicia l'entorn
- ✓ per les relacions que s'estableixen amb el grup d'iguals
- ✓ per la comprensió, l'interès i el suport que rep per part dels monitors
- ✓ per les adaptacions que es realitzen individualment per a que cada nen tingui oportunitats de participar

En tot cas, quan sorgeixen imprevistos que fan que en aquell moment no es pugui disposar d'allò que s'havia programat d'utilitzar, d'adaptar, d'habilitar, etc., cal recórrer als principis que ens indica B. Urquía:

“no tener un sistema estereotipado o premeditado de forma genérica, ni un método ni un material pedagógico determinado que en cada momento y caso será fruto de la posibilidad del educador y de las necesidades del educando. Por ello, es preciso atenerse constantemente a estos tres principios q deberán tenerse siempre en cuenta:

- ✓ Saber en cada caso que es lo que precisa el niño
- ✓ Crear para cada caso lo que conviene al niño
- ✓ Actuar en todos los casos con la máxima simplicidad.” (Urquía,1978, p. 41)

4.9.3. El comportament i l'actitud

Les actituds no es poden observar ni amidar directament, sinó que són un constructe, un concepte descriptiu que s'infereix a partir de l'observació de la conducta. Aquests constructes estan sota el domini d'estímuls específics o referents com poden ser per exemple els monitors o altres companys de la colònia. Aquests referents segons el valor social que se'ls hi assigna poden provocar una resposta actitudinal per part de la persona. En aquest sentit les actituds poden ser considerades com a mitjanceres entre

un estímul de l'entorn i unes respostes de conducta, és a dir, que les actituds influeixen sobre la conducta.

Les actituds tenen un component cognitiu, un afectiu i un conductual (Triandis, 1971; Krench, Crutchfield i Ballachey, 1962, citats per Verdugo, 1995):

1. El component cognitiu reflecteix els pensaments, idees, creences, opinions o percepcions d'un objecte actitudinal.
2. El component afectiu es refereix a l'emoció positiva o negativa associada a una actitud
3. El component conductual suposa la preparació, l'orientació o predisposició per actuar

Les actituds es van aprenent gradualment a través de l'experiència. Són fruit d'un aprenentatge que s'inicia dins del context familiar i que té lloc en tot context en que la persona participa.

4.9.3.1. Actituds i comportament dels monitors

Les estratègies d'intervenció persegueixen 4 objectius bàsics (Barnes, Berrigan i Biklen, 1978, citat per Verdugo 1995):

1. Proporcionar informació sobre les diferents condicions de discapacitat
2. Disminuir el nivell d'ansietat en les interaccions amb persones que presenten una discapacitat
3. Fomentar l'empatia envers les persones amb discapacitat
4. Facilitar conductes d'acceptació de les persones amb discapacitat.

El contacte directe amb persones discapacitades pot produir canvis d'actitud envers les persones amb discapacitat. La hipòtesi és que el contacte dona com a resultat el descobriment per part de les persones no discapacitades, dels atributs positius de les persones discapacitades i aquest contacte possibilitarà una major acceptació i enteniment amb les mateixes.

Tenir informació sobre les discapacitats i sobre els problemes i dificultats que tenen les persones que les pateixen, sobre com es poden superar alguns d'aquests problemes, etc. pot modificar l'actitud de persones no discapacitades envers les que si que ho són.

La hipòtesi que el coneixement pot produir un atansament a la preocupació pels problemes de les persones amb discapacitat, pot contribuir a veure més a la persona que a la discapacitat, tot fomentant actituds positives per a l'**acceptació de les diferències** individuals.

Conèixer que hi ha mitjans amb els que poden funcionar amb èxit i que l'efecte de la discapacitat ja no té la mateixa magnitud, ajuda a comprendre la necessitat del treball d'integració. Per exemple, saber que posar una rampa possibilita l'accés d'una

persona amb cadira de rodes, saber que utilitzar el llenguatge de signes possibilita la comunicació amb una persona que té sordesa, etc.

Un altre exemple el trobem en la simulació de discapacitats, amb la qual les persones no discapacitades poden tenir un coneixement més profund sobre la discapacitat i a més poden **adonar-se dels problemes** amb que es troben les persones que pateixen aquella discapacitat.

Proposar entre els monitors diferents activitats i dialogar sobre els problemes que poden tenir les persones amb discapacitat, pot crear el coneixement i el **sentiment d'acceptació** envers les persones amb discapacitat que necessiten per encarar els objectius d'integració. En les reunions mantingudes s'han debatut les actituds que cal fomentar per poder obtenir, també, el comportament desitjat. Les estratègies i els recursos que s'han valorat necessaris de posseir els monitors a l'hora d'atendre a les persones amb discapacitat, han estat els següents:

- ✓ tenir una actitud interessada en conèixer les necessitats i els ajuts que se li poden oferir a la persona discapacitada
- ✓ tenir una actitud positiva i transmetre l'optimisme que genera
- ✓ oferir seguretat i confiança
- ✓ no fer prejudicis i valorar les característiques i les habilitats de cada persona
- ✓ crear un clima favorable a la interacció
- ✓ proporcionar una ajuda ajustada a tots els participants de la colònia
- ✓ proporcionar experiències positives en les que cada persona pugui mostrar les seves habilitats
- ✓ fomentar l'esforç personal
- ✓ valorar els resultats positius en les activitats realitzades
- ✓ actuar de manera coherent

L'actuació de tot monitor de lleure, segons Alegre (1992) hauria d'incloure entre altres, els aspectes -els citem perquè coincidim amb l'autor en la seva necessitat- que tot seguit relacionem:

- ✓ capacitat de superació
- ✓ esperit realista i observador
- ✓ entusiasme, amb imaginació i iniciativa
- ✓ capacitat per treballar en equip
- ✓ responsabilitat i constància en el treball
- ✓ sentit d'organització i programació, habilitat per motivar
- ✓ capacitat per prendre decisions
- ✓ capacitat per ser un vehicle de transmissió de valors
- ✓ vocació de servei
- ✓ creure en la persona i les seves possibilitats, etc.

4.9.3.2. Actituds i comportament envers les persones amb discapacitat

Donat que les actituds solen estar associades a emocions negatives o positives, poden servir com a reforçadors, i aquests, per a augmentar o disminuir la probabilitat d'una conducta (Verdugo,1995).

Les actituds relacionades amb **l'autoconcepte i l'autoestima** seran fonamentals a l'hora de treballar el desenvolupament com a persona de tots els components de la colònia.

L'autoconcepte, és a dir, el que es pensa d'un mateix, de les seves capacitats, de les seves possibilitats, de la seva conducta,... és fonamental per a valorar les expectatives que tenen, les persones amb discapacitats, de la seva participació en les activitats de la colònia.

Pel que fa a l'autoestima, és a dir, el grau en que la persona està a gust amb ella mateixa, com es valora a si mateixa, les seves qualitats personals i els èxits que aconsegueix, és important perquè implica una actitud envers les activitats de la colònia, de dedicació, entusiasme i esforç més gran si la persona té una autoestima alta, i més baix si té una autoestima baixa.

Tant l'autoconcepte com l'autoestima s'han de tenir en compte a l'hora de la interrelació amb companys, ja que quan són positives contribueixen a establir vincles que afavoriran la integració en el grup i en la colònia en general. Si es dona aquesta integració dins del grup, és el mateix grup el que contribuirà a que es senti bé amb ell mateix, perquè dins del grup trobarà acceptació, motivació, suport emocional,...com qualsevol altre membre.

El treball dels monitors referent a les actituds de les persones amb discapacitat serà d'aconseguir actituds positives envers elles mateixes, sobre el seu autoconcepte i la seva autoestima. Caldrà crear el clima favorable per a:

- ✓ que s'adoni de les seves capacitats i de la necessitat de creure en elles
- ✓ que s'adoni de les seves qualitats i confiar en elles
- ✓ que tingui una visió realista de les seves limitacions personals
- ✓ que es senti protagonista dels seus èxits
- ✓ que vegi que l'ajuda i col·laboració mútua fan que el grup funciona millor, que tots són necessaris i que ell/a és un membre més del grup

4.9.3.3. Actituds i comportament envers el grup d'iguals

Quan hi ha interacció amb els iguals, amb els companys, la integració es desenvolupa millor. El grup d'iguals influeix en el desenvolupament de l'autoconcepte de la persona amb discapacitat, i també en el grau de socialització i en les experiències i activitats en què participa la persona amb discapacitat.

Les influències dels iguals augmenten gradualment durant l'etapa escolar i l'adolescència, les colònies són un moment oportú per incidir en actituds relacionades amb valors positius envers la integració, afavorint la interacció i la comunicació entre ells, fent-los adonar-se de valors i sentiments com la confiança, l'interès i l'amistat, el sentir-se acceptat, la valoració de la consecució dels èxits segons les possibilitats, etc.

La reflexió que es duu a terme referent a les actituds i el comportament, després de valorar aspectes relacionats amb la persona discapacitada, amb el seu grup d'iguals i amb els monitors, porta l'equip de monitors a la següent relació de punts a tenir en compte per afavorir la interrelació amb la persona discapacitada i la seva integració:

- ✓ prendre consciència de les oportunitats educatives en valors que proporciona el lleure
- ✓ valorar les experiències de lleure com a potenciadores d'un estil de ser i de viure d'acord amb els principis d'igualtat, de respecte pels altres, d'acceptació de les diferències, d'amor per la natura,...
- ✓ tenir en compte els interessos, desitjos i possibilitats de tots els participants en les colònies per afavorir la comunicació
- ✓ fomentar la llibertat de tots els nens
- ✓ necessitat d'arribar a un acord sobre els objectius integradors en un projecte formatiu global
- ✓ mantenir una actitud entusiasta i responsable, amb convenciment en la feina que es duu a terme
- ✓ renovar-se contínuament, intentant millorar

4.9.4 De la convivència a la integració al grup

En el lleure la persona pot experimentar un creixement personal desenvolupant-se personal, afectiva i socialment. I això és així tant pel monitor com pels infants i joves, ja que és en la interrelació de tots ells que es produeix aquesta construcció personal.

Les variables que creiem cabdals per a aconseguir la integració al grup són:

- ✓ el **treball en equip**, perquè enriqueix els intercanvis i la comunicació. L'equip és el context per treballar les actituds i per treballar l'educació en valors: de respecte per les diferències, de compromís, de treball conjunt, etc.
- ✓ la **comunicació** entre els membres del grup, perquè pot afavorir la valoració de les persones individualment, l'acceptació de les diferències entre elles, la creació d'una xarxa afectiva i la cohesió del grup

La tasca dels monitors consistirà en ajudar a crear aquesta comunicació dins del grup. Cal que el grup sigui un equip cohesionat que accepti la diversitat interna dels seus

components. Aquests components han de participar com un tot, com un grup d'element únic.

Referent als grups de les colònies, un dels aspectes que més es tenen en compte són les característiques de la personalitat dels nois que poden esdevenir líders de cada grup i controlar l'estil de **lideratge** (autoritari, democràtic, de deixar fer) que es produeix, ja que aquest fet marca molt el desenvolupament del grup i facilita els objectius que es pretenen.

El treball dels monitors i dels companys ha de suposar una aposta pel grup, fent que aquest sigui un espai per a millorar les condicions de desavantatge que pot tenir una persona amb discapacitat. Això es vol aconseguir:

- ✓ creant un **entorn favorable** per a poder respondre a les necessitats que té la persona amb discapacitat
- ✓ creant un **grup obert**, d'acollida i d'acceptació
- ✓ **valorant les competències** enlloc dels defectes, és a dir, no centrar-se en el dèficit ni en el diagnòstic del nen, sinó en tot allò en què és capaç
- ✓ **adaptar-nos a les seves possibilitats** per poder afavorir el seu progrés
- ✓ **valorant l'esforç** que realitza tothom: els monitors, els companys i els nens i nenes amb discapacitat
- ✓ donant **confiança, seguretat i ajuda** per resoldre conflictes mitjançant diàleg i comprensió posant-se en lloc de l'altre
- ✓ escoltant, dialogant, cooperant, participant,... demostrant el **compromís** adquirit
- ✓ suplint amb **imaginació** la manca dels mitjans que en determinats moments es precisen i no es tenen

Les colònies no pretenen sols una convivència harmònica entre infants i joves, sinó que pretenen ser una colònia comprensiva i integradora per a tots els infants i joves que desitgin participar en el projecte educatiu, social i de lleure que se'ls proposa. La **responsabilitat** per a aconseguir-ho ha de ser **compartida** entre la mateixa persona i l'entorn físic i social, que inclou, en el nostre context companys i monitors. Aquesta pretensió és la que motiva una **programació amb les adaptacions** que cadascú precisa, fent que l'estada en la colònia sigui amb les millors condicions de vida diària possibles. Condicions de vida que impliquen qüestions com:

- comoditat física
- suport personal en el desplaçament, en el joc, en qüestions quotidianes de la vida diària,...
- poder ser competents i actius
- poder ser protagonistes dins del seu grup,...

5. Reflexions i conclusions sobre el projecte

“Descanso y diversión, encuentro con la naturaleza, introspección y expresión cultural, vivencia de lo extraordinario y apertura a los otros son parte esencial de la multidimensionalidad del Ocio y, al mismo tiempo, conceptos complementarios. El problema no suele ser la vivencia de un aspecto, sino la ausencia de los restantes” (Cuenca, 1995, p.133)

5.1. Reflexions sobre les ofertes de lleure per a les persones amb discapacitats

La cita precedent de M. Cuenca reflecteix aspectes bàsics que es donen en el lleure entès com a vivència personal. Són objectius de lleure en general, i específicament són mitjans per arribar als objectius d'integració de les persones amb discapacitats, que es planteja l'ACN, amb un projecte de lleure com són les CMC.

En l'actualitat, tots som conscients de la **influència** que es dóna en tots els medis en que intervé la persona. La persona en cada medi que participa manifesta la seva influència i de cada medi rep, també, influència. Aquesta característica es considera molt més evident en els nens i els joves pel fet d'estar en un procés continu d'aprenentatge dins la família, en l'escola, en el barri, a través dels missatges procedents dels mitjans de comunicació, en la relació amb els iguals, ... i també en les relacions que s'estableixen en una colònia d'estiu (Alegre,1992).

Per a les persones amb discapacitats, l'opció d'anar de colònies de manera segregada, junt amb altres infants i joves amb les mateixes dificultats, no és una opció nova. Estem, però, molt lluny de poder afirmar que una persona amb discapacitat pot gaudir del seu temps de lleure triant lliurement les activitats –segregadores o integradores– en les que desitja participar i l'entorn on desitja fer-ho. Això és així per la manca d'una **oferta integradora** i també, malauradament, per qüestions econòmiques.

Tenir un **nivell adquisitiu** que permeti triar i gaudir d'un lleure de qualitat afecta tots els àmbits, té, però, un pes molt important quan parlem de persones amb discapacitat, ja que aquestes persones, a més de les limitacions que els imposa la seva discapacitat, tenen l'oferta molt limitada i encara amb innumerables barreres arquitectòniques i psicològiques per superar. Com afirmava el president de Rehabilitació Internacional en 1987, quan, parlant de la creació de lleis per a les persones amb discapacitat, deia:

“Una sociedad que tiene como objetivo la igualdad de oportunidades entre todos sus miembros debe, por consiguiente, exigir de los legisladores que establezcan unas medidas que permitan también a esa minoría usar plenamente de sus derechos y cumplir sus deberes. Dos factores influyen decisivamente en esos esfuerzos: las posibilidades económicas y el nivel humanitario de la sociedad. La vida de ésta se basa en un compromiso entre las metas idealistas dominantes y los recursos económicos de que dispone para su puesta en práctica y, por tanto, la legislación sólo puede ser un marco que los miembros de la sociedad deben llenar de vida”.

Rehabilitació Internacional, *Legislación para la igualdad de oportunidades de las personas con discapacidad*. Actas del Congreso de Viena. Madrid, Instituto Nacional de Servicios Sociales, 1987, pp.4-5 (citats per Gorbeña, González i Lázaro, 1997).

I es que per a realitzar projectes d'integració com el d'aquestes colònies, a més de solidaritat i conscienciació social i unes lleis i normatives que ho promoguin, calen recursos econòmics.

Cal ser conscients que les persones discapacitades tenen altres necessitats prioritàries a les del lleure, com són l'educació, la salut, el treball, etc. però poder gaudir del temps d'oci, a més de ser un dret, pot suposar un gran benefici personal que de ben segur repercutirà en una millora de les relacions socials.

Les colònies es proposen un projecte de **lleure educatiu** - entenent que l'educació és un procés que es desenvolupa durant tota la vida i que pretén desenvolupar al màxim les capacitats de la persona - en què totes les mires dels monitors envers els infants i joves amb discapacitat, es centren en l'**educació de valors**, en mostrar afecte, en establir comunicació, en mostrar un estil de vida positiu, sa i valuós, creant unes colònies acollidores en les que es valora l'enriquiment que suposa la diversitat.

Es tracta d'un projecte compartit, de servei i de generositat, de confiança, de disponibilitat i dedicació, de sentiments comuns que enriqueixen tots els participants infants, adolescents, monitors, pares, educadors i altres persones que donen suport - personal o econòmic, o proporcionant recursos materials-, al treball que entre tots es realitza.

Els monitors de la colònia i en general les persones que es dediquen al camp de l'educació en el lleure són un conjunt de professionals de plena dedicació, voluntaris i líders naturals de la comunitat (Gorbeña, González i Lázaro, 1997). A més, a aquests monitors se'ls demana preparació i formació, ja que durant 15 dies els pares confien llurs fills a uns joves que coneixen poc i en un ambient totalment diferent a l'habitual, en el què hi ha, potencialment, tot un seguit de perills. Però si la preparació i la formació són essencials, també ho són la il·lusió i les ganes de treballar que manifesta el grup de participants i l'equip de monitors.

Entrar a formar part d'aquest projecte, ens ha permès reflexionar sobre qüestions que afecten l'oci de les persones amb discapacitat i arribar a la conclusió de la necessitat de contemplar els següents punts per aconseguir un benefici per a les persones amb discapacitat i per a tota la societat en general:

- ✓ el reconeixement del **dret a l'oci** de les persones amb discapacitat i la necessitat de legislar aquest dret i fer efectiu l'ordenament que el legisla
- ✓ la **formació de professionals de l'oci** preparats per atendre a persones amb discapacitats. És a dir, professionals amb un coneixement de les necessitats que presenten, de les habilitats necessàries que calen per procurar la seva participació en el lleure, coneixedors de les actituds, valors i recursos d'oci que cal per a educar en el lleure i per a procurar el desenvolupament personal i social de les

persones discapacitades. Preparació, també, necessària per oferir propostes innovadores dins del lleure.

- ✓ **l'eliminació de qualsevol tipus de barreres** arquitectòniques, d'estructures, d'accés, de transport,... i sobretot les psicològiques
- ✓ la necessitat de **prioritzar activitats** que condueixin a una millora de la qualitat de vida
- ✓ la necessitat d'oferir **projectes integradors** per a poder gaudir del lleure en les mateixes activitats d'oci -ja siguin activitats esportives, musicals, de dansa, tallers, etc.- que les persones que no presenten cap discapacitat, sempre en la mesura que les seves capacitats ho permetin.

5.2. Conclusions sobre el projecte d'intervenció psicopedagògica

En la intervenció psicopedagògica que s'ha dut a terme en l'assessorament als monitors de la colònia per a facilitar la integració, no s'ha pogut acomplir totes les fases del procés d'intervenció, com ja s'ha comentat, per això aquestes conclusions fan referència únicament a la part de la intervenció realitzada.

5.2.1. L'assessorament als monitors

- L'avaluació psicopedagògica dels infants i joves que assisteixen a la colònia ha implicat endegar un procés d'elaboració de la informació recollida sobre el nen/jove des de diferents fonts d'informació considerades. L'assessorament en aquest punt no ha fet més que ratificar la necessitat de tenir aquesta informació per a poder abordar quatre aspectes fonamentals: les necessitats, els interessos, la motivació i les habilitats de cada nen amb discapacitat per a poder respondre a tots ells.
- Les fitxes proposades. D'entrada suposen molta feina a fer, hi ha, però, el convenciment que seran de gran utilitat perquè registraran les adaptacions fetes i la valoració de les mateixes, sense haver de dependre de la memòria col·lectiva per recordar, per exemple, com va funcionar un determinat joc.
- En la intervenció psicopedagògica en l'elaboració del projecte de colònies, ha estat important reflexionar sobre els objectius educatius i de socialització, el treball dels monitors i el treball del grup d'iguals. Ens ha permès, un cop més, veure les interrelacions que s'estableixen en el triangle interactiu.
- Han estat, però, les propostes per a facilitar la interacció les que han despertat més interès i més participació en el diàleg generat. Ha estat, també, la intervenció en la que s'ha manifestat més satisfacció personal, per la confirmació de la feina feta amb resultats positius; pel fet de tenir previstes possibles respostes d'adaptació ja des del moment de la programació; i pel fet de saber-se posseïdors d'un bagatge per afrontar les situacions que puguin sorgir.

El coneixement de la situació que ens podem trobar atenent a les característiques dels nens/joves, els continguts i els mateixos monitors, en el context de la colònia, els proporciona seguretat i confiança. Aquests coneixements possibiliten un control de la situació, que relaxa els temors i les pors del no saber a què ens haurem d'afrontar.

Cal fer referència als punts tractats sobre les actituds i els comportament dels monitors, les actituds envers les persones amb discapacitat i envers el grup d'iguals. Aquest punt de la intervenció és el que més reflexions ha generat. Conceptes com l'autoestima i l'autovaloració, l'acceptació de les diferències,... han estat considerats fonamentals per a treballar individualment i en grup, amb la certesa de ser claus per a la integració, per a l'educació i per a la socialització.

Les propostes sobre el comportament i les actituds són importants perquè creen uns valors lligats al propi desenvolupament personal, que poden transcendir la colònia en progressió geomètrica en tots els altres contextos en que els infants i joves participen: la família, l'escola, el grup d'iguals, en activitats extraescolars, etc.

5.2.2. La participació en la programació

L'assessorament als monitors en el moment que es realitzava la programació de les colònies, ha permès poder modificar, abans de començar les colònies, algunes activitats, adaptant-les tenint en compte els nens amb discapacitat que hi haurà a la colònia.

El fet d'haver-hi 8 sol·licituds de nens amb discapacitat enlloc dels 5 que hi havia l'any anterior, va implicar, en una reunió del tercer torn, valorar tot un conjunt de factors abans de què el conjunt dels monitors decidís acceptar les inscripcions.

La maduresa dels monitors va quedar palesa en la manera en que es va procedir per a la presa d'una decisió tant important com aquesta, ja que implicava analitzar les dades que es disposaven sobre els nens, les característiques de la seva deficiència, les possibilitats inicials i els recursos.

Es van considerar aspectes organitzatius i funcionals: les habitacions, el nombre de nens per grup, els monitors que podien atendre cada persona en les diferents necessitats (dutxes, menjar, acompanyar,...) etc. La qual cosa demostra que l'estil de treball implicant tots els monitors en la presa de decisions, en la programació, en la distribució de tasques,... comporta coneixement, experiència i compromís en la funció de cada monitor.

5.2.3. La presencialitat en reunions

La tasca d'assessorament als monitors implica l'assistència a reunions. En aquestes reunions és on ha tingut lloc la intervenció dirigida a la tasca de facilitar la integració. Ha permès però, conèixer, col·laborar i participar en altres tasques d'organització i funcionament de la precolònia. Aquest fet el considero positiu, en tant que aporta una visió global de la tasca en la que s'impliquen els monitors.

La presencialitat en les reunions ha estat la única presencialitat possible de realitzar. Bàsicament, ha mancat el coneixement del nen en persona. He pogut comprovar com les propostes d'adaptació que feien referència als nens i joves que els monitors coneixien, es comprenien i es situaven clarament. Les propostes referents a nens que no es coneixien personalment, quedava una mica en l'aire la satisfacció de tenir una resposta d'adaptació que fos prou adient. La comprensió de l'adaptació era clara quan es feia referència a situacions similars d'altres nens coneguts. Així converses com: "a aquesta nena se li ha de fer X com es va fer amb la Y, ja que ens trobarem que pot..." eren les que es rebien amb una cara més amable quan no es coneixia la persona. El coneixement del nen/jove és doncs important que es produeixi abans de la colònia.

6. Seguiment i propostes de futur

El procés d'intervenció queda incomplet en aquest treball. D'una banda, manca la continuació del projecte de colònies, de l'altra, manca la continuació, en aquest treball, de la tasca d'assessorament i d'orientació iniciada.

El seguiment del projecte de les colònies, es continuarà desenvolupant, a partir de l'avaluació permanent dels següents equips de persones:

- ✓ La comissió de coordinació
- ✓ Les comissions específiques de treball
- ✓ Els equips de torns
- ✓ L'equip general de monitors
- ✓ La junta directiva de l'ACN
- ✓ L'assemblea general de socis de l'entitat

La tasca d'assessorament i d'orientació iniciada comporta un seguiment i una valoració de la intervenció que forma part del procés de treball. Es tracta d'un seguiment sobre:

- 1) les decisions adoptades en un àmbit més global del treball d'atenció a la diversitat en la colònia
- 2) el treball amb els monitors de torn i amb el conjunt de l'equip de monitors de la colònia
- 3) l'evolució dels casos d'integració

Per poder fer una revisió i **poder millorar** el projecte de colònies cal una anàlisi de la pràctica, de la posta en acció de la programació feta. Es poden tenir en compte molts factors, n'hi ha, però un de fonamental: la reflexió i l'anàlisi de la pròpia activitat realitzada pels monitors.

Aquesta reflexió, durant la colònia, es realitza cada nit en una sessió valorativa que permet modificar la programació i/o adaptar-la a cada situació i moment, si es considera necessari.

Acabada la colònia, la reflexió, valoració i anàlisi, la realitza per escrit cada monitor i es posa en comú en una reunió de l'equip de monitors. En aquesta reunió s'avalua tota la programació, les activitats, la convivència assolida, els problemes sorgits, la coherència de l'equip, els objectius d'integració, etc.. Aquestes valoracions, a mode d'informes, constaran en una memòria d'activitats que clourà el projecte de lleure.

Finalment, es celebra un aplec, en el transcurs del qual una assemblea de pares i monitors en fan la valoració final i des d'aquest moment ja sorgeixen algunes propostes per a un nou projecte de colònies.

6.1. L'avaluació dels objectius d'integració

Hem comentat que en el procés d'intervenció cal utilitzar un procediment que consta de quatre parts: una primera consistent en l'estudi previ de la realitat, en la identificació dels problemes, de les necessitats, dels recursos,...; una segona de planificació i programació de les activitats; després la intervenció o execució; i finalment l'avaluació de l'activitat realitzada.

Aquesta avaluació ha d'anar forçosament incorporada al procés per poder fer una crítica de tot allò que ha succeït i per poder fer les modificacions necessàries de cara a les properes colònies.

Aquesta avaluació s'ha de donar en cada moment del procés metodològic, és a dir que s'han d'avaluar cada una de les quatre fases indicades. L'avaluació de la primera fase servirà per a desenvolupar la resta de fases del procés. En l'última fase, també cal realitzar l'avaluació perquè ens proporcionarà una valoració del conjunt del procés i de cada una de les fases.

Pel que fa a la tasca d'assessorament iniciada, queda pendent el treball de:

- avaluar el treball fet
- establir uns criteris d'avaluació detallant els aspectes prioritaris tant individuals com del treball en grup
- reconvertir els resultats de l'avaluació en propostes de canvi, si és el cas

En el marc que estem situats no es pot realitzar una avaluació comparable a la que cal en el marc escolar, ara bé els objectius que ens hem proposat han de poder ser avaluats.

És necessària una **avaluació qualitativa**, en la que es pugui valorar la seva consecució o no consecució. Hem de ser conscients que la valoració d'objectius relacionats amb les actituds i el comportament pot ser molt subjectiva i difícil de definir.

La participació de tot l'equip i de manera conjunta, enriqueix les valoracions de les possibles causes o circumstàncies que han conduït tant a l'èxit com als errors.

Cal intentar buscar els punts forts i els punts més febles de les activitats, dels mitjans, de la metodologia emprada, de l'organització, de la distribució de tasques, etc.

A l'hora de valorar el grup cal estar atent en les observacions que s'han realitzat tenint en compte les relacions que es desenvolupen dins el grup. En aquestes valoracions cal ser objectiu i evitar implicar-s'hi personalment. El monitor ha de mirar des de fora del grup evitant projectar-se ell mateix en les interpretacions que faci. És important l'empatia, el posar-se en lloc dels altres, per a comprendre el que passa dins del grup.

6.2. Avaluació formativa i avaluació final. L'observació

L'avaluació també és un procés. Es pot fer una avaluació formativa per detectar errors i facilitar el reajustament del projecte i els mètodes o sumativa per detectar resultats del procés i comprovar l'eficàcia del projecte. Es pot fer en diferents moments: a l'inici del projecte, durant i al final del projecte.

El seguiment, el control i l'avaluació formen part del projecte. Avaluar és important per:

- adonar-se d'allò que s'ha fet
- poder millorar en el futur.
- no caure en la mecanització de la nostra tasca

Pot ser puntual relacionada amb els objectius o fer-se al llarg del procés. És important que siguin els monitors els que fan l'avaluació, perquè els serveix per :

- ✓ veure si s'han complert els objectius
- ✓ adonar-se del punt en què es troben com a grup
- ✓ jerarquitzar i distribuir responsabilitats dins el grup
- ✓ veure els factors i elements que incideixen en la vida del grup
- ✓ orientar i prevenir
- ✓ és un mitjà per a prendre decisions de cara als canvis

L'**observació** és el mitjà que s'utilitzarà per a obtenir les dades que permetran l'avaluació. Aquesta observació la faran bàsicament els monitors de cada torn i els directores de les colònies. També qui realitza el present treball podrà durant alguns dies ser observador de les situacions que es donin.

L'observació que es durà a terme té una finalitat molt concreta i és per aquest motiu que ha d'estar programada i definits els aspectes com: en quin tipus d'activitat es realitzarà, qui la realitzarà i el paper que tindrà l'observador dins de la situació, quan temps durarà, si serà una observació oberta o tancada, etc.

L'observació ens proporciona indicadors d'interrelació d'infants i joves entre ells, i entre infants/joves i monitors i indicadors d'integració. Com l'observació que es vol fer és oberta, també ens pot proporcionar altres dades com, per exemple, sobre la metodologia o l'organització d'un determinat joc. És a dir que l'observació ens ha de permetre un millor coneixement de les relacions que s'estableixen a la colònia i els resultats de la intervenció que s'hi durà a terme. Resultats que poden servir per a reajustar l'activitat o per d'altres activitats.

Els indicadors en els quals ens fixarem són:

- ✓ pel que fa al grup:
  - l'actitud general del grup i l'interès per l'activitat que realitza
  - si hi ha influència de l'activitat que precedeix o la posterior

- la comprensió de les explicacions de com cal realitzar l'activitat
- el clima de participació i de satisfacció

- ✓ pel que fa a l'activitat:
  - tipus d'activitat
  - agrupaments per a realitzar-la
  - apreciació sobre el temps que dura
  - apreciació sobre el material
  - dificultats sorgides

- ✓ pel que fa als infants i joves:
  - ajudes que sol·liciten
  - interacció amb els monitors
  - interacció amb el grup d'iguals

- ✓ pel que fa als monitors
  - control del grup
  - motivació per a engrescar un nen/a determinat o el grup en general
  - resposta a les situacions imprevistes

- ✓ pel que fa a la integració:
  - funcionalitat de les adaptacions realitzades
  - resposta de la persona discapacitada a l'activitat: participació, interès, cansament, dificultat,...
  - resposta del grup a l'ajuda que ha de donar a la persona discapacitada
  - idoneïtat de l'activitat en relació al context i indicació dels aspectes més positius
  - possibles millores

El benefici de l'avaluació formativa es pot donar en el mateix curs de l'activitat o en d'altres activitats que es desenvoluparan posteriorment en la colònia. El benefici de l'avaluació final quedarà relegat a la propera colònia des del moment de la programació.

En tot cas, comptar amb un control de tot el procés possibilita:

- ✓ la reflexió sobre les pròpies accions, corregir els errors i proposar noves iniciatives
- ✓ un debat sobre la millora del conjunt: entre els monitors, entre els monitors i els pares dels infants i adolescents de la colònia i també entre els monitors i els propis nens i adolescents.
- ✓ l'adopció de mesures qualitatives com: reestructurar activitats, elaborar noves activitats amb els referents positius i els que cal eliminar, ajustar o reajustar els suports donats, etc.

6.3. Propostes de millora

Les propostes de millora, que es relacionen tot seguit, es poden separar en dos grans grups: aquelles que ja s'han iniciat amb la intervenció que suposa aquest treball i aquelles que es volen aconseguir en un futur més o menys immediat, malauradament aquestes darreres en són majoria.

No obstant, la classificació que seguirem és:

- propostes en relació a les colònies CMC i a l'ACN
- propostes en relació a l'àmbit del lleure per a les persones amb discapacitat

Aquesta classificació, però, separa algunes propostes que pertanyen a una i altra part de la llista.

Propostes en relació a les colònies CMC i a l'ACN

- ✓ Creació d'un fitxer de jocs¹⁶. A mesura que es van creant els jocs o que es busquen jocs nous per adaptar a les característiques de la colònia, seria interessant que a més de figurar en el dossier (amb l'explicació de la finalitat i els objectius, les característiques, les regles, els components, etc.), de cada joc hi hagués també un apartat amb les adaptacions que s'han dut a terme per a la participació de nens amb dificultats. Aquest pot ser un camp obert en el que s'hi vagi introduint les adaptacions que s'han dut a terme cada cop que s'ha utilitzat el joc i si s'han fet adaptacions per a persones amb discapacitats diferents
- ✓ La introducció d'una fitxa integral¹⁷ que aglutina la informació -sobre la persona discapacitada- provenint de diverses fonts. Aquesta fitxa permetrà una visió més global i unificada i permetrà preveure els riscos i les dificultats en la realització de les activitats
- ✓ La necessitat de disposar d'una casa de colònies adaptada a les necessitats com a mínim d'accessibilitat a totes les estances de la casa i sense barreres estructurals
- ✓ La conveniència de disposar d'alguns materials genèrics propis de la colònia per a utilitzar els nens/joves amb discapacitat motriu, per tal d'evitar que els pares hagin de portar tot el material
- ✓ La creació d'un local per a l'ACN (actualment la seu social està ubicada en un centre cedit per l'Ajuntament de Lleida, que comparteixen amb altres associacions; les diferents seccions de l'ACN ocupen locals diferents segons l'activitat a realitzar, també cedits per l'Ajuntament de Lleida i per la Generalitat de Catalunya) en el que poder reunir-se, retrobar-se, integrar les diferents

---

¹⁶ Veure la proposta del model de fitxa de jocs i el model de fitxa d'adaptacions de jocs en l'apartat "Annexos".

¹⁷ Veure la proposta del model de fitxa integral en l'apartat "Annexos".

seccions, etc. suposaria una empena per crear més caliu d'associació cultural tant per als membres de l'associació com per als nens/joves que sols coneixen la colònia CMC

- ✓ Realitzar algun aplec o trobada fora del temps de colònies en les poblacions en les que hi ha majoria de nens i joves inscrits a la colònia -Manresa i Barcelona- o en d'altres per mantenir el contacte, per intercanviar fotografies fetes durant la colònia, per recordar anècdotes, ... i per anotar idees i suggeriments de pares i nens per a la propera programació de colònies
- ✓ La programació de cursos o xerrades per als monitors referents a temes que interessin per a la realització del projecte de colònies i per a d'altres seccions de l'entitat: temes sobre diferents tipus de discapacitats, sobre atenció a la diversitat, sobre interessos dels infants i joves, sobre qüestions musicals, sobre excursionisme, sobre els valors personals i socials, sobre educació, lleure, etc.
- ✓ Col·laborar durant la colònia, en algun taller, excursió o activitat amb altres seccions de l'ACN: amb la d'esports, amb la de cant coral (tot i que hi ha alguns monitors que hi pertanyen, és una secció desvinculada de la de colònies i únicament per a adults, no compta amb seccions ni infantils ni juvenils) o amb la de grallers,... per poder incorporar algunes de les peculiaritats de les activitats d'aquestes seccions a la colònia, o perquè els nens i joves puguin veure que la integració hi cap en altres activitats
- ✓ La necessitat de crear un protocol d'acollida per als nens amb discapacitat que s'inscriuen per primer cop a la colònia. Aquest podria ser el primer pas per a facilitar la integració: detallar tots els passos a tenir en compte per a procedir al coneixement mutu de les colònies i del nen
- ✓ Elaborar un document amb les bases psicopedagògiques que fonamenten tot el procés del projecte de colònies, des de l'inici de la programació fins a la darrera reunió d'avaluació
- ✓ Completar el document de les funcions dels monitors durant la colònia amb totes les funcions que realitzen abans i després de la colònia, considerant les diferents funcions segons si es situa en una comissió o en una altra
- ✓ Disposar d'una guia d'activitats adaptades, per exemple d'esports en que les normes i regles tinguin en compte les condicions de les persones amb discapacitats físiques, psíquiques o sensorials per practicar un determinat esport o les adaptacions de material necessàries
- ✓ Facilitat per disposar de vehicles per a les persones amb discapacitat durant les colònies d'estiu des de les administracions públiques o des de les associacions de discapacitats

- ✓ Crear majors possibilitats de connexió entre les escoles i les entitats de lleure

Propostes en relació a l'àmbit del lleure per a les persones amb discapacitat

- ✓ Que les persones amb alguna discapacitat tinguin més informació sobre activitats de lleure integradores, per tal que hi puguin tenir accés més nens i joves o persones adultes
- ✓ Ajudes institucionals o subvencions per poder fer assequibles les colònies i altres activitats de lleure a tots els nens
- ✓ Desenvolupar serveis d'oci més innovadors i amb més variació perquè els nens puguin triar tant les activitats de lleure que prefereixen com el poder realitzar-les en el lloc que més els interessi
- ✓ Identificar les necessitats i els interessos d'oci de les persones amb discapacitat per a poder crear programes que els facin realitat
- ✓ Crear la necessitat a les empreses, a les associacions, a l'Administració, etc. d'implicar-se en fer efectiva una oferta de qualitat i accessible

7. Seminari Pràctic Virtual

El projecte de Pràcticum és un treball individualment elaborat perquè correspon a una assignatura dels Estudis de Psicopedagogia.

El Pràcticum té un caràcter diferenciat, en tant que implica realitzar unes pràctiques tutoritzades, i un projecte que integri els coneixements teòrics i pràctics treballats en el transcurs dels estudis.

L'assignatura de Pràcticum, implica d'una banda dur a terme una proposta d'intervenció com a psicopedagog/a en l'àmbit escollit, de l'altra participar en un seminari de casos amb altres companys i/o companyes d'estudis que realitzen projectes paral·lels guiats per un mateix consultor.

En el Seminari Pràctic Virtual ¹⁸(SPV) que he participat s'ha presentat un conjunt de 5 casos reals que formen part de 5 projectes d'intervenció diferents.

L'eix que connecta tots els casos cal situar-lo en el treball del psicopedagog/a en l'assessorament i la intervenció que realitza per proporcionar el suport que cal per resoldre el problema que motiva la demanda d'intervenció psicopedagògica.

En els casos, que tot seguit reproduïxo, la tasca del psicopedagog/a es situa en diferents àmbits: l'àmbit escolar, el familiar, el de lleure,... i en la connexió de tots ells, en tant que la persona rep influència de tots ells, i tots els entorns en que participa habitualment també reben la seva influència. En la presentació de cada cas, es proposen possibles respostes per atendre globalment a la persona que presenta alguna dificultat.

Aquests casos han generat un debat en el que s'ha aportat elements de reflexió i punts de vista diferents que exposo en la síntesi que segueix a la presentació dels casos.

---

¹⁸ En aquest apartat referent al Seminari Pràctic Virtual, cal realitzar una síntesi, el contingut de la qual, es determina en funció del percentatge de presencialitat establert en el projecte de Pràcticum de cada alumne. Si la presencialitat és del 70%, la síntesi estarà referida només al propi cas. Si la presencialitat és del 50%, la síntesi estarà referida al conjunt dels cinc casos del grup.

7.1. Presentació dels casos

Seminari pràctic virtual

Ma. Teresa Mas Vidal

LA INTEGRACIÓ DE PERSONES AMB DISCAPACITATS EN EL LLEURE Una resposta educativa i social: les colònies integradores

Raons de l'elecció del cas

El cas pràctic que tot seguit exposo cal situar-lo en l'àmbit del lleure. Es tracta d'un projecte de pràcticum que té per objecte l'orientació i l'assessorament als monitors d'unes colònies d'integració de nens i joves discapacitats i la col·laboració en l'elaboració de la programació d'un dels torns de les colònies, que es durà a terme durant la primera quinzena d'agost.

A hores d'ara la matrícula dels dos torns de juliol ja està pràcticament tancada. La del torn d'aquest pràcticum, en canvi, té un desenvolupament de matrícula més lent, per la qual cosa, encara no se sap la totalitat de nens i joves que hi participaran. Per aquest seminari cal, doncs, triar un cas anterior que tingui continuïtat aquest any: el Jordi, que va participar l'any anterior i aquest any ja ha formalitzat la matrícula per a participar en el tercer torn, és el noi que protagonitza aquest cas pràctic.

Tal i com s'explica en la presentació del cas, hi ha tot un ventall d'opcions de debat per les circumstàncies de la casa de colònies, el tipus de trastorns dels nens d'un dels torns, que afecten en un grau més o menys sever la mobilitat de la persona - tot i que per causes ben diferents -, la problemàtica de l'assignació al grup A o B dins la colònia, la possibilitat d'establir una intervenció que afecta totes les activitats i també tots els participants de la colònia: monitors, nens i adolescents, etc. fa que hagi triat el cas d'en Jordi per a participar en aquest seminari virtual.

En el debat que pot propiciar aquest cas es poden argumentar decisions en benefici de tots els nens de la colònia i no solament per al Jordi, ja que la intervenció psicopedagògica en aquest cas reuneix qüestions d'adaptacions, aspectes funcionals i d'organització, qüestions ètiques, etc.

Presentació del cas

En Jordi és un noi de 14 anys que cursa estudis de secundària en un centre ordinari de Barcelona. Té una discapacitat motriu produïda per una espina bífida, que li provoca un trastorn de la mobilitat i el fa dependre d'una cadira de rodes. Té, però, molta

autonomia perquè és molt eficaç amb els braços, això li permet desplaçar-se sol, si les condicions del terreny ho permeten, posar-se sol de la cadira al llit, etc.

Com a conseqüència del seu problema medular té una incontinença urinària que l'obliga a utilitzar una sonda 3 cops al dia, cosa que realitza tot sol però millor si té l'ajut d'un monitor. Aquesta circumstància fa necessari un espai privat, no sols per la intimitat que requereix, sinó també per l'olor desagradable que implica.

L'any anterior, en Jordi va participar al tercer torn de les colònies. Com tenia 13 anys anava al grup A (nens de 8 a 13 anys). Es va adaptar molt bé al grup i es va mostrar content durant tota la colònia. Aquest any, ja complerts els 14 anys, s'ha inscrit novament al tercer torn, i ha manifestat expressament la seva il·lusió per participar i per formar part del grup d'adolescents com li correspon per edat (grup B, de 14 a 17 anys).

El context de la intervenció

La intervenció cal situar-la en l'àmbit del lleure. Concretament es tracta d'unes colònies d'estiu per a nens i joves de 8 a 17 anys d'edat. La característica que ha motivat la realització de l'assignatura Pràcticum en aquest context, és el fet de ser unes colònies d'integració, o d'inclusió, amb nens i adolescents amb discapacitats més o menys severes.

Les colònies són una de les activitats que organitza una associació cultural sense ànim de lucre situada a Lleida en la que hi participen nens i monitors d'arreu dels Països Catalans. L'associació té entre el seu ideari el foment de la catalanitat, en el sentit de pertànyer a un poble, d'estimar-lo i de respectar-lo i el foment de fer conèixer aquest poble, la seva cultura, les seves tradicions, la seva llengua,... sempre dins d'un context d'interculturalitat i de globalització.

La programació d'aquestes colònies inclou les activitats de lleure típiques d'animació, dansa, jocs, excursions,... però també un projecte al voltant de la música i uns objectius d'integració, d'educació en valors i un coneixement del medi natural i social que apropi al coneixement del poble i de la cultura de Catalunya.

Entre les activitats que realitza la colònia no hi falten excursions curtes per l'entorn i excursions més llargues que impliquen passar una nit d'acampada. El grup d'adolescents realitza, a més a més, una travessa per la muntanya que dura 3 dies. Aquest any la primera nit de la travessa està previst passar-la en un refugi, mentre que la segona es farà una acampada en tendes. També hi ha l'ascensió a un pic, però, tot i que es procura que tothom pugui ascendir, hi ha punts d'estada per als que no tinguin prou força per a continuar o no puguin.

La travessa requereix fer una part del viatge en autocar. I un problema afegit és que fins al moment no s'ha disposat mai d'un vehicle adaptat per al trasllat dels nois amb discapacitat motriu. Per poder fer que aquests joves puguin compartir l'experiència de

viure la natura des d'aquesta altra vessant que és l'acampada, les vetllades nocturnes, les tertúlies,... alguns monitors han d'anar amb vehicles particulars per poder fer front a la necessitat de dur les cadires de rodes i el material que els nois no es poden fer càrrec.

Característiques de les colònies

Les colònies s'organitzen cada estiu en 3 torns quinzenals. En els 3 es dona la característica d'integració, però és en el darrer que hi ha nens i nenes i adolescents amb discapacitats més severes. Això és així perquè es tracta d'un grup poc nombrós, al voltant de 50 – 60 nois, mentre que el primer i el segon torn, en canvi, són grups molt nombrosos, d'uns 130 nens i joves en cada torn.

Un equip de 55 monitors fa possible aquest projecte. Hi ha un grup amb una molt dilatada experiència en l'organització i realització de colònies. Entre aquests, és significativa la presència de professionals relacionats amb el món educatiu, varis mestres, una pedagoga, un psicòleg, una psicopedagoga. I hi ha un grup de joves novells, la majoria dels quals han estat participants de les colònies, gairebé tots són estudiants que han realitzat els cursos per a ser monitor i cursos de socorrisme. Tots ells són voluntaris que, de manera altruista, prenen aquest projecte amb molt d'interès, il·lusió, disciplina i responsabilitat.

Les colònies tenen lloc en una casa situada al Pirineu que no és de propietat de l'associació, cal doncs, llogar la casa i els serveis necessaris per al seu manteniment. La casa té dos pisos. Les cambres dels nens i nenes de 8 a 13 anys es situen a la planta baixa, mentre que les cambres per als adolescents de 14 a 17 anys se situen al primer pis. La casa no disposa ni d'ascensor ni de cap altre aparell elevador adaptat per als nens i joves que han de desplaçar-se amb cadira de rodes. Aquesta, junt amb la manca d'adaptació en els lavabos i dutxes, són les barreres més importants per a la vida quotidiana a la colònia.

Concreció de la demanda

Una cita del mòdul 4 de l'assignatura "Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials" que ens marca la línia de l'actitud que cal adoptar per prendre decisions i que en aquest cas ens pot servir de guia:

"La suma de punts de vista centrats en els problemes sol frenar el desenvolupament, mentre que la suma de punts de vista centrats en les solucions afavorirà el desenvolupament"
--

En el tercer torn de colònies, si es confirma la previsió de matriculació, a banda d'en Jordi, hi haurà un altre noi que, a l'igual que en Jordi, anava l'any anterior al grup A i aquest any passarà al grup B d'adolescents. Aquest noi presenta problemes motrius per causa d'una malaltia òssia, però no utilitza cadira de rodes. En aquest grup B, es

trobaran amb un noi amb un retard mental, que ja era adolescent l'any anterior i que s'agrupava, voluntàriament, al grup A o B segons els seus interessos. És a dir, que:

- en el grup B, d'adolescents, hi haurà 3 nois amb alguna discapacitat, però sols en Jordi requereix cadira de rodes per a desplaçar-se.
- en el grup A hi haurà dos nens amb problemes de desplaçament: una nena que necessita caminador i un nen que necessita cadira de rodes. Tots dos són d'edat molt més petits que en Jordi.

La demanda es concreta en el treball d'assessorament i intervenció amb els monitors com a estratègia per afavorir el màxim nivell d'integració del noi en aquest context de lleure:

1. Quin tipus d'intervenció caldria fer amb els monitors?.

Si en Jordi s'adscriu al grup B, cal plantejar l'esforç i la responsabilitat que requereix als monitors i els problemes de barreres arquitectòniques com:

- ✓ la seva participació en algunes activitats que realitzen els adolescents que suposen un major risc i una major dificultat. Hem de tenir present que ja hi ha dificultats en activitats més simples -comunes a tots els nens- com el banyar-se a la piscina de la colònia o al riu, o en la participació en alguns jocs i/o esports que es realitzen en grup
- ✓ la dificultat per accedir als dormitoris, no sols a la nit, sinó durant qualsevol altre moment d'estada a la colònia
- ✓ la seva participació en la travessa per la muntanya
- ✓ etc.

Si en Jordi es adscriu al grup A, implica plantejar-se qüestions com:

- ✓ la influència de les expectatives en la presa de decisions
- ✓ l'educació en els valors de tolerància, respecte, ajuda mútua,...
- ✓ la participació amb el grup d'iguals i la influència d'aquests en el comportament i les actituds
- ✓ etc.

2. Quines intervencions es poden fer amb el noi?. Tant si es adscriu al grup A com al B, implica reflexionar sobre qüestions ètiques i/o psicopedagògiques com ara:

- ✓ La seva implicació per raons de motivació, interessos i necessitats
- ✓ la discriminació per raons pràctiques i funcionals
- ✓ la incidència en l'autovaloració i l'autoestima que suposa una o altra decisió
- ✓ etc.

3. Quines intervencions amb la seva família? Com pot la família ajudar en la presa de decisions d'adaptacions per al seu fill en la colònia?

Tutor: Ramon Duch
Estudiant: Consol Lumbierres Naya
Seminari Pràctic Virtual.

1.- Presentació del cas.

La Carme és una alumna de 1r d'ESO, amb una pèrdua auditiva pregona (DAP) de primer grau, (amb restes dins a 4000 Hz) per la qual cosa porta audiòfons des de molt petita. La seva comunicació es basa sobretot en la lectura labial i les restes auditives com a sistema per a comprendre el llenguatge oral; la parla és el sistema utilitzat per expressar-se.

No és conscient de les seves dificultats i limitacions. S'observa un desajustament entre les seves característiques i possibilitats i les seves expectatives; es considera intel·ligent i molt capaç. Aquest desajustament està condicionant la capacitat d'aprendre i d'interessar-se pels continguts escolars.

Els professors i l'equip directiu ja van demanar a principi de curs, assessorament al psicopedagog i al representat del CREDA, per aconseguir un bon acolliment i integració de l'alumna amb D.A. a l'ESO.**(relació amb el projecte)**

Com era la primera vegada que es trobaven amb una alumna amb aquestes necessitats, es van plantejar aquesta nova experiència com un repte d'atenció a la diversitat. **(Interès en el context d'intervenció per l'especialitat i la pràctica psicopedagògica)**

En aquest moment, a principis del tercer trimestre es pot dir que s'està aconseguint, amb la col·laboració del psicopedagog, la logopeda, i la implicació de tots els professors que han volgut coordinar els seus esforços per adequar els continguts i objectius a les necessitats de l'alumna. Actualment es mostra autònoma per a orientar-se i desplaçar-se amb seguretat en els espais del context escolar i en altres espais d'entorns més immediats (poble). A part de ser capaç d'orientar-se i organitzar-se temporalment, com de gestionar adequadament l'agenda i el calendari.

2. Narració.

Context, Dinàmica del centre educatiu.

El problema sorgeix al preparar el crèdit de síntesis per aquest trimestre.

Primer de tot, explicar que el crèdit de síntesis, consisteix en parar el ritme normal de les classes per una setmana i dedicar-se tots els alumnes a realitzar un treball de recerca sobre el Baix Segrià i un tríptic com a propaganda turística de la Comarca.

Els objectius del crèdit de síntesis es basen en que tots els alumnes agrupats en grups de quatre o cinc realitzin unes activitats on puguin demostrar de forma autònoma els seus coneixements i aprenentatges, és un treball d'investigació, on es globalitzen totes les assignatures amb un objectiu comú, conèixer la comarca i compartir coneixements i experiències.

Els alumnes durant aquesta setmana tenen un sol professor o tutor que coordinar i guiar el seu treball d'investigació.

Formulació del problema i /o la demanda.

La logopeda opina , que la Carne no pot perdre el seu ritme normal de classes amb ella, ja que el seu nivell de competències, en relació al currículum de l'etapa de primària se situa a finals del cicle mitjà, i que necessita tota la seva ajuda ,per poder portar un mínim seguiment de les classes de 1r d'ESO, per tant proposa que durant la setmana del crèdit de síntesis, la Carne continuï assistint a les seves classes. Encara que reconeix que com a logopeda sempre a d'estar al servei de l'alumna i de les propostes del centre.

Exposant a la coordinadora que la Carne és una alumna que davant els canvis en les rutines de treball, generalment reacciona amb inseguretat i una certa desorientació; a part de tenir dificultats per treballar en grup ,sentint-se molt més còmode treballant individualment o en parella.

En canvi la tutora de la Carne, considera que aquesta setmana, té que realitzar les mateixes activitats que la resta de companys de la seva classe, que pot ser molt positiu per a ella i per al seu procés de socialització, compartir coneixements i vivències amb els companys a part de conèixer millor la seva comarca.(objectiu funcional i pràctic)

Alguns professors de primer manifesten també que el crèdit de síntesis, és posar en pràctica una estratègia de cooperació entre els companys , i que aquesta pot ser molt beneficiosa per la Carne i per a tot el seu grup..

A part que realitzar el crèdit de síntesis, afavoreix la seva integració al centre. I ja que està dins del currículum, es convenient per al procés de normalització de la Carne , fent sempre , les oportunes modificacions i adaptacions a les seves possibilitats.

Encara que reconeixen una certa preocupació, pel fet de ser tutors d'una alumna amb D.A i consideren que necessitarien una certa preparació o formació, per part d'un especialista.(**Condicions i requeriments del cas: professionals implicats**)

Davant aquest problema, l'equip directiu decideix demanar assessorament a la psicopedagoga del centre ,referent a les següents qüestions:

Què és lo més adient per la Carne, continuar amb els seu ritme de treball i reforçament amb la logopeda, o interrompre el ritme de classes per realitzar amb els seus companys el treball de síntesis?

A part es plantejar quin pot ser el millor tutor per el grup de la Carne?, ja que necessita molt el suport de l'adult fins i tot en les tasques mecàniques, I aquest ha de ser una persona coneguda i pròxima a l'alumna?.

També es demana al psicopedagog, assessorament per adequar el currículum, i en aquest cas concret el crèdit de síntesis a les necessitats dels alumnes amb D.A.

Al temps que es planteja si la figura del psicopedagog ha d'actuar com a mediador entre la logopeda i la tutora de l'alumna? Quina ha de ser la seva posició? Com i quines idees pot aportar per traure el major profit d'aquesta activitat ? Quines aportacions pot fer la logopeda al crèdit de síntesis,? Com pot coordinar esforços amb la tutora perquè l'alumna pugui aprofitar l'aprenentatge d'aquesta experiència?.

I per últim es demana al psicopedagog assessorament al professorat en l'elaboració del crèdit de síntesis, ja que els ensenyants , coneixedors de la seva àrea curricular i de la metodologia adequada, no se senten prou competents per a adaptar-la a les necessitats educatives de l'alumna amb D.A.?

3.Propostes de discussió al grup.

Davant aquesta situació em plantejo:

A) Com s'ha de situar el psicopedagog davant d'aquest tipus de demandes?

B) Com s'ha de treballar amb la logopeda i la tutora , per aconseguir que l'alumna sortí beneficiada d'aquesta nova experiència?

C) Quines estratègies ha d'adaptar el centre , en aquestes activitats , per adequar-les i apropar-les als alumnes amb n.e.e?

D) Que és el més adient per la Carme continuar amb el seu ritme de treball i reforç o canviar-ho durant uns dies per un treball de recerca ?

E) Quin podria ser el tutor o coordinador del grup de la Carme, en el treball de recerca?

F) Si el grup ha d'estar format per quatre o cinc companys de 1r, quins poden ser els més adients i com saber-ho?

G) A quins professors , alumnes , o especialistes ha d'assessorar el psicopedagog durant la preparació d'aquesta activitat?

H) Com es poden adequar les activitats del crèdit de síntesis, quines s'haurien de suprimir, modificar o reforçar per a que l'alumna amb D.A. pugui participar i implicar-se al màxim en les tasques?

I.) Quins recursos materials serien necessaris per treballar millor amb l'alumna?

J) Quins criteris d'avaluació es faran servir amb l'alumna amb D.A.?

K) Com serà aquesta avaluació; sumativa formativa? S'avaluarà durant tot el procés o al final d'aquest?

L) Quin tipus de formació necessitaran els professors per treballar amb l'alumna?

M) Qui parlarà o informarà als companys del grup de la Carme, sobre les estratègies de comunicació per poder treballar de forma òptima i profitosa amb la Carme?

N) És correcte que sigui el psicopedagog el que coordini l'acció educativa de tots els professors i professionals que intervenen en aquesta activitat?

Consol Lumbierres Naya

Presentació del cas.

Mª Josep Torrella Perramon

Descripció.

En Pepito actualment està fent P4 i des de l'any passat que està matriculat a l'escola, per tant ja farà aviat dos cursos que va amb el mateix grup. La mestra del curs passat veia a en Pepito com "un nen carinyós, que li agradava atreure l'atenció de l'adult, protagonista, inquiet però despert i amb interès pel que l'envolta". En algun moment podia ser absorbent i necessitar captar l'atenció de l'adult però en general se'l veia motivat. No era preocupant la seva conducta.

A principi d'aquest curs la cosa anava seguint la mateixa línia fins ben entrat el primer trimestre, i just abans de les vacances de Nadal la cosa va esdevenir cada cop pitjor. A nivell emocional, cada vegada es mostrava més neguitós, ansiós, inestable – podia passar d'estar trist a mostrar-se eufòric i desbordant en qüestió de moments... amb dificultats per contenir-se en moments donats i quan li preguntaves perquè havia fet una cosa malament era incapaç de donar una resposta. A nivell escolar, cada vegada estava més desmotivada, li calia estímulo per completar els treballs, mostrava poc interès en les tasques, es distreia molt mentre treballa, destorbava els altres. L'actitud amb el tutor moltes vegades consistia a buscar la provocació i cridar l'atenció de forma negativa ja que no ho podia fer d'una altra manera: s'aixecava i es movia molt mentre treballa, sovint mentre estaven en silenci feia sorolls o cantussejava, li costava seguir les normes perquè senzillament ni escoltava. Semblava que tingués la necessitat que s'estigués per ell, que volgués expressar el seu neguit, però sense saber com fer-ho amb paraules. Li costava exterioritzar el que li passava. Aquesta actitud d'ansietat ha provocat una manca d'atenció i d'interès pels temes que s'han treballat a classe. Actualment podem dir que no es mostra motivat per aprendre malgrat que és un nen amb un bon potencial.

Context familiar.

Els pares tenen un nivell sociocultural mitjà-baix –el pare és guàrdia jurat i la mare treballa en un bingo. Són dos germans, en Pepito és el petit i el gran fa segon actualment.

Fa un mes la mare va comunicar a la tutora en una entrevista que aquesta li va demanar que feia uns 5 mesos que s'havien separat però sense donar-hi massa importància. La tutora tenia interès per saber com estava en Pepito a casa, si també tenia el mateix comportament disruptiu, però la mare semblava com molt inconscient de la problemàtica del seu fill i la resposta textual va ser "A casa està bé...és un nen molt mogut però molt carinyós". De fet ella s'hi passa molt poques estones amb ells a causa del seu horari de treball –treballa del vespre fins a la nit al bingo i fins a les 23h no torna a casa- de manera que es passen la tarda els dos germans amb una cangur. La tutora té interès per desvetllar consciència en la mare d'en Pepito de la problemàtica que presenta a l'escola i fer-li entendre que d'alguna manera el nen està patint la separació dels pares. Els nens encara no saben per boca dels pares que s'han separat.

La relació amb el pare ha estat difícil des de sempre. Sembla ser que és un senyor molt rígid, que dóna molta importància al fet de l'obediència i que més aviat els ha inspirat més por que respecte. Darrerament només el veuen alguns caps de setmana, quan els toca estar amb ell.

Intervenció

A mesura que el comportament del nen va anar empitjorant, des de l'escola es va creure oportú començar alguna intervenció. La tutora, després d'explicar en successives reunions de cicle els problemes que tenia amb en Pepito per contenir-se, es va optar per informar del cas a la psicopedagoga del centre. Aquesta va decidir fer alguna observació en diferents moments de l'horari escolar –dins l'aula, i fora en una classe de psicomotricitat- També li va passar algunes proves projectives –l'HTP-. Finalment, les conclusions que va arribar és que en Pepito és un nen creatiu, amb un bon potencial, però que està bloquejat emocionalment; hi ha aspectes que l'angoixen i això es veu especialment en el dibuix de la família: s'inhibeix molt quan ha de dibuixar els pares, sempre surt algun aspecte d'amenaçador en els altres dibuixos – drac que assetja la casa, porta tancada amb reixes (dificultats de comunicació), un arbre que cau a sobre d'una nena (ell potser?), ... La tutora per la seva part també va demanar una entrevista (en la que només va assistir la mare) amb el propòsit de concienciar els pares que el seu fill té dificultats en l'àmbit escolar –li costa contenir-se, està molt neguitós, no està centrat per la feina,....-i per saber si a casa també resulta problemàtic, cosa que ella nega o no veu preocupant. Se li ha explicat que fora bo que parlessin amb els fills de la nova situació familiar, que busquessin més moments per estar amb els nens o davant la impossibilitat per qüestions de feina, la opció de fer alguna activitat extraescolar que els permetés distreure's i no passar tantes estones a casa tancats mirant la televisió.

Aquesta intervenció passa majoritàriament per un procés de conscienciació familiar i pel canvi d'actituds a la llar. Això no és fàcil perquè depèn dels pares, que estan separats i segurament no es comuniquen amb facilitat, i de la disposició que hi posin. Tampoc no sabem què fan quan estan amb el pare ni com són les seves relacions ara actualment després de la separació (només sabem que quan la família compartia la mateixa llar els nens no tenien una bona relació amb el pare, els induï a més aviat por). A nivell escolar la tutora amb grans dosis de paciència va “trampejant” la situació com pot: l'avisava primer si no l'ha fet molt grossa, el porta a una altra classe perquè pensi sobre el que ha fet, parlen quan estan sols perquè s'ha comportat malament, quines causes l'han portat a fer una acció. Però llavors calla, i amb posat trist és incapaç de trobar una raó. Utilitza sempre que pot el reforç positiu, que no és sovint, per estimular-lo a tenir un comportament més social amb els companys.

Des de l'escola ens preocupa la poca col.laboració, inclús la poca consciència dels pares envers la separació i com aquesta repercuteix en els fills.

Propostes per a la discussió

- Quantes entrevistes més caldrà fer?
- Fora bo que tractessin el tema amb la psicopedagoga com a especialista en aquests temes més personals?
- Quina estratègia cal seguir en aquests casos per conscienciar la família i aconseguir una major implicació amb l'escola que repercuteixi en benefici dels nens?
- En l' àmbit escolar com es defineix el context de col.laboració –concreció de rols i responsabilitats entre els professionals implicats?
- Quin paper adopta la tutora, els mestres del cicle, la psicopedagoga,,,,?
- Es veu factible la intervenció d'un especialista en salut mental –CSMIJ- que alhora que fa un seguiment amb els nens acompanyi als pares perquè el procés de la separació no resulti tan traumàtic per ningú?

Val a dir que el grup-classe on està en Pepito no és gens fàcil, doncs hi ha un nen d'integració per retard en el desenvolupament, hi ha diferències de nivell en els nens de manera que n'hi ha de molt bons intel.lectualment i d'altres que els costa de seguir perquè són més immadurs. També hi ha com 5 nens més que són molt moguts i que a la mínima aprofiten per fer sarau, interrompent la dinàmica normal de la classe.

- Fora interessant plantejar una intervenció individual només amb en Pepito o és factible un treball més global amb la resta del grup-classe que pugués millorar aspectes de relació i de dinàmica de grup?
- Com enfocar-ho?
- Quines estratègies d'intervenció s'han de seguir per tal de millorar la interrelació del grup-classe?

Hi ha d'experiències de jocs simbòlics amb nens que tenen problemes de comportament. Consisteix en jugar amb famílies d'animals que estan en una capsa de sorra. D'alguna manera els nens arriben a identificar-se amb els animals i serveix de vàlvula d'escapament de les seves emocions (Sand-play). Es basa en teories analítiques – de Jung. En tot cas això seria recomanable si es pensa amb una intervenció individual a l'escola amb en Pepito.

Mª Josep Torrella

M.CONCEPCIÓ SALGADO ÚBEDA

Títol

Assessorament d'estratègies sobre la resolució de problemes o orientació pel foment de l'autoconcepte i l'autoestima?

Raons de l'elecció del cas

El meu practicum està basat en l'assessorament i l'orientació als docents d'estratègies que facilitin la resolució de problemes a l'alumnat de primària.

A l'escola on treballo durant el mes de gener s'han realitzat proves de resolució de problemes. Els resultats no són gaire excel·lents i els mestres pensen que l'error està en el procés d'ensenyament, que no és complet o que hi ha aspectes que no són treballats suficientment.

El cas que avui ens ocupa és la d'un nen, l'Anton, que la seva tutora demana ajuda a la psicopedagoga per a què l'orienti, l'assessori en el procés d'ensenyament – aprenentatge de la resolució de problemes. Una de les raons per les que demana ajuda és perquè a partir d'una realitat al centre es pugui aconseguir millorar la resolució de problemes amb la utilització de noves estratègies.

Descripció del cas

L'Anton és un nen de 7 anys, catalonoparlant, d'ambient rural que viu en un poble de 200 habitants. No té cap deficiència física, ni psíquica, ni és un nen de necessitats educatives especials. És un nen parlador, carinyós, educat, integrat dins el grup, amb bona relació amb la mestra i amb companys més grans. La seva família és de classe mitjana, els seus pares són pagesos, però interessats pels aspectes culturals i per la tasca de l'escola. És el petit de dos germans, la Lourdes la seva germana és com una "marassa", encara que només té dos anys més que ell. Físicament és un nen maquet, molt moreno. Podríem dir que és un nen interessat pel que es fa a l'escola, portant iniciatives i ganes de treballar. No amoïna mai als demés, és sensat i no es baralla amb els companys. Té bones qualitats.

L'altre dia fent una entrevista a la mestra pel meu practicum em va comentar preocupada el que feia l'Anton quan resolvia problemes.

Primer fan la presentació del problema, comentant les il·lustracions que hi ha a la pàgina i que fan referència al problema per fer-lo més creïble, després llegeixen en veu alta el problema sense cap explicació. Al final comenten els

dubtes sobre vocabulari que han aparegut. llavors la senyoreta els deix obrar sols i cadascú comença la resolució.

El problema de l'Anton apareix aquí: “ No ho entenc “, “ Com es fa”. Perdut del tot.

La mestra em comenta que és un nen dels bons de la classe, que assoleix tots els continguts treballats i que domina els procediments de les operacions. La mestra el torna a fer llegir. A partir de llavors comença un diàleg mestra – alumne per a la resolució del problema:

El nen només pensa en l'operació: “ Ah,... és una .....

La senyoreta li diu: “ Quin problema tenia la senyora”, “Què vol comprar?” “Dibuixa -ho”, Quant li costa?” “ Posa'ls el preu”. “Què et pregunta el problema?”

El nen contesta: “Ah! és una suma”

La realitza, però es torna a estancar. Ara no sap quina és la unitat de la resposta:

“Què són ampolles o escuts?”

La senyoreta: “Torna a llegir”

Resposta: “Ampolles”

Context

L'escola té 32 alumnes repartits en quatre aules , una corresponent a cada cicle: Parvulari, Inicial, Mitjà Superior.

L'escola és de nova construcció, molt àmplia, amb molta llum i amb gens de soroll extern. L'aula on va l'Anton és la classe de les Setmanes, ell està fent segon curs d'Educació Primària, i solament són cinc companys. La seva mestra és una jove de 24 anys, propietària provisional a l'escola i especialista de llengües estrangeres i és la primera vegada que imparteix classes a nens tan petits.

Cada setmana tenen dedicades unes hores a tallers que realitzen per grups, nens de diferents edats. Un dels tallers és de resolució de problemes, però aquests els fan sols completament i amb l'ajuda dels més grans als més petits.

Proposta de discussió

La demanda de la mestra és com pot ajudar a l'Anton per a què ell sol pugui realitzar els problemes. Si és bastant bo en tot com és que es bloqueja i agafa la via de “No ho entenc”.

La mestra l'acompanya en tot el camí de la resolució d'un problema des del moment que l'Anton ja diu que no sap seguir, potser és una excusa? És més fàcil dir que no en sé, que no ho entenc i així la solució és que m'ajuden?

Una altra possible via és que el nen estigui molt protegit a casa? que l'ajudin a fer tot, que li estiguin sempre al damunt i necessita sempre l'aprovació del mestre? Com podríem plantejar una possible intervenció en el context familiar?

Podem pensar que el camí que segueix la mestra i les estratègies que utilitza no són adequades? És a dir, si tingués una classe de 25 alumnes no sentiria als 10 que diuen no ho entenc i apa, a espavilar-se sols?

El plantejament del problema no és una situació quotidiana, per tant el nen pot tenir problemes al resoldre-la ja que no la veu factible. En el cas d'aquest problema era una situació creïble, però no quotidiana. Potser estaria bé donar-li algunes estratègies a la mestra per a què les seguis?

Ajuda a l'Anton les estones de tallers sobre resolucions de problemes? O seria millor que ell sol intentés buscar les possibles solucions, crear el seu propi hàbit de contestar i resoldre i així fomentar l'autoavaluació?

És un problema d'autoconcepte i autoestima? L'Anton potser creu que no és capaç de fer una cosa sol, que sempre necessita l'ajuda d'algú i quan flaqueja està demanant que estiguis per ell. Necessita que el seu autoconcepte creixi? Necessita que li valorem la seva autoestima?

Creieu que el seu problema és que no té les estratègies per resoldre un problema o bé un problema d'identitat personal?

Pot influir en ell que al ser el nen petit de la casa, faci d'això?

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA
PRESENTACIÓ DEL CAS PRÀCTIC PER AL SEMINARI DEL PRACTICUM

Llicenciatura en Psicopedagogia
Professor-Consultor: **Ramon Duch i Almo**
Alumna: **Montserrat R. Bolaño i Gallart**
CURS 1999/2000-2

0. TÍTOL

El procés de socialització d'un infant amb ceguesa a l'escola ordinària.

1. RAONS DE L'ELECCIÓ DEL CAS

Interès en el context d'intervenció, per l'especialitat i la pràctica psicopedagògica

En la tasca diària d'ensenyament-aprenentatge escolar que es duu a terme a les nostres aules, tant a primària com a secundària, hi trobem sempre presents alumnes i docents que interactuen en un espai concret, l'aula.

En el seu fer de cada dia posen en joc tot un seguit de rols que determinen en gran mesura la seva conducta. Cadascun dels participants alhora adopta un rol específic i actua en conseqüència, així trobem aquell alumne que sempre sap el que toca fer, el que sempre recorda els deures, aquell que sempre es baralla,...

Sovint aquest joc de rols entre els participants arriba a situacions extremes en les quals per exemple s'exclou a un infant del grup, es perd el respecte envers els altres, es produeixen baralles,... i és en aquestes ocasions en que sovint el docent recorre al psicopedagog per tal que aquest l'ajudi a restablir en el grup classe aquelles relacions que s'han vist malmeses.

El docent demana ajuda al psicopedagog en funció doncs d'assessor en dinàmica de grup, en expert en el desenvolupament dels infants, en psicoleg infantil... i d'aquí el reclam dels docents.

Unas docents que saben que l'evolució dels seus infants s'esdevé en un context social i és en aquest context en el que tenen sentit tot un conjunt de regles, de normes que mica a mica modelaran els subjectes concrets d'una societat. I que veuen la necessitat de treballar per tal d'aconseguir que aquest context sigui l'adequat per a poder formar els infants que la societat els exigeix.

Entenent per dinàmica de grups aquell conjunt d'activitats que afavoreixen les relacions entre les persones, que possibiliten les relacions entre les persones que tot i convida juntes i formar part d'un grup no formen un grup natural.

El tema que proposo per al debat considero que és important per a la pràctica psicopedagògica ja que ens permet de reflexionar sobre que fer per

tal d'estudiar aquells casos en que és nota que a l'aula les relacions personals estan malmeses, en que hi ha quelcom que no funciona.

Alhora ens permet de reflexionar sobre dos aspectes importants, en primer lloc sobre la importància d'aconseguir una bona dinàmica de grups i en segon lloc ens permet reflexionar sobre una relació específica que es dona dins l'aula: l'aprenentatge entre iguals.

Relació amb el projecte de Practicum

Tema del projecte de practicum:

Assessorament psicopedagògic: Un alumne cec a l'aula ordinària.

En el Projecte de treball del PRACTICUM que estic desenvolupant he previst d'estudiar un cas d'integració d'una alumna cega (L) a l'aula ordinària.

Prenc com a referents teòrics la Teoria Sistèmica de Urie Brofenbrenner i la Teoria Ecològica ja que en el cas específic dels alumnes amb NEE cal vetllar especialment per la coordinació entre els diferents contextos de desenvolupament de l'infant.

He previst contemplar els diferents contextos en els quals interacciona i es desenvolupa l'alumna: escola, classe, família, barri...vetllant per tal que el treball que es duu a terme en els diferents sistemes estigui interrelacionat per tal d'afavorir el màxim desenvolupament de l'infant.

El cas pràctic que proposo doncs per al seminari és un aspecte puntual del practicum que respon a l'objectiu de:

Valorar les relacions que s'esdevenen a l'aula entre els alumnes i assessorar als docents sobre possibles tècniques de dinàmica de grups a emprar, per tal que les relacions que es donen entre els alumnes siguin tan riques i profitoses com sigui possible, tant per a l'alumna cega com per als seus companys.

2. NARRACIÓ

Context. Dinàmica del centre educatiu. Trets bàsics.

El cas que proposo d'analitzar cal situar-lo en una escola de capital de comarca litoral. És una escola de dues línies complertes i amb alguns grups triplicats.

Es situa a la zona costanera catalana, una zona que es troba actualment en fort creixement demogràfic i que acull gran quantitat d'alumnes immigrants provinents sobretot de la zona de El Magrib.

El grup classe del qual forma part L és de segon curs de cicle inicial d'educació primària. És un grup majoritàriament catalanoparlant i força cohesionat entre ell. Formen grup des de l'inici d'Educació Infantil i per recomanació de l'assessor de la ONCE seguiran sense canvis - tret d'alguna incorporació tardana - fins a finalitzar l'etapa d'educació primària. Al grup classe hi ha un grupet de nens - entre ells l'alumna invident - que ja anaven junts a la llar d'infants.

Condicions i requeriments del cas: professionals implicats, material i informació disponible, experiència de treball prèvia, etc.

L, es una nena cega que es troba escolaritzada a l'aula ordinària, és una nena molt intel·ligent que segueix sense problemes el currículum oficial d'educació primària. Té una gran capacitat de memòria i ha adquirit un molt bon domini en lectoescriptura i en l'ús de la màquina Perkins.

En l'informe final d'educació infantil la tutora assenyalava que aquesta alumna manifestava problemes de socialització amb la resta de companys de la classe. Li costava de relacionar-se amb la resta de companys, preferia jugar sola. S'iniciava en el joc simbòlic i quan agafava gust en jugar a un joc es resistia a deixar-lo.

En un primer temps els companys la buscaven per jugar, i miraven de que s'integrés al grup jugant amb ells, se'n sentien responsables. Donat que ella no hi veu gens havia de refiar-se plenament dels companys que en ocasions oblidaven la seva minusvalia i sense voler la feien caure, no l'avisaven de perills (un esglaó, un arbre...) i això feu que ella no volés jugar-hi. Aquesta conducta per part dels companys no pot considerar-se intencionada donada la curta edat d'aquests.

En un segon moment ella va començar a entrar en la dinàmica del grup i mica a mica va començar a buscar als companys. El seu caràcter dominant però ha fet que ara ells no l'acceptin tant ja que és ella qui vol decidir sempre a que es juga, com es juga, fins quan s'hi juga...

A l'hora d'educació física quan tot el grup participa en jocs competitius, com és el cas d'una cursa de relleus, no la volen en el seu grup ja que els suposa un esforç afegit i no n'obtenen el benefici de guanyar ja que juguen amb desavantatge. Aquesta situació es dona també sovint a l'hora de l'esbarjo ja que ella vol controlar el joc i li cal l'ajuda dels companys per superar els entrebancs del patí. Cal dir que el patí en que gaudeixen d'aquesta estona de lleure hi ha els nens i les nenes d'educació infantil i els de cicle inicial i que tot i que l'espai està delimitat per als dos cicles ella sovint va a la zona dels petits, oblidant la norma d'on ha de jugar.

Formulació del problema i/o demanda. Termes genèrics i particulars.

Concreto doncs en la demanda en:

- ⇒ Quines estratègies poden emprar els docents per tal de millorar les relacions entre els membres del grup alhora que es potencia la socialització de tots els infants?
- ⇒ Com afavorir la socialització de L?
- ⇒ En un cas com el de L creieu que caldria pensar en una escolarització compartida pel bé de la seva socialització?

- ⇒ Com podem incidir en el treball dels docents pel que fa a millorar les relacions que s'esdevenen a l'aula i potenciar el desenvolupament del infants?
- ⇒ Com influeix la relació família escola en el desenvolupament social dels infants?

3. PROPOSTA DE DISCUSSIÓ EN GRUP.

Per tal d'iniciar el debat que us sembla si comencem per reflexionar a l'entorn del tema de la socialització dels infants

Si ens situem com a psicopedagogs i analitzem la demanda que se'ns formula podem reflexionar sobre

- * La necessitat de dotar al professorat de recursos per tal de reconduir els possibles problemes que es manifesten en el grup classe pel que fa referència a la socialització dels infants.
- * A l'hora de treballar jocs, us sembla que si deixéssim de banda els jocs competitius tindriem els mateixos problemes? Són positius els jocs competitius a l'escola? Com podem evitar-los en els moments de joc lliure?

Pensant en el cas específic de l'alumna cega, penseu que:

- * El procés de socialització en el cas d'aquesta alumna hauria estat més fàcil si hagués comptat amb altres companys invidents?
- * Quan a la classe hi ha alumnes amb NEE cal aplicar dinàmiques de grup concretes per tal d'afavorir la seva integració?

1. SINTESI I CONCLUSIONS

7.2. Síntesi del seminari

Llicenciatura en Psicopedagogia.

Estudis de Pedagogia i Ciències de l'Educació

Consultor: **Ramon Duch i Almo**

Seminari pràctic vital

Síntesi (grup 2)

Alumna: **Ma. Teresa Mas Vidal**

UOC. Curs acadèmic 1999 – 2000 (2)

Introducció

En el seminari virtual s'han presentat 5 casos en els que hi ha una demanda de participació al psicopedagog. Aquesta demanda es situa en diferents contextos i en cada un d'ells, el psicopedagog posa en joc diverses funcions.

Els 5 casos ens remetent a situacions escolars o de lleure, és a dir, a situacions d'ensenyament-aprenentatge i a situacions d'integració, a situacions relacionals i de socialització.

Referents teòrics i metodològics

En tots els casos l'actuació per tal de trobar respostes a les demandes que rep el psicopedagog es basa en l'enfocament constructivista en el que es considera l'ensenyament-aprenentatge com un procés, en la teoria sistèmica per la qual es considera l'anàlisi de les organitzacions en les que participa el nen, i en la psicologia humanística per la qual es considera l'anàlisi i conducció de grups.

La intervenció ha de suposar una resposta ajustada a les necessitats però no es considera un fet puntual, sinó un mitjà per a per a promoure la reflexió per trobar solucions contextualitzades a les necessitats que ens presenta cada cas, establir seqüències, proporcionar estratègies, etc.

Treball en equip, treball cooperatiu, flexibilitat per unificar criteris, per complementar els de diferents professionals són trets que els diferents participants en el seminari han considerat necessaris per a dur a terme les intervencions

Funció del psicopedagog

En el conjunt del seminari, s'ha pogut veure una xarxa d'actuacions del psicopedagog en diferents àmbits, entenent la seva actuació com a col·laborador d'altres agents educatius: educadors, família, el mateix alumne, el grup d'iguals, etc. amb l'objectiu de produir canvis qualitatius en la situació que s'exposa en els casos particulars.

En els 5 casos aquest psicopedagog és un assessor extern que realitza una acció conjunta i complementària amb els diferents professionals que requereix cada cas. El seu coneixement de la institució i de les seves necessitats i funcionament des de fora fa que tingui tenir una menor implicació des del punt de vista emocional amb el problema que planteja la demanda.

S'han valorat qualitats que ha de posseir el psicopedagog: capacitats comunicatives i socials (saber escoltar, tenir capacitat empàtica,...) així com ser capaç de generar un clima de confiança i seguretat, etc. i en tots els casos, per tal de garantir la negociació i el consens a l'hora d'oferir i de portar a terme propostes de canvi de qualitat, el seu treball es situa en col·laboració entre els diferents professionals.

També ha sorgit el tema de les falses expectatives que es generen entorn al psicopedagog, en tant que es considerat una persona que té la màgia per a poder resoldre totes les qüestions problemàtiques o com a persona que rep qualsevol tipus de demanda. Aquestes expectatives porten a la decepció de qui planteja la demanda i a un desprestigi del psicopedagog, en tant que aquest no ha estat capaç de resoldre-la.

Síntesi

El treball del psicopedagog/a ja sigui fent referència al nen, als professionals que en tenen cura o a la família d'aquest nen, cal que estigui contextualitzat en llocs i situacions en que cal que es doni la intervenció. I cal, sobretot, tenir en compte les interrelacions que s'estableixen en aquests contextos. Els casos presentats ens han posat en situacions explícites i contextualitzades, presentant, però, els següents aspectes comuns:

- Descriuen el context d'intervenció i donen informació del procés de presa de decisions.
- Donen informació dels referents teòrics, conceptuals i ètics en que es fonamenten les decisions.
- Seleccionen la informació necessària i els instruments adients per a fer-ho.
- Informen de com es valora i es tracta tota la informació que es posseeix o que cal buscar.
- Justifiquen la presa de decisions per tal de formular la resposta a la demanda plantejada.

A continuació presento la confecció d'un quadre en el que es relacionen els 5 casos en quant a aspectes comuns i aspectes diferents que s'han exposat en el seminari pràctic virtual i aspectes comuns i diferents que tindran lloc durant el desenvolupament de les fases d'actuació dels diferents casos:

FASES	ASPECTES COMUNS	ASPECTES DIFERENTS
Conèixer i analitzar la demanda	<ul style="list-style-type: none"> - la intervenció sempre ve donada per una demanda. - cal especificar quina és la veritable demanda per la qual cosa cal obtenir informació sobre el cas. 	<ul style="list-style-type: none"> - no tenim en tots els casos la mateixa informació inicial sobre el centre, el professorat, l'alumnat, el context social i econòmic, etc. - caldrà utilitzar diferents mitjans d'obtenir dades: entrevistes, proves estandaritzades, observació, informes escolars i mèdics, ...
Prendre els primers acords sobre el problema plantejat i l'actuació que s'ha de seguir	<ul style="list-style-type: none"> - es té en compte que el principi de l'atenció a la diversitat implica a tot l'alumnat i no només als alumnes objecte de la demanda - en tots els casos es considera el context d'intervenció - és una fase de reflexió bàsica per a implicar-se, participar i col.laborar en equip. - s'accepta que tota intervenció implica canvi. 	<ul style="list-style-type: none"> - els primers acords delimiten la intervenció a un alumne concret, a tota una aula, el mestre tutor,... -delimiten els àmbits d'actuació: escola, aula, pares, comunitat, ... però no tots els casos tenen en compte tots els contextos de participació dels nens: escola, família, amics...
Aclarir i reformular conjuntament el problema i els objectius	<ul style="list-style-type: none"> - la formulació dels objectius es deriva de les conclusions resultants de: <ul style="list-style-type: none"> ▪ recollir la informació necessària per definir el problema, ▪ identificar les necessitats de l'alumne, i ▪ establir les bases per a la presa de decisions més adients per actuar (elaborar el pla de treball) 	<ul style="list-style-type: none"> - els objectius a assolir en uns casos és d'integració (colònies, nena cega i nena amb deficiència auditiva), en els altres cal assessorament en la recerca d'estratègies d'intervenció, per millorar l'autoconcepte, l'autoestima en les tasques d'aprenentatge i en els problemes d'interrelació (alumne/professor, professor /família)
Elaborar un pla d'actuació	<ul style="list-style-type: none"> - elaboració d'unes estratègies d'actuació a partir de les demandes inicials formulades explícitament i de les que indirectament es fan paleses en la intervenció 	<ul style="list-style-type: none"> - el pla d'actuació serà diferent en funció de cada cas, així com el tipus i grau de suport que es proporcionarà
Participar en el desenvolupament del pla	<ul style="list-style-type: none"> - participació del psicopedagog en l'assessorament, la coordinació i el desenvolupament del pla. - el psicopedagog és el punt de contacte amb altres professionals 	<ul style="list-style-type: none"> - segons el cas el pla d'actuació abarcarà més àmbits d'actuació que els que es poden donar dins del context escolar (família, conjunt de les colònies,...) - diferents professionals involucrats segons el cas (assessor ONCE, logopeda,...)
Avaluar el procés de treball seguit i la consecució d'objectius	<ul style="list-style-type: none"> - valorar tots els aspectes que hi intervenen: material, suports rebuts, adaptacions fetes, temporalització, etc. - prendre decisions per anar ajustant la resposta educativa - les conclusions que s'extreuen del pla de treball han de ser útils per a d'altres casos. 	<ul style="list-style-type: none"> - Les estratègies per a avaluar seran diferents segons els casos: observació, mostres de treball, ...
Plantejar la continuïtat del procés	<ul style="list-style-type: none"> - es considerarà la perspectiva de prevenció i seguir unes línies d'actuació normalitzada, dins de la integració i l'atenció a la diversitat. 	<ul style="list-style-type: none"> - El grau d'assoliment dels objectius serà diferent en cada cas. En funció dels resultats obtinguts caldrà plantejar-se la continuïtat, la modificació o altres alternatives.

Quadre-resum de les intervencions del Seminari Pràctic Virtual

	Carme	L	Anton	Pepito	Jordi
Demanda	<ul style="list-style-type: none"> - Qui la realitza: l'equip directiu. - Concreció: <ul style="list-style-type: none"> -participar en el crèdit de síntesi o continuar amb el ritme habitual de treball amb la logopeda 	<ul style="list-style-type: none"> - Qui la realitza: el tutor - Concreció: <ul style="list-style-type: none"> -recursos i estratègies per afavorir la socialització -proposta d'escolarització compartida 	<ul style="list-style-type: none"> - Qui la realitza: la tutora - Concreció: <ul style="list-style-type: none"> -autonomia en la resolució de problemes 	<ul style="list-style-type: none"> - Qui la realitza: la tutora - Concreció: <ul style="list-style-type: none"> -problema de conducta a l'aula -millorar la resposta dels pares als requeriments de l'escola 	<ul style="list-style-type: none"> - Qui la realitza: el grup de monitors del tercer torn - Concreció: <ul style="list-style-type: none"> -decidir el grup d'adscripció per màxima integració d'un noi amb discapacitat motriu -assessorament als monitors
Context	<ul style="list-style-type: none"> -1r. ESO -nena amb pèrdua auditiva pregona. Lectura labial i restes auditives -desajustament entre possibilitats i expectatives 	<ul style="list-style-type: none"> -2n de cicle inicial (7 anys) -aula ordinària -nena cega -per al lleure i els esports, els companys no l'accepten -li cal ajuda per superar entrebancs 	<ul style="list-style-type: none"> -7 anys -escola rural -aula amb sols 5 nens -en la resta de matèries, bon desenvolupament escolar -bona actitud 	<ul style="list-style-type: none"> -4 anys -a l'aula, manifesta canvis emocionals sobtats, molt desmotivats, provoca l'atenció de forma negativa -l'any anterior (P3) inquiet però motivat -recent separació dels pares 	<ul style="list-style-type: none"> -14 anys -colònies d'estiu en una casa del Pirineu no adaptada -agrupació segons edat en dos grans blocs: grup A: de 7 a 13 anys i grup B: de 14 a 17 -algunes activitats diferenciades segons edat
Àmbits inter-vençió	<ul style="list-style-type: none"> -dins el centre educatiu amb docents, amb l'alumna i amb els companys 	<ul style="list-style-type: none"> -dins el centre amb docents, amb l'alumna i amb els companys -amb la família 	<ul style="list-style-type: none"> -dins el centre educatiu amb la mestra, amb l'alumne, amb els companys -amb la família 	<ul style="list-style-type: none"> -dins el centre educatiu, bàsicament amb l'alumne -amb la família -en el barri o poble 	<ul style="list-style-type: none"> -dins l'àmbit del lleure intervenció amb els monitors i el noi -amb la família
Professionals implicats	<ul style="list-style-type: none"> -logopeda -tutora -CREDA 	<ul style="list-style-type: none"> -tutor -assessor de l'ONCE 	<ul style="list-style-type: none"> -tutora 	<ul style="list-style-type: none"> -tutora -possibilitat d'un assistent social 	<ul style="list-style-type: none"> -metges -educadors de les escoles d'origen dels nens

<p>Principals temes sorgits durant el debat</p>	<ul style="list-style-type: none"> -autonomia -socialització -pèrdua del ritme de treball amb la logopeda -beneficis del treball cooperatiu -integració en el centre i en el poble 	<ul style="list-style-type: none"> -organització de l'espai -valorar les capacitats -apropar-se a la seva realitat -necessitat de ser conscient de les limitacions pròpies -beneficis aportats per companys vidents i invidents -valoració dels beneficis de l'escolarització compartida -protecció / sobreprotecció -joc competitiu /cooperatiu -treball amb els pares 	<ul style="list-style-type: none"> -manca d'estratègies per a resoldre problemes -no es veu com un problema d'identitat personal -importància de saber quins són els coneixements previs -l'ensenyament guiat: acompanyar i poc a poc deixar protagonisme a l'alumne -estratègies i recursos possibles per guiar el treball de la tutora en la resolució de problemes 	<ul style="list-style-type: none"> -màxima prioritat treball conjunt amb el nen i la família -complexitat treball amb famílies amb problemes -necessitat de donar confiança als pares -trasllat dels problemes personals a l'escola -paper de la família com a agent educatiu i socialitzador -importància d'avaluar el context escolar i familiar 	<ul style="list-style-type: none"> -valorar experiència i respectar el desig del nen -influència de l'autoestima i l'autoconcepte -recerca d'alternatives i solucions funcionals -importància de ser conscient de les pròpies limitacions -saber renunciar -problemàtica de les barreres arquitectòniques -importància del grup d'iguals en la integració
<p>Principals aportacions dels participants en el seminari</p>	<ul style="list-style-type: none"> -integrar el treball de la logopeda en el crèdit de síntesi -màxima normalització -visió parcel·lada de l'alumna per part de la logopeda -treball amb el grup d'iguals per millorar socialització 	<ul style="list-style-type: none"> -assessorar i facilitar ajudes específiques per integració en l'escola i en tots els àmbits de la vida. -màxima normalització -formació del professorat, conèixer possibilitats i limitacions -suports especialitzats (ONCE) -despertar el sentiment d'empatia a mestres i companys -proveir estratègies i recursos per desenvolupar el treball cooperatiu a l'aula i en els altres contextos (jocs cooperatius, adaptar jocs, reforç de continguts actitudinals, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> -treball des de la pràctica educativa i metodològica. Estratègies i recursos com: -representació lingüística del problema -representació figurativa del problema.. -raonar, a buscar solucions, a adquirir estratègies d'autoaprenentatge -usar material manipulatiu, material informàtic i audiovisual -experimentació prèvia per a comprendre els processos -comprendre els errors i aprendre d'aquests -enunciats d'acord amb la realitat de l'alumne 	<ul style="list-style-type: none"> -possibilitat de demanar professors de suport per aquest grup, ja que hi ha més alumnes problemàtics -col·laboració de tots el professors del cicle, davant les actuacions disruptives -determinació de la freqüència i intensitat de les conductes disruptives i provocatives -anàlisi del comportament en la situació natural en què es presenta, la classe -determinació de les variables no observables directament (emocionals i autoreguladores) 	<ul style="list-style-type: none"> -avaluar les necessitats, les possibilitats i les limitacions -escoltar l'opinió i suggeriments del nen i dels pares -màxima normalització i habilitació. -fer prevaler les estratègies que afavoreixen el treball cooperatiu -preparar un pla de formació per als monitors -necessitat de col·laboració del grup d'iguals -negociar la realització d'activitats que no pot realitzar -l'establiment de vincles relacionals i comunicatius

<p>Principals funcions del psicopedagog</p>	<ul style="list-style-type: none"> -mediador entre diferents professionals -promoure i facilitar la participació activa de l'alumne 	<ul style="list-style-type: none"> -coordinador i col.laboració entre els diferents professionals (mestres, assessor ONCE, tec.) -proporcionar informació als mestres -promoure i facilitar la participació activa de l'alumne -aportar recursos i estratègies per jocs en grup -proporcionar ajuts i suports en tots els àmbits per establir vincles relacionals i comunicatius que afavoreixin l'autoestima i l'autonomia 	<ul style="list-style-type: none"> -assessorar als docents en estratègies per a la resolució de problemes i el reforç positiu -proporcionar material seqüencialitzat per a treballar amb nen i amb els seus companys -promoure i facilitar la participació activa de l'alumne -acompanyar l'alumne en el procés de construcció del seu coneixement 	<ul style="list-style-type: none"> -coordinar el treball conjunt tutora-nen-pares (i l'assistent social o altres si és necessari) -entrevistes amb pares per conèixer context familiar -col.laborar i coordinar un pla d'actuacions conjuntes -procurar estratègies per millorar la interrelació família/escola. -assessorar i col.laborar amb el tutor en la recerca d'activitats motivadores 	<ul style="list-style-type: none"> -col.laboració en la recollida d'informació sobre el nen -elaboració d'un pla d'actuació amb continguts per afavorir l'adquisició de valors i actituds per a la integració -oferir al nen alternatives i oportunitats de participació -procurar estratègies per a l'establiment de vincles relacionals i comunicatius que afavoreixin l'autoestima i l'autonomia -procurar estratègies i recursos per desenvolupar un treball cooperatiu
--	---	--	--	---	--

Valoració personal i conclusions

La realització del seminari pràctic virtual ha estat un espai de trobada de futurs psicopedagogs en situacions reals d'intervenció en diferents contextos i àmbits socials i personals. Aquest fet no deixa de representar un aprenentatge vicari per als estudiants, aprofitant l'experiència que altres companys estan vivint en la realització del seu projecte de Pràcticum. En aquest sentit valoro el seminari com a instrument que permet posar en joc elements de caràcter conceptual, tècnic i pràctic.

Personalment m'ha permès plantejar-me preguntes sobre els continguts de les intervencions i els millors camins per dur-les a terme, i al mateix temps reflexionar sobre l'avaluació del procés seguit en l'elaboració de la proposta d'intervenció.

Aspectes com la necessitat de considerar els factors personals i emocionals de tots els implicats, o la reflexió sobre les causes que fonamenten algunes demandes, han estat poc debatuts, potser a causa de la curta dimensió temporal del seminari i del temps de realització del projecte de pràcticum.

Finalment, dir que la clau del seminari ha estat la participació conjunta dels estudiants i del consultor. Els estudiants han intentat posar-se en tots els casos en el paper del psicopedagog, i el consultor ha anat reconduint les aportacions per tal de fer sorgir en el debat els diferents temes d'anàlisi i reflexió.

8. Valoració i reflexió personal del pràcticum

Tota **intervenció** requereix tenir en compte quins són els problemes concrets que serà necessari afrontar per poder definir accions i estratègies concretes d'intervenció. Primerament és essencial conèixer les característiques dels participants, les característiques del context i les característiques de les activitats que es volen realitzar per a poder fer un **diagnòstic** i poder actuar en conseqüència.

El **seguiment** de tot el procés que es desenvolupi, permetrà proporcionar ajuts més ajustats i podrà portar a noves actuacions. Durant el **procés avaluatiu** es poden extreure els aspectes que millor han funcionat i els que cal revisar o canviar sobre la metodologia, les activitats, els materials, les adaptacions, la distribució dels grups, ... i el mateix seguiment i avaluació de tot el procés.

Aquesta breu ressenya del procés que es segueix en el present projecte d'intervenció en unes colònies d'integració és el punt inicial del procés de reflexió que em plantejo: la demanda d'intervenció, la intervenció, el seguiment, l'avaluació i les propostes de millora en la intervenció realitzada i en el propi procés d'ensenyament-aprenentatge que ha suposat aquesta experiència de la teoria en la pràctica.

8.1. Idoneïtat del tema triat

La idoneïtat del tema triat s'analiza en referència als següents subtítols:

- ✓ l'àmbit del lleure
- ✓ l'assessorament als monitors i els punts en què es dona
- ✓ el moment en que s'ha dut a terme l'assessorament
- ✓ el compromís de seguiment

Si mirem quines són les sortides professionals per a un psicopedagog/a se'ns obren camps molt coneguts com l'ensenyament reglat, la universitat, el món editorial, els organismes judicials, i també camps molt menys coneguts com el món empresarial i l'entorn social. En aquest darrer camp podem situar l'animació socio-cultural i el temps de lleure. El fet de poder realitzar aquestes pràctiques en l'**àmbit del lleure** ha estat una molt bona experiència de les possibilitats –probablement moltes estan encara per experimentar- de la tasca del psicopedagog.

Dins de l'àmbit triat, les colònies d'estiu han estat el punt on centrar l'acció. El tema, **assessorar els monitors** per a dur a terme un projecte d'integració d'infants i joves discapacitats. Aquest assessorament, a banda de l'aspecte curricular, guarda moltes similituds a l'assessorament que es pot donar en l'àmbit escolar, ja que l'objectiu és de desenvolupament integral de la persona i de socialització, i per a aconseguir-lo s'actua a través de l'educació no formal de les actituds, el comportament, els hàbits,...

situant el participant de les colònies en un context determinat i tenint en compte els interessos i les necessitats dels participants, tant monitors com infants i adolescents.

Els **punts en que es dona l'assessorament** és el coneixement de les persones que pateixen alguna discapacitat, col·laborant en l'obtenció d'aquesta informació i en la manera de traspasar-la a fitxes que puguin ser funcionals durant la colònia i unes propostes per a facilitar la integració que han estat possibles gràcies al treball, el debat, la col·laboració,... de l'equip de monitors.

Pel que fa al **moment en que s'ha dut a terme l'assessorament**, el fet d'estar present durant la programació ha permès fer una composició de les necessitats de les persones discapacitades més detallada i menys improvisada, amb la qual cosa la tasca dels monitors durant la colònia estarà més alleugerida. No obstant, el que ja hagués començat el procés de preparació de la colònia ha fet que, en relació a les reunions, calgués **adaptar-se al calendari prefixat**, impossible de modificar degut als compromisos personals i professionals dels monitors, això ha fet que la meua assistència a les reunions hagi estat:

- sols he pogut assistir a una reunió del conjunt de l'equip de monitors. En aquesta reunió ja es duia la feina feta: els jocs, les activitats, etc. Es va poder avaluar cada una de les activitats proposades i fer les adaptacions pertinents. Hagués estat interessant haver pogut entrar en el grup en el moment de constituir-se les diferents comissions i haver pogut conèixer una mica més de la seva tasca en el moment de realitzar-la
- no he pogut assistir a cap reunió de les diferents comissions de treball. Ja s'havien fet totes en el moment d'entrar a formar part de l'equip que prepara la colònia
- a les reunions de monitors de torn, he pogut assistir a dos reunions del tercer torn, que és objecte d'aquest pràcticum
- pel que fa a les reunions de la comissió de coordinació, he assistit a gairebé totes les que s'han realitzat des de la meua incorporació. No hi eren presents, però, totes les persones que formen la comissió. Les que si que hi assistien a més de la reunió havien de fer moltes tasques pròpies de secretaria -cal tenir en compte que es tracta d'una associació molt jove i amb pocs recursos i que no compta amb personal de secretaria-. La comissió és la que s'ha d'encarregar de totes les tasques organitzatives i d'administració, que són moltes: enviar cartes, respondre dubtes, reclamar documentació que no arriba, llistats, fitxes, pagaments, assegurances, compra de material, contractació de serveis, etc. i tenint en compte que sols poden reunir-se els dissabtes perquè són persones que viuen, treballen o estudien en diferents llocs de Catalunya, les reunions tenen un calendari molt atapeït de feina en la que he col·laborat en la mesura que he pogut. Així, la meua presència ha estat, també, per a col·laborar en el treball que anava sorgint en la realització de les diferents tasques. Aquesta col·laboració la considero molt positiva perquè m'ha permès conèixer totes les tasques d'organització d'activitats de lleure i implicar-me més amb l'associació cultural.

La finalització del termini per a presentar aquest treball abans de començar la colònia, fa que el contacte amb els pares hagi estat únicament en les diferents reunions

informatives, ja que les entrevistes personals amb els pares dels nens amb discapacitat que aquest any participen a la colònia per primer cop, s'ha pactat de dur-les a terme durant el mes de juliol a la colònia.

La tasca d'observador participant solament s'ha dut a terme en el moment de planificar la colònia. Hi manca la participació en les activitats que es realitzaran durant la colònia i les de la postcolònia. Hi ha, però, **el compromís de seguiment** - amb els monitors i amb el director de l'ACN- de participar en els tres torns de les colònies, sols durant alguns caps de setmana i en les reunions de postcolònia.

A més de l'exposat fins ara, cal afegir que qui realitza aquest projecte (no treballa professionalment en el món educatiu, ni ho ha fet mai) tenia interès per fer les pràctiques de Psicopedagogia en l'entorn social. Participar en aquest projecte ha suposat poder conjuntar els interessos personals amb una bona part dels aprenentatges assolits, més centrats en el món escolar que en els altres àmbits en què té cabuda la inserció laboral del psicopedagog/a.

8.2. Aspectes a valorar com a futura psicopedagoga

Per poder dur a terme les colònies integradores, cal atendre a la diversitat de tots els participants: nens/es, adolescents, monitors, directores i altres col.laboradors.

Atenció a la diversitat vol dir atendre a la persona individualment, considerant les seves característiques personals i socials en tots els àmbits que actua aquesta persona, per a poder oferir-li les opcions més adequades per a cada situació, i respondre així als seus interessos i motivacions i a les seves necessitats.

Això implica que cal un alt grau de **coneixement dels components personals i contextuals**, és a dir dels participants i del context on es trobaran. Com s'ha anat veient al llarg del treball, aquesta coneixença ha ocupat una bona part del temps dedicat a aquest pràcticum. De les persones que pateixen alguna discapacitat, s'ha intentat saber el màxim possible de dades sobre les seves capacitats, els seus interessos, motivacions, preocupacions, habilitats, hàbits,... en el context familiar, escolar, amb el grup d'iguals i a la colònia (si és un nen/a que ja hi ha estat en anteriors ocasions) per tenir-les en compte a l'hora de trobar-se els participants en aquest context.

Les **fonts de les dades** provenen dels contextos en els que es mou cada un dels nens: mestres, pares, monitors,... i el mateix infant o adolescent que participa a la colònia. Tot això per conèixer millor cada nen i poder avançar-nos, és a dir, poder preveure actituds, comportaments, dificultats,... i també per aprofitar determinades actituds i comportaments, i tot allò que pot fer, que coneix, que li agrada, etc.

Així doncs, el coneixement obtingut ens ha de servir, com a punt de partida de les actuacions que es faran tot **valorant les capacitats i no les limitacions**. D'aquesta

manera les podrem aprofitar en totes les activitats i en les **adaptacions** que calgui fer per afavorir la seva participació en jocs, en excursions, en activitats en grup, en la vida de la colònia, en l'organització de l'espai, en la distribució de monitors, ... i també una coneixença de pares-monitors, mestres-monitors, i nens-monitors, encara que alguns contactes, com ja s'ha comentat, s'ha pactat de fer-los durant el mes de juliol en les colònies.

En la intervenció que s'ha realitzat, el tipus de **metodologia** utilitzada i el moment en que s'ha realitzat la intervenció, a més de l'assessorament pròpiament dit, ha permès:

- ✓ una intervenció en aspectes de programació d'activitats, d'organització de la casa de colònies, del transport col·lectiu, etc.
- ✓ una intervenció en aspectes organitzatius, com la distribució de grups, l'assignació de monitors a cada grup: quants i quins monitors, segons el nombre del grup, les característiques d'aquest grup, les característiques dels monitors del tercer torn, etc.
- ✓ iniciació d'un fitxer de jocs amb l'elaboració de fitxes model de jocs i de resum de jocs adaptats, que a mesura que es vagin utilitzant, entraran a formar part del fitxer
- ✓ col·laboració en aspectes relacionals i elaboració de models de guions d'entrevistes a pares i a professionals docents
- ✓ col·laborar en obtenir dades sobre els nens, la seva anàlisi i la sintetització en un fitxa integral
- ✓ col·laboració en aspectes funcionals com l'adaptació de jocs, la presa de decisions sobre qui pot fer la travessa i qui no, etc.

Degut a qüestions de temporalitat, -ja que de l'inici d'aquest treball fins al moment en que s'acaba la redacció del mateix han transcorregut escassament 3 mesos- s'han donat les següents circumstàncies:

- ✓ s'ha realitzat una intervenció basada en informacions rebudes sense conèixer personalment els infants i els joves discapacitats, amb la qual cosa hi ha el sentiment que s'hauria pogut fer molt més o fer millor amb un coneixement directe
- ✓ la manca de visió de conjunt, pel fet de no poder participar completament en les quatre fases del procediment d'intervenció
- ✓ manca el seguiment d'observació, de participació i de col·laboració durant la colònia per a poder ajustar o canviar les previsions d'adaptació fetes
- ✓ manca l'avaluació de tot el procés en les diferents fases, que no es podrà posar en comú fins a la reunió del mes de novembre, amb la que clou tot el procés d'aquestes colònies i comença el procés per a les properes
- ✓ la meua participació de seguiment durant la colònia es limitarà a alguns caps de setmana, això implica que el procés d'observació participativa durant la colònia queda limitat al registre d'observacions que pugui fer personalment aquests dies. Tot i que l'anàlisi de les mateixes serà completat amb les aportacions de les observacions que realitzin els monitors de la colònia. Aquesta escassa presència provocarà una escassa col·laboració amb els monitors i els directors durant la

- colònia pel que fa a la coordinació pedagògica i a l'assessorament en la presa de decisions d'adaptació i d'atenció a la diversitat que puguin sorgir
- ✓ un altre aspecte negatiu, conseqüència del punt anterior, rau en la poca interacció amb els infants i joves de la colònia i amb els monitors
  - ✓ manca valorar no sols la intervenció assessora, la utilitat de les adaptacions fetes, i la idoneïtat de les decisions preses, sinó que també cal valorar la satisfacció dels monitors i dels nens i les relacions que s'estableixen en cada tipus d'activitat per tal de fomentar unes o les altres en determinats moments

D'altres dimensions que cal valorar com a futura psicopedagoga, s'indiquen resumidament tot seguit:

- primerament cal dir que la presència en el grup de qui realitza aquest treball, ha tingut una molt **bona acollida** i s'ha valorat que podia aportar una **visió crítica**, des de fóra, de la seva tasca que realitzen els monitors: el punt de vista d'un **observador participant** podia ser positiu, útil i encoratjador per millorar, sempre, o per canviar, si calia.

També s'ha valorat el no tenir el compromís i el lligam dels monitors envers llur tasca, cosa que pot emmascarar les valoracions quan es fan des de dins. Aquesta bona acollida ha possibilitat unes sessions de treball molt cordials, de diàleg, de consulta, de suport mutu envers la tasca, ...

- tota la informació recollida ha de servir per conèixer el nen, però mai per a etiquetar-lo. Cal **fugir de les classificacions**, dels prejudicis contra unes determinades característiques personals que limiten la capacitat d'acció i que poden tenir conseqüències negatives en l'autoestima del nen i en els objectius que es pretenen aconseguir tant personals com de grup
- els models d'entrevistes amb els pares i amb els professors, els models de fitxes de jocs, o els d'adaptacions de jocs, o el guió de la reunió amb els grups de pares, han estat elaborats de manera que puguin ser fàcils de seguir i puguin servir d'orientació per tractar diferents aspectes en un moment donat. Tot i que hi ha preguntes tancades per unificar criteris, s'ha assignat un espai per a matisacions i per aportar totes les qüestions que es cregui convenient.

Aquests guions poden quedar en segon terme segons com es vagi desenvolupant l'entrevista o la reunió, ja que depèn de **múltiples factors** com són l'experiència dels pares en la participació dels seus fills en activitats com les de la colònia, o factors motivacionals, afectius, socials, econòmics, de situacions específiques o puntuals dins de la família, etc. que en aquell moment poden preocupar més als pares o als mestres i que és important de tenir en compte perquè poden afavorir la integració del nen

- la meua tasca ha tingut el rol d'**intervenció externa**. Ha estat una tasca d'assessorar els monitors en l'atenció a 8 nens amb discapacitats motrius. No es

tracta, però, d'un assessorament per a casos individuals separats que tenen algunes característiques comunes, sinó de la **integració** d'uns nens amb discapacitats comunes en el conjunt del seu grup i de tota la colònia

- també ha estat una **intervenció interna**, en tant que s'ha col·laborat amb la comissió de coordinació en l'organització dels grups, donant suport en tasques de selecció de material, en tasques administratives, etc. com un altre membre de la comissió
- algunes característiques de les deficiències que presenten els infants i adolescents generen **expectatives** negatives dels monitors, en tant que porten a pensar que aquests infants i joves no podran fer determinades activitats, que no se'ls podrà demanar un esforç, que potser els monitors són molt idealistes en pensar que podran dur a terme el projecte que pretenen, que potser no sabran respondre bé a les necessitats dels nens i nenes sense caure en la sobreprotecció, etc. Els monitors s'adonen que tenen aquestes expectatives i això els produeix angoixa d'una banda, i esperit de superació de l'altra. En aquest sentit, l'assessorament ha proporcionat més coneixement i millors possibilitats de control de les situacions i ha servit per eliminar o minvar aquestes expectatives negatives.

Aquest projecte s'hauria de completar essent, durant el mes d'agost, a la colònia i actuant:

- ✓ des de fora, fent el seguiment dels casos d'integració
- ✓ des de dintre:
  - realitzant algunes de les tasques que fan els monitors
  - formant part de la comissió de coordinació
  - col·laborant en l'organització de tot l'equip de les colònies
  - col·laborant en la coordinació de les diferents comissions
  - vivint i participant en les activitats que s'hi realitzen

Amb la qual cosa s'aconseguiria:

- un millor coneixement del context d'integració
- una interrelació amb els nens que ara no s'ha pogut donar
- una interrelació amb els monitors, que ara sols s'ha donat en situacions formals de reunions
- una interrelació amb els pares, que sols s'ha pogut donar en unes reunions en gran grup i de manera aïllada del context de colònies
- un millor coneixement de les interrelacions que es donen entre nens i monitors
- un millor coneixement de les barreres que suposa la convivència i les activitats per als nens amb discapacitats
- aportar noves idees, diferents mètodes o estratègies per a la integració
- aportar idees per a millorar aspectes de la colònies que poden beneficiar a tots els nens a més a més dels que són objecte d'aquest treball

Ja en un àmbit personal i fent una **prospecció**, l'experiència dins de la colònia, podria suposar un enriquiment per a la meua formació com a psicopedagoga. Concretament em podria proporcionar:

- estratègies i metodologies pròpies de l'animació, que tenen lloc a la colònia i que poden suposar, en un moment determinat, un mitjà per concentrar l'atenció dels nens, per distreure'ls de preocupacions, per formar grups cohesionats, per valorar l'esforç de fer una tasca en grup o individualment amb un objectiu, etc.
- estratègies i metodologies utilitzades pels monitors per formar ells un equip, per a la distribució i organització de tasques col·laborant i participant tothom, per conèixer el treball rigorós de les comissions des de la vessant que els monitors el realitzen, per exemple avaluant, programant, assajant els jocs, avaluant inconvenients i possibilitats,... abans de donar-los com a definitius en la programació de la colònia.

Per a un futur psicopedagog/a aquesta manera de treballar és convenient de conèixer perquè pot ser útil en ocasions en què cal treballar en equip; per a crear el clima de motivació, de treball responsable, de relacions de col·laboració, per prendre decisions consensuades en la resolució de problemes, etc. tenint en compte que aquestes característiques es donen entre un grup de monitors molt joves d'edat (la majoria de 18 a 25) que realitzen aquesta tasca com a voluntaris dins d'una associació sense ànim de lucre.

8.3. Dificultats sorgides

Les dificultats sorgides han estat:

- de temporalitat, en tant que el Pràcticum requereix un treball que cal realitzar en una extensió de temps més dilatada per a poder veure l'efectivitat de la tasca realitzada
- del procediment seguit:
  - la preparació del *pla de treball* ocupa un gran nombre d'hores del total previst per a l'assignatura. Aquest temps, més el temps de *presencialitat* al centre on es desenvolupa el projecte, s'enduen gairebé la totalitat del temps previst per tota l'assignatura. El posar per escrit tota la feina feta i revisar-la sobrepassen en molt el temps estimat
  - la tutoria en el centre, ha estat de revisió del *pla de treball* i de facilitació d'algunes referències bibliogràfiques. En començar el treball, degut a motius laborals de qui l'havia de realitzar aquesta tutoria, no s'ha dut a terme per no poder estar present en el centre. No obstant, les funcions tutorialmentals han estat presents en els directores de les colònies, que han estat sempre disposats a atendre qualsevol demanda
- escassa bibliografia trobada en relació al lleure de les persones discapacitades

- alguns pares, pel fet que el tercer torn no té lloc fins al mes d'agost, han endarrerit molt el retorn de la documentació requerida. En el moment de tancar aquest treball, encara s'està pendent de rebre algunes fitxes
- dificultat en la redacció del treball pel que fa a voler evitar discriminació per raó de gènere. S'han utilitzat mots neutres com infants, joves, adolescents, però en altres ocasions s'ha optat per la utilització del masculí per no carregar l'escrit de moltes repeticions dels mots nen/a, monitor/a, psicopedagog/a, etc.

8.4. Valoració global del Pràcticum

El Pràcticum, posa en contacte l'estudiant amb el desenvolupament real de la professió de psicopedagog/a, en tant que cal realitzar un projecte que suposa l'aplicació pràctica dels coneixements conceptuals, metodològics, procedimentals, etc.

La realització del Pràcticum suposa també un aprenentatge, un coneixement en l'acció.

En els Estudis de Psicopedagogia, destaca la preparació dirigida bàsicament a actuar dins l'entorn escolar i la poca presència d'assignatures dirigides a altres possibles sortides professionals. L'itinerari seguit ha estat més dirigit a l'assessorament curricular que a la planificació educativa i a l'atenció a la diversitat. No obstant, la formació adquirida durant els estudis ha servit per poder encarar aquest projecte de pràctiques en un àmbit diferent: el de la integració de persones discapacitades en el lleure.

Tal com he comentat en l'apartat *dificultats sorgides*, els crèdits de l'assignatura no es corresponen a la tasca que cal realitzar. El temps que es disposa per fer-la tampoc afavoreix la tranquil·litat i serenitat que cal per a plantejar-se un treball amb el suficient profundament, ja que cal tenir en compte que es tracta d'iniciar-se en una professió.

Realitzar els estudis en la UOC, sovint és una elecció que es fa per la característica de no presencialitat d'aquesta universitat. Aquesta característica cal redefinir-la amb la necessària presencialitat de les pràctiques. El sistema triat em sembla que conjunta molt bé les dues necessitats: la presencialitat en la intervenció que es duu a terme en un centre i la no presencialitat a través del Seminari Pràctic Virtual.

Cal valorar, també, el fet que l'alumne pot triar el projecte que vol dur a terme i el grau de presència en el centre. Aquestes dues característiques del Pràcticum les trobo adients perquè possibiliten atendre la diversitat d'interessos i de possibilitats de cada estudiant, i permeten adaptar les pràctiques a les altres exigències personals, familiars, laborals, ... que pot tenir l'estudiant, i a l'àmbit en el que pot o li agradaria treballar.

En el meu cas, el poder triar un àmbit social i dintre d'aquest, el lleure de les persones discapacitades, ha permès satisfer els meus interessos; i el poder triar el grau de presencialitat, també ha estat un factor que ha afavorit el poder realitzar les pràctiques, que d'altra manera -per raons laborals- hagués estat difícil de dur a terme.

El Seminari de Casos, m'ha permès conèixer l'abast d'intervenció del psicopedagog en 5 casos reals, i veure la complexitat de considerar tots els contextos en que interactua la persona que és objecte d'intervenció. La diversitat dels casos presentats i els diferents àmbits de treball del psicopedagog m'han fet especialment interessant la participació en el seminari.

Pel que fa al projecte que he dut a terme, en relació al conjunt de l'itinerari dels estudis, m'ha permès valorar la necessitat d'aprofundir en les habilitats, en els procediments i en les actituds dels psicopedagogs -i de totes les professions- perquè aquestes possibiliten afrontar situacions esperades i les no previstes

Finalment, valorar el procediment seguit:

- quant a la consultoria de pràcticum, valoro molt positivament el paper del consultor com a conductor/moderador del Seminari Pràctic Virtual, i com a assessor i guia del projecte, així com pel que fa al seu seguiment individualitzat
- quant a la tutoria en el centre, crec que manca una definició de les funcions que ha d'acomplir

La realització del projecte, a banda de les consideracions descrites, m'ha fet veure una manera de fer, d'implicar-se i respondre a necessitats personals i socials; un estil de treball; una forma d'actuar desinteressadament, amb il·lusió, amb voluntarietat professionalitzada;... i m'ha permès conèixer unes persones a les que agraeixo amb molt d'afecte, l'acolliment i el suport rebut.

9. Referències bibliogràfiques

9.1. LLibres

- ✓ **Alegre, J.** (1992): *Dinàmiques de Lleure*. Generalitat de Catalunya. Barcelona
- ✓ **Bassedas, E., Huguet, T. i altres.** (1997): *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Paidós. Barcelona.
- ✓ **Casamayor, G.** (coord.) (1998): *Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Biblioteca de Aula. Editorial Graó. Barcelona
- ✓ **Coll, C.** (coord.) (1997): *Psicología de la Instrucción*. Universitat Oberta de Catalunya. Barcelona.
- ✓ **Coll, C.** (coord.) (1998): *Psicología de la Educación*. Ediuoc. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya. Barcelona
  - ✓ Coll, C., Ponce, A., Vega, B. (1998). *Ocio y personas con retraso mental*. Editorial CCS. Madrid.
- ✓ **Cuenca, M.** (1995): *Temas de Pedagogía del Ocio*. Universidad de Deusto. Bilbao
- ✓ **Echeita, G.** (1997): *Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials*. Universitat Oberta de Catalunya. Edició experimental. Barcelona.
- ✓ **Enciclopedia Microsoft® Encarta® 98** © 1993-1997 Microsoft Corporation
- ✓ **Escola Universitària de Treball Social de Barcelona** (1988): *La integració de disminuïts en el lleure*. Generalitat de Catalunya. Barcelona
- ✓ **Fundació Enciclopèdia Catalana, SA.** (1982)., *Diccionari de la Llengua Catalana*. Barcelona.
  - ✓ **Gallardo, Ma. V.; Salvador, Ma. L.** (1994): *Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Ediciones Aljibe. Archidona (Malaga)
- ✓ **Gallifa, J.; Piñot, L.** (1986): *En equip. Programa i animació d'activitats de temps lliure*. Raima. Barcelona
- ✓ **Giné, C.** (coord.) (1996): *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Universitat Oberta de Catalunya. Barcelona.
- ✓ **Gorbeña, S., González, V. J., Lázaro, Y.** (1997): *El Derecho al ocio de las personas con discapacidad*. Universidad de Deusto. Bilbao.
- ✓ **Lain Entralgo, P.** (1960): “ *El Ocio y la Fiesta en el pensamiento actual* ”. Ocio y Trabajo. Revista de Occidente. Madrid
- ✓ **Martín, E., Mauri, T.** (Coords.) (1996): *La atención a la diversidad en la educación secundaria*. I.C.E. Universitat de Barcelona. Cuadernos de formación del profesorado. Barcelona
- ✓ **Monereo, C.** (1987): *Áreas de intervención del psicólogo de la educación en la integración escolar del alumno con necesidades educativas excepcionales*. Federación ECOM. Barcelona
- ✓ **Pérez Serrano, G.** (1994). *La educación en el horizonte del siglo XXI*. Bordón, núm. 46.
- ✓ **Quintana, J. Ma.** (1992): *Fundamentos de Animación Sociocultural*. Narcea. Madrid

- ✓ **Trilla, J.** (1996): *La educación fuera de la escuela*. Ariel. Barcelona
- ✓ **Urquía, B.; Pérez-Portabella, Francisco J.** (1978): *Orientaciones psicopedagógicas para la integración del deficiente*. Editorial CEPE. 3ª edición. Madrid
  - ✓ **Verdugo, M.** (dir.) (1995). *Personas con discapacidad*. Siglo Veintiuno de España Editores, SA. Madrid.
- ✓ **Weber, E.** (1969): *El problema del tiempo libre*. Editora Nacional. Madrid

9.2. Videos

- ✓ **Aviñoa, J.** (coord.) (1991). *Una relació per descobrir: la paràlisi cerebral*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Editat per la UOC. Barcelona
- ✓ **Martín, M** (1995). *El uso de sistemas de signos y ayudas técnicas*. MEC (Dirección General de Renovación Pedagógica). Editat per la UOC. Barcelona

10. Annexos

Documentació

Annexa

10.1. Còpia del Full de Pre-inscripció

10.2. Còpia de la Fitxa de dades personals

10.3. Fotocòpia de la Fitxa d'informació sanitària¹⁹

---

¹⁹ Al dors de la fitxa hi ha l'espai *Observacions*.

10.4. Model. Guió d'entrevista amb els pares

Localitat i data .....

Dades personals del nen/a²⁰

Nom	.....
Cognoms	.....
Edat	..... anys
Nom pare o tutor i activitat professional	....
Nom mare o tutora i activitat professional	....
Germans	Nombre de germans ..... Lloc que ocupa entre els germans .....
Activitats que més l'interessen	....
Mesures d'adaptació adoptades	....
Recursos que precisa	....

Dades del centre d'esplai al que assisteix

Nom del centre	....
Tipus de centre	....
Activitats que hi desenvolupa	....
Dies i horari	....
Relació amb companys	....
Altres dades d'interès	....

²⁰ Totes les preguntes que consten en aquest guió d'entrevista són orientatives i cal valorar en cada cas segons com es va desenvolupant l'entrevista, la conveniència de fer-les o no, en tot cas, cal provocar una conversa informal en la que vagin sorgint els temes desitjats.

Qüestions sobre el nen en el context familiar	Respostes ..... (indicar pare, mare o tutor/a)
Activitats que realitza de forma autònoma a la llar (domèstiques, d'higiene personal, d'entreteniment,...)	
Oportunitats que se li proporciona	
Activitats en les que mostra més dependència de la família	
Influència de la TV o d'altres mitjans de comunicació. Indicar què li agrada més, quins programes i personatges prefereix	
Quines activitats realitza en el temps lliure	
Altres que sorgeixen ✓ - ✓ -	

Qüestionari als pares sobre educació i socialització en el context familiar	Respostes ..... (indicar pare, mare o tutor/a)
Quin creuen que és el paper dels pares en l'educació dels fills	
Expectatives positives envers el que pot arribar a fer el seu fill	
Acceptació de les limitacions que suposa la discapacitat del seu fill	
Creuen que el context té una gran influència en el desenvolupament educatiu i social del seu fill	
Consideren que ells com a pares tenen influència sobre el seu fill	
Creuen que el seu fill pot fer més del que fa	
Creuen que li exigeixen poc	
S'expliquen i es raonen les normes i les pautes de conducta	
Tenen en compte les opinions i els sentiments del fill per prendre decisions Col·laboració amb el context escolar i el context del lleure	
Altres que sorgeixen ✓	

Dades del context familiar a tenir en compte per a la convivència durant la colònia.

Aspectes favorables	Aspectes obstaculitzadors

Dades del context familiar a tenir en compte per a la realització d'activitats, tallers, excursions, per la metodologia que cal emprar, etc.

Aspectes favorables	Aspectes obstaculitzadors

Dades del context familiar a tenir en compte per adaptar materials i espais.

Aspectes favorables	Aspectes obstaculitzadors

Indicar les demandes de col·laboració dels monitors fetes als pares i les possibilitats de col·laboració expressades pels pares.

Demandes de col·laboració	Possibilitats de col·laboració

10.5. Model. Guió de l'entrevista amb els professors

Localitat i data .....

Dades escolarització del nen/a

Cognoms	.....
Nom	.....
Edat	..... anys
Curs	.....
Cicle	.....
Nivell	.....
Matèries que més l'interessen	....
Mesures d'accés adoptades	....
Mesures d'adaptació adoptades	....
Recursos que precisa	....

Dades del centre escolar

Nom del centre	....	
Professor/a entrevista	(Tutor, de suport, d'àrea, etc.)	
Tipus de centre	☐ Educació especial ☐ Centre ordinari	☐ Centre públic ☐ Centre privat
Etapes	☐ Primària ☐ Secundària ☐ Altres estudis Indicar quins.....	

Modalitats d'ajuts en el centre escolar

Àrees o programes específics d'ajut	Professionals encarregats de proporcionar l'ajut	Objectiu de les intervencions	Moments en que es duu a terme
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

Aspectes relacionals

Relació amb companys a l'aula	....
Relació amb companys al pati	....
Relació amb professors	....
Relació amb professionals de suport	....
Altres dades d'interès	....

Marcar amb una “X” els enunciats més destacats. Indicar entre parèntesi les matisacions que es creguin convenients (gens/mai, poc/de vegades, bastant/habitualment, molt/sempre o altres).

Estil d’aprenentatge

☐ Té idees pròpies i imaginació en la realització dels treballs
☐ Realitza treballs dirigits amb pautes ben marcades
☐ Aborda els problemes pas a pas
☐ Aborda els problemes de manera global
☐ Prefereix els continguts que estan ben estructurats
☐ Prefereix els continguts que l’interessen
☐ Es centra en fets concrets
☐ Es centra en aspectes generals
☐ Continua realitzant un sistema de treball malgrat que no funcioni
☐ Canvia les tècniques de treball quan veu que no funcionen
☐ És perseverant malgrat les dificultats
☐ Es rendeix amb facilitat i abandona la tasca quan els resultats no són els esperats
☐ Es para a pensar abans d’abordar una tasca (és reflexiu)
☐ Comença immediatament a realitzar la tasca (és impulsiu)
☐ Té dificultats per a comprendre missatges, indicacions, etc.
☐ Enriqueix allò que aprèn amb aportacions personals

Motivació per aprendre

Nivell general de motivació:
☐ Cap (.....)
☐ Poca (.....)
☐ Regular (.....)
☐ Bastant (.....)
☐ Molta (.....)
☐ Gaudeix amb el treball escolar
☐ En el temps lliure, realitza treballs escolars de caràcter voluntari
☐ Li preocupa la seva capacitat per al treball escolar
☐ Li molesten les qualificacions més baixes d’allò que esperava
☐ Dóna molta importància a l’obtenció de millors qualificacions que els altres
☐ Li agraden els reforços positius en públic
☐ Els reforços en públic el cohibeixen
☐ .....

Estil de treball

☐ Treballa millor de forma individual
☐ Prefereix els treballs en grup
En els treballs en grup
☐ no hi participa
☐ participa activament
☐ acapara les intervencions
☐ respecta les aportacions dels altres
☐ anima a participar els altres membres
☐ Manifesta ansietat en les tasques escolars
☐ Gaudeix amb la competició en el treball escolar
☐ Té cura del material escolar propi i l'aliè
☐ .....

Hàbits

☐ Mostra atenció i escolta en silenci
☐ Presenta els treballs nets i ordenats
☐ Accepta les normes de treball
☐ Demostra tenir un comportament correcte i respectuós
☐
☐

Actitud

Actitud general
☐ mostra una actitud correcta en expressar els seves opinions
☐ se'l veu inquiet
☐ .....
Actitud amb els professors
☐ sol·licita ajut, opinions, confirmació feina, ...
☐ es mostra obert i comunicatiu
☐ li agraden les responsabilitats
☐ es mostra sensible a les indicacions dels adults
☐ .....
Actitud amb els companys
☐ mostra facilitat per a comunicar-se amb ells
☐ es mostra solidari amb ells
☐ reacciona amb agressivitat si no aconsegueix el seu propòsit
☐ evita els conflictes
☐ li agrada compartir
☐ .....

<p>Actitud en el joc</p> <ul style="list-style-type: none">
☐ es diverteix i juga de gust
☐ prefereix jugar a jocs actius
☐ prefereix jocs tranquils
☐ prefereix jugar sol , en grup
☐ prefereix jugar en grup
☐ li agrada dirigir els jocs
☐ .....
<p>Actitud envers les activitats d'aprenentatge</p> <ul style="list-style-type: none">
☐ pregunta allò que no entén
☐ mostra interès i constància
☐ necessita ajut del professor
☐ utilitza estratègies personals per a resoldre situacions
☐ .....

Indicar, en relació a l'alumne, quines qüestions preocupen més als professors en aquest moment i el motiu de la preocupació.

....
....
....
....

10.6. Model. Fitxa integral

Nom i cognoms : Edat: ..... anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell ..... // ..... torn
Tipus de discapacitat: Causa de la discapacitat:
Descripció principals característiques: <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat.
➤ Comunicació.
➤ Nivell de comprensió.
➤ Comportament.
➤ Autonomia.
➤ Alimentació.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir.
- Control d'esfinters.
Actitud general.
Activitats preferents:
Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia: <ul style="list-style-type: none">
➤ Jocs.
➤ Tallers.
➤ Excursions.
Atencions prescrites <ul style="list-style-type: none">
➤ Familiars.
➤ Mèdiques.
Adaptacions <ul style="list-style-type: none">
➤ Relacionals.
➤ Barreres arquitectòniques.<ul style="list-style-type: none">
- per a realitzar activitats:
- per desplaçar-se:
- per entretenir-se:

10.7. Fitxes integrals dels infants i joves del tercer torn de colònies

Els infants i joves que componen els casos d'integració són:

Nivell A	Nivell B
Dani	Jordi
Marta	Oriol
Alba	Xavier
Paula	Anna

<p>Nom i cognoms : Dani Edat: 11 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell A // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu i de comunicació Causa de la discapacitat: paràlisi cerebral distònica.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Incapacitat motora greu. No controla el to muscular, no realitza cap tipus de moviment precís.
➤ Comunicació.<ul style="list-style-type: none">
- Es comunica visualment, amb el moviment dels ulls:<ul style="list-style-type: none">
- Mirada cap a dalt significa SI
- Mirada cap a baix significa NO
- o mitjançant un sistema alternatiu de comunicació consistent en un tauler signes pictogràfics (sistema SPC)
➤ Nivell de comprensió. Entén i comprèn perfectament tot allò que se li diu.
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. No és gens autònom. Requereix d'una persona adulta per a realitzar qualsevol activitat. Cal donar-li menjar, vestir-lo, dutxar-lo, desplaçar-lo, posar-lo a la cadira, etc.
➤ Alimentació.<ul style="list-style-type: none">
- Pobra en proteïnes i rica en hidrats de carboni (pasta, pa, patates,...)
- El menjar ha de ser sempre triturat
- Se li ha de donar amb cullera.
- Beu i menja molt.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. Dorm sense problemes en la postura de boca terrosa i sense coixí.
- Control d'esfínters. Té control nocturn. En llevar-se al matí realitza les seves necessitats.
<p>Actitud general.</p> <ul style="list-style-type: none">
- L'adaptació depèn molt dels companys de les colònies, ja que han de ser aquests els que s'adrecin a ell per a qualsevol tipus d'interrelació. Ell es mostra content i agraeix amb una rialla les mostres d'interès i afecte.
- Es mostra content i disposat a participar en totes les activitats.
- Té bon sentit de l'humor i accepta que se li faci broma.
<p>Activitats preferents:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Li agrada molt l'aigua i banyar-se tant a la piscina, com al riu o a la banyera. A pesar que l'aigua del riu o de la piscina sigui freda li agrada participar en les activitats que s'hi facin.

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ell. En alguns jocs la seva participació serà mínima, però en cap joc es queda com a espectador.
- **Tallers** . Porta material propi per facilitar el seu treball. Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que treballi amb ell. En algunes activitats la seva participació serà mínima, però en cap activitat es queda com a espectador.
- **Excursions** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que l'acompanyi amb la cadira de rodes. En les excursions que hi ha dificultats per accedir amb cadira de rodes, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. Únicament es queda a la colònia si està malalt.

Atencions prescrites

- **Familiars** . Tenir molta cura quan es posa tens, cal relaxar-lo abans de posar-lo a la cadira o moure'l. Es relaxa molt a l'aigua.
- **Mèdiques** . (Cures o atencions específiques). Medicació i dosificació indicada en la fitxa mèdica.

Adaptacions

- **Relacionals** . En el tauler de comunicació porta incorporats elements de comunicació preparats per a fer anar durant la colònia, com per exemple el nom dels monitors, a més dels que utilitza per a demanar allò que desitja. Cal fer-li força preguntes i amb la mirada diu si o no. La conversa és molt lenta però hi ha comprensió i una comunicació efectiva.
Cal que hi hagi un adult sempre amb ell.
- **Barreres arquitectòniques** . Porta tot tipus de material que utilitza habitualment:
  - per a realitzar activitats:
    - un capçal unicorni per adaptar-hi un pinzell per pintar o una pila per fer jocs nocturns o altres eines que utilitza a l'escola per treballar en els tallers
    - una taula especial
  - per desplaçar-se:
    - una cadira de rodes
    - un caminador-carrutxes per anar lliurement tot i que no domina la direccionalitat.
  - per entretenir-se:
    - li agrada portar un cassette especial que grava i reproduïx músiques i sons i que és capaç d'accionar (de vegades no se'n surt i precisa ajuda).

<p>Nom i cognoms : Marta Edat: 11 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell A // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu. Causa de la discapacitat: paràlisi cerebral.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Camina de manera desequilibrada però sense problemes donant-li la mà o aguantant-se sola a la paret. Si cal caminar una mica, cal dur-la amb un cotxet, ja que es cansa força. Té destresa amb les mans
➤ Comunicació. Parla correctament, però de forma molt lenta.
➤ Nivell de comprensió b0
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. És força autònoma. Es vesteix sola, es dutxa sola (assegada en un tamboret), menja sola, etc.
➤ Alimentació. La mateixa que els altres nens. Mastega a poc a poc, i per això triga més en acabar cada àpat.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. Dorm sense problemes. La primera nit d'estar a la colònia s'enyorava i plorava, però ho superà ràpidament .
- Control d'esfínters. Molt bé.
<p>Actitud general .</p> <ul style="list-style-type: none">
- Es mostra una mica gelosa de l'atenció que es dedica a d'altres nens i demana sovint l'atenció dels monitors perquè li facin companyia i li donin conversa.
- És molt alegre i riallera, i mostra molta predisposició a participar en les activitats.
- Sovint es mostra còmoda per a caminar trams curts. Cal animar-la.
- Té bon sentit de l'humor i accepta que se li faci broma.
<p>Activitats preferents:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Cantar, fer jocs, etc. Els tallers li comporten més dificultats motrius.

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ella. En alguns jocs la seva participació serà mínima, però en cap joc es queda com a espectadora. De vegades prefereix quedar-se amb la companyia d'amigues de la seva edat, que li donen el seu ajut. En jocs que requereixin molta dedicació cal la presència d'un monitor.
- **Tallers** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent prop d'ella, però pot realitzar les activitats de manera autònoma.
- **Excursions** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que l'acompanyi amb el cotxet. En les excursions que hi ha dificultats per accedir amb cotxet, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. Únicament es queda a la colònia si està malalta.

Atencions prescrites

- **Familiars** . Caminar poc i sovint per a què no s'encarari. Fer algun exercici d'estiraments.
- **Mèdiques** . Cap

Adaptacions

- **Relacionals** .
- **Barreres arquitectòniques** . Necessita ajut per a superar-les.

<p>Nom i cognoms : Alba Edat: 13 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell A // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu Causa de la discapacitat: espina bífida (mielomeningocele). Nivell funcional L3 L4.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Utilitza croses per ajudar-se a caminar. A la llar va de genolls sola, sense cap altra ajuda.
➤ Comunicació. No presenta problemes de comunicació
➤ Nivell de comprensió. No presenta cap problema.
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. És autònoma en la seva activitat diària.
➤ Alimentació. Pateix una al·lèrgia alimentària al préssec.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. No presenta cap problema.
- Control d'esfínters. Té incontinència. Es sonda sola 4 cops al dia.
<p>Actitud general . -</p>
<p>Activitats preferents: - practicar la vela adaptada, tocar el piano i la flauta.</p>
<p>Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Jocs . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ella.
➤ Tallers . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent prop d'ella, però pot realitzar les activitats de manera autònoma.
➤ Excursions . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que l'acompanyi. Es cansa aviat a les caminades. En les excursions mitges o llargues, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. Únicament es queda a la colònia si està malalta.
<p>Atencions prescrites</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Familiars . ---
➤ Mèdiques . ---
<p>Adaptacions</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Relacionals .
➤ Barreres arquitectòniques .

<p>Nom i cognoms : Paula Edat: 9 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell A // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat : motriu Causa de la discapacitat: .Tetraparesia distònica</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Incapacitat motora. A casa camina a quatre grapes.
➤ Comunicació. Es comunica amb pictogrames (sistema SPC). També fa alguns gestos manuals (llenguatge de sords)
➤ Nivell de comprensió. bona
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament
➤ Autonomia. Es desplaça mitjançant el gateig i el rastreig.
➤ Alimentació. Menja de tot (trossos petits). No té problemes de deglució.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. Es convenient que descansi una mica al migdia perquè es cansa molt. A la nit dorm bé, però es mou molt i dóna moltes voltes. Millor si dorm amb el matalàs a terra.
- Control d'esfínters. Acostuma a despertar-se a la nit per a fer pipí. Demana pipí i caques (de vegades hi ha "accidents")
<p>Actitud general . -</p>
<p>Activitats preferents: - la natació</p>

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ella.
- **Tallers** . Porta material propi per facilitar el seu treball. Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que treballi amb ella.
- **Excursions** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que l'acompanyi. En les excursions que hi ha dificultats per accedir amb cadira de rodes, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. Únicament es queda a la colònia si està malalta.

Atencions prescrites

- **Familiars** . És important canviar la seva posició (estirada, asseguda, dreta,...)
- **Mèdiques** . (Cures o atencions específiques). Medicació i dosificació indicada en la fitxa mèdica.

Adaptacions

- **Relacionals** . En el tauler de comunicació porta incorporats elements de comunicació que pot fer anar durant la colònia, com per exemple el nom dels monitors, a més dels que utilitza per a demanar allò que desitja. Cal fer-li força preguntes. La conversa és molt lenta però hi ha comprensió i una comunicació efectiva.
- **Barreres arquitectòniques** . Porta de casa tot tipus de material que utilitza habitualment a la casa i a l'escola per a fer tallers.

<p>Nom i cognoms : Jordi Edat: 14 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell B // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu. Causa de la discapacitat: espin a bífida.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Incapacitat motora. Té una paràlisi de cintura cap avall. Utilitza una cadira de rodes que manipula ell sol o amb l'ajuda d'un monitor o un company si el terreny presenta dificultats.
➤ Comunicació. No presenta cap problema de comunicació.
➤ Nivell de comprensió. No presenta cap problema.
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. És força autònom. És molt eficaç amb els braços. Realitza sol les següents activitats: vestir-se, dutxar-se, desplaçar-se amb cadira de rodes, posar-se a la cadira, posar-se al llit, etc. Únicament necessita ajuda per aixecar-se de terra i posar-se a la cadira.
➤ Alimentació. Normalitzada
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. Dorm sense problemes. Es posa al llit sol.
- Control d'esfínters. Té incontinència urinària. Cal sondar-se tres cops al dia <p>Actitud general .</p> <ul style="list-style-type: none">
- Es mostra content i disposat a participar en totes les activitats.
- Té bon sentit de l'humor i accepta que se li faci broma quan s'hi ha agafat confiança.
- És mandrós i poc ordenat. Cal estar-hi al damunt.
<p>Activitats preferents:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Li agrada l'esport de la vela i juga a bàsquet amb regularitat.

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs** . En alguns jocs hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ell. En alguns jocs la seva participació serà mínima, però en cap joc es queda com a espectador.
- **Tallers** . En algunes activitat hi ha d'haver un adult o algun adolescent prop d'ell per a superar les barreres arquitectòniques, però realitza les tasques dels tallers de manera autònoma.
- **Excursions** . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que l'acompanyi amb la cadira de rodes. En les excursions que hi ha dificultats per accedir amb cadira de rodes, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. En l'únic cas que es queda a la colònia és si està malalt.
- **Travessa** . Podrà realitzar la travessa fins on puguin pujar els cotxes, per tal de poder conviure el màxim amb els seus comp anys.

Atencions prescrites

- **Familiars** . Requereix que una persona adulta el vigili en algunes activitats com ara la dutxa, o quan ha de sondar-se. Malgrat que són tasques que realitza perfectament sol, un cop al dia cal ajudar-lo a sondar-se, apretant-li la panxa per tal de procurar buidar del tot la bufeta
- **Mèdiques** . (Cures o atencions específiques). Medicació i dosificació indicada en la fitxa mèdica. Sovint pateix infeccions d'orina.

Adaptacions

- **Relacionals**.
- **Barreres arquitectòniques**.
Precisa d'un lloc privat per a sondar-se.

<p>Nom i cognoms : Oriol Edat: 18 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell B // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu i de comunicació Causa de la discapacitat: retard mental.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Es cansa aviat a les caminades.
➤ Comunicació. Bona, en relació a l'edat mental.
➤ Nivell de comprensió. Entén i comprèn tot allò que se li diu.
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament. Cal motivar-lo a realitzar algunes activitats, segons com es trobi anímicament.
➤ Autonomia. És força autònom però cal estar-hi al damunt.
➤ Alimentació. Normalitzada.
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. Dorm sense problemes.
- Control d'esfínters. Té control nocturn.
<p>Actitud general .</p> <ul style="list-style-type: none">
- Es mostra content i disposat a participar en totes les activitats.
- Té bon sentit de l'humor i accepta que se li faci broma, segons els seu estat d'ànim.
<p>Activitats preferents:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Li agrada practicar tots els esports

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs.** En alguns jocs la seva participació serà mínima, però en cap joc es queda com a espectador.
- **Tallers.** Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que treballi amb ell. En algunes activitats la seva participació serà mínima, però en cap activitat es queda com a espectador.
- **Excursions.** En les excursions mitges o llargues, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. En l'únic cas que es queda a la colònia és si està malalt.
- **Travessa.** Podrà realitzar la travessa fins on puguin pujar els cotxes, per tal de poder conviure el màxim amb els seus companys.

Atencions prescrites

- **Familiars.** ---
- **Mèdiques.** ---

Adaptacions

- **Relacionals.** De vegades cal estar amb ell i animar-lo a fer coses.
- **Barreres arquitectòniques.**

<p>Nom i cognoms : Xavier Edat: 17 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell B // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu. Causa de la discapacitat: miopatia congènita.</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Es fatiga aviat a les caminades per debilitat muscular.
➤ Comunicació. No presenta cap problema
➤ Nivell de comprensió. No presenta cap problema.
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. És totalment autònom. Cal extremar la vigilància perquè no es doni cap cop.
➤ Alimentació. Normal
➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir. No presenta cap problema.
- Control d'esfínters. ---
<p>Actitud general .</p> <ul style="list-style-type: none">
- Es mostra content i disposat a participar en totes les activitats, però sovint protesta quan cal esforçar-se una mica.
- Té bon sentit de l'humor i accepta que se li faci broma.
<p>Activitats preferents:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Vela

Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:

- **Jocs** . Cal extremar la vigilància perquè no es doni cap cop. En alguns jocs la seva participació serà mínima, però en cap joc es queda com a espectador.
- **Tallers** . En la majoria de tallers no presenta cap problema. En algun taller com el de dansa la seva participació serà mínima, però en cap activitat es queda com a espectador.
- **Excursions** . En les excursions mitges o llargues, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. En únic cas que es queda a la colònia és si està malalt.
- **Travessa** . Podrà realitzar la travessa fins on puguin pujar els cotxes, per tal de poder conviure el màxim amb els seus companys

Atencions prescrites

- **Familiars** . Ha de realitzar uns exercicis respiratoris tres cops al dia.
- **Mèdiques** . (Cures o atencions específiques). Vigilar especialment que no es constipi. Si es constipa ha de prendre immediatament la medicació i dosificació indicada en la fitxa mèdica i avisar els pares. En cas d'accident, si s'hagués d'administrar algun tipus d'anestèsia, avisar el facultatiu de la malaltia i de les indicacions que hi ha a la fitxa mèdica.

Adaptacions

- **Relacionals** .
- **Barreres arquitectòniques** .

<p>Nom i cognoms : Anna Edat: 16 anys Grup, nivell i torn: grup .... // nivell B // 3r torn</p>
<p>Tipus de discapacitat: motriu Causa de la discapacitat: hemiparèsia (D).</p>
<p>Descripció principals característiques:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Mobilitat. Incapacitat motora.
➤ Comunicació. ➤ Nivell de comprensió. No presenta cap problema
➤ Comportament. No presenta problemes de comportament.
➤ Autonomia. És autònoma en la seva activitat diària. ➤ Alimentació. Normal ➤ Hàbits:<ul style="list-style-type: none">
- Dormir.
- Control d'esfínters. Porta una vàlvula de descarrega interna.
<p>Actitud general . -</p>
<p>Activitats preferents: -</p>
<p>Adaptacions per a realitzar les activitats pròpies de la colònia:</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Jocs . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que jugui amb ella.
➤ Tallers . Sempre hi ha d'haver un adult o algun adolescent que treballi amb ella.
➤ Excursions. En les excursions mitges o llargues, el desplaçament es fa amb cotxe fins al lloc on es trobarà amb la resta d'infants, joves i monitors. En l'únic cas que es queda a la colònia és si està malalta.
➤ Travessa. Podrà realitzar la travessa fins on puguin pujar els cotxes, per tal de poder conviure el màxim amb els seus companys.
<p>Atencions prescrites</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Familiars.
➤ Mèdiques. (Cures o atencions específiques). Segueix tractament anticonvulsiu per haver presentat crisis esporàdiques, especialment en cas de febre elevada. Medicació i dosificació indicada en la fitxa mèdica.
<p>Adaptacions</p> <ul style="list-style-type: none">
➤ Relacionals.
➤ Barreres arquitectòniques.

10.8. Còpia de diferents apartats del punt 9.2 del projecte de les colònies els MCM

10.9. Model. Fitxa jocs²¹

Títol:

Finalitat			
Objectiu			
Lloc	☐ Aire lliure	☐ Interior	
Edat	☐ Nens	☐ Adolescents	
Durada	☐ Curta	☐ Mitja	☐ Larga
Agrupament	☐ Individual	☐ Petit grup	☐ Gran grup
Tipus joc	☐ Habilitat	☐ Enginy	☐ Competitiu
	☐ Altres		
Material			
Regles			
Aclariments: (esquema / dibuix / comentaris)			

Adaptacions

Tipus de discapacitat: .....

Adaptacions proposades:.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

²¹ Al dors de la fitxa hi ha de constar l'explicació del joc i les puntualitzacions necessàries.

10.10. Exemple d'una fitxa de jocs²²

Títol: GRAN GIMCANA ESCASSAMENT NETA

Finalitat	Treballar en equip per poder assolir les proves encomanades en cada control.		
Objectiu	Afavorir la convivència, la tolerància i l'acceptació de les limitacions de cadascú jugant en petits grups d'infants i joves de la colònia tots junts, desfent els grups d'edat.		
Lloc	☐ Aire lliure X	☐ Interior	
Edat	☐ Nens X	☐ Adolescents X	
Durada	☐ Curta	☐ Mitja	☐ Llarga X
Agrupament	☐ Individual	☐ Petit grup X	☐ Gran grup
Tipus joc	☐ Habilitat	☐ Enginy	☐ Competitiu
	☐ Cooperatiu X		
	☐ Altres		
Material	Cada control té el seu material específic		
Regles	No es pot passar al control 2 sense haver superat la prova del control 1, ni al 3 sense haver superat la prova del control 2, i així fins al final de tots els controls. Cada prova s'ha de realitzar entre tots els membres del grup.		
Aclariments: (esquema / dibuix / comentaris)	Al llarg de la gimcana es poden anar trobant bruixes i bruixots que odien el soroll i el moviment. Quan apareixen, tots els membres de l'equip s'han de quedar quiets i callats o els empastifaran de fang. Els 12 controls de la prova estan repartits entre la colònia i els voltants. Es pot accedir caminant o amb cotxe a tots els controls.		

²² Al dors de la fitxa hi ha de constar l'explicació del joc i les puntualitzacions necessàries.

Adaptacions

Tipus de discapacitat: motriu

Adaptacions proposades: els nens que van amb cadires, caminadors o que es cansen per diferents motius, poden anar als controls de la colònia ajudats per nois i noies adolescents.

Per arribar als controls més allunyats de la colònia, els monitors els hi portaran amb cotxe i un cop allí esperaran l'arribada del seu grup i entre tots faran la prova que calgui superar.

Tipus de discapacitat: plurideficiències.

Adaptacions proposades: els infants que les tenen, cal que participin el màxim possible. Si en alguna prova no pot participar directament o farà indirectament a través d'un monitor o un jove adolescent que li dirigirà l'acció. Així, si s'ha de cosir un botó amb els dits índex i polze units amb precinte, un membre del grup l'ajudarà a fer-ho dirigint els seus dits, o si cal embrutar-se un company l'embrutarà i l'ajudarà a embrutar els altres.

Tipus de discapacitat: de comunicació.

Adaptacions proposades: els infants que es comuniquen amb plafó de signes pictogràfics se'ls facilitarà uns dibuixos per indicar l'expressió d'alguna de les característiques dels controls que han de superar.

Puntualitzacions

Problemes de motricitat (PM)

Problemes de comunicació (PC)

Problemes per plurideficiències (PP)

Control 1: El perruquer

PM – els companys recolliran material per als que no puguin fer-ho

PC – se li faran preguntes tipus: li poso més branquetes?, et sembla bé si li posem una flor?, potser quedarà més guai si hi posem més xampú ecològic?, que et sembla, li posem per títol pentinat “niu de pardals”?, etc. Segons les respostes, els companys aniran construint el pentinat. Els monitors col.laboraran fent preguntes mentre els companys van fent les indicacions suggerides.

PP – els companys s’encarregaran d’ajudar a qui no pugui a pentinar a un altre company

Control 2: La cadena de roba

PM – els companys acompanyaran fins al proper control

PC – ---

PP – si apareixen les bruixes i bruixots hauran d’ensenyar un cartell que digui quiet i un altre que digui callat per aquest ordre. Si s’equivoca se l’embrutarà amb fang (tant si s’equivoca el nen com si s’equivoca qui l’ajuda)

S’ajudarà a lligar la roba de manera que ocupi la llargada més gran possible

Control 3: Mesurar amb precisió

PM – els companys els ajudaran a col·locar-se en un extrem perquè seran els que començaran a amidar la roba

PC – ---

PP – els companys ajudaran a col·locar les mans per amidar la roba i després a vestir-se

Control 4: Tatuatge

PM – ---

PC – ---

PP – els companys ajudaran a superar la prova. S’acceptarà que aquests escriguin la frase amb signes que tinguin un significat similar. Per exemple: ♥, ☺, :), ∪, etc.

Control 5: El torrat

PM – un company correrà amb els que no poden fer-ho. Es reduirà el nombre de voltes. Cal que portin la galleda amb fang i la mà a dins.

PC – ---

PP – els companys l’ajudaran per tal que porti d’alguna manera la galleda amb fang i la mà a dins.

Control 6: Descontrol, cursa alimentària

PM – un company correrà amb els que no poden fer-ho. Cal que portin la golafreria corresponent.

PC – ---

PP – els companys l'ajudaran per tal que porti la golafreria.

Control 7: El de-sastre

PM –

PC –

PP – els companys l'ajudaran per tal de dirigir els dits en l'operació de cosir i per tal que no es pugui punxar.

Control 8: Massatges

PM –

PC –

PP – rebrà el massatge i un component del grup l'ajudarà a posar "l'oli" a les mans i a refregar-les pels braços o cames o ... del company que toqui en la roda de massatges.

Control 9: Art peudal

PM – els companys de grup, ajudaran els que no puguin, a pintar-se els peus i li aproparan el paper per tal que pugui realitzar la seva part de l'obra d'art.

PC – En decidir quina obra volen realitzar, es farà preguntes per tal d'obtenir la seva conformitat o el seu parer.

PP – els companys de grup l'ajudaran a pintar-se els peus i li aproparan el paper per tal que pugui realitzar la seva part de l'obra d'art.

Control 10: Fora bromes

PM –

PC – un company l'ajudarà a realitzar mímicament la frase. Si els moviments i els gestos no són els precisos, o no indiquen el que caldria de manera prou correcta, també tindrà penalització

PP – un company l'ajudarà a realitzar mímicament la frase. Si els moviments i els gestos no són els precisos, o no indiquen el que caldria de manera prou correcta, també tindrà penalització

Control 11: Descontrol, coca-cola

PM –

PC –

PP –

Control 12: Descontrol reserva, pancho colate (prova mexicana)

PM –

PC –

PP – enlloc de llençar-li, se li atansarà una mica. Quan sigui ell/a qui hagi de mullar el pa a la xocolata i llençar-lo l'ajudaran a fer-ho els companys.

Altres: Cal aconsellar als nens que portin roba adient.

Dors de la fitxa

Còpia del joc

